

УИЛЯМ САРОЯН МАМО, ОБИЧАМ ТЕ

Превод от английски: Юлияна Димитрова, 2000

chitanka.info

*Написах тази книга за Луси Сароян
С обич*

ПЪРВА ГЛАВА

СБОГУВАНЕ С УЛИЦА „МАКАРОНЕНА“

Мама излезе от банята, леко наметната, и попита:

— Колко е часът?

— Осем — отвърнах аз.

— Осем без десет?

— Не, точно осем.

— Кой часовник гледаш?

— Всичките. Часът е осем и ти закъсняваш, но ти кога ли не закъсняваш?

— Не закъснях, когато те раждах.

— Аз бях тази, която не закъсня. Ти просто си беше там.

— Спомням си много добре, повярвай ми, аз бях тази, която не закъсня.

— Добре, но и аз не закъснях.

Става дума за моето раждане, когато мама и аз се срещнахме за пръв път и се сприятелихме. Оттогава винаги сме били приятелки, но се скарваме сериозно поне веднъж на ден. В крайна сметка винаги се сдобряваме. Живеем двете и излизаме заедно, освен ако тя не отива на някое място само за големи момичета. В такива случаи тя излиза, а аз си оставам вкъщи с някоя жена или с мама Виола, която има единадесет големи синове и дъщери. Тя идва у нас през почивните дни, за да готви, чисти и да гледа телевизия.

Чаках мама в спалнята ѝ, за да я погледам как се докарва, защото тя е специалистка в тази област, най-добрата, която познавам. Мама има розова кожа, червена коса и знае всичко за докарването. Първо се изкъпват във ваната, след това се напудряте хубаво, гримирате се и се обличате. Като направите всички тези неща, ще изглеждате като големите момичета. И аз мога да се докарвам, но все още съм доста хърбава, не закръглена като мама. Тежа двадесет и седем килограма, а мама — петдесет и четири. Тя е на тридесет и три, но се ядосва, ако спомена възрастта ѝ.

— Много добре знаеш, че съм на двадесет и две — казва тя.

— Ако си на двадесет и две — отвърщам аз, — значи все още не съм родена, защото си ме родила на двадесет и четири. Ти сама каза така.

— Излъгах — усмихва се мама. — Не исках да ти казвам, че съм те родила на тринадесет години, това е всичко.

— Това е голяма, тлъста лъжа — казвам аз, а мама отвърща:

— Виждала си куп жени, които наистина са на тридесет и три — е, изглеждам ли като тях?

Разбира се, че не. Тя не изглежда като никого. Дори не прилича на себе си, щом излезе от козметичния салон, където ходи всяка седмица. Косата ѝ е с различен цвят всеки път, а ноктите ѝ са с различен лак. Мама има повече червила, пудри и помади, от която и да е жена на света.

Мама запали цигара и седна на леглото си, застлано с червена кадифена покривка. Погледна ме, усмихна се и задиша дълбоко. Просто си седеше.

— Побързай — казах ѝ аз.

— Не, вече закъснях един час. Ще ми трябва половин час, за да стигна с колата до там. Така че няма да бързам и вместо да се забавя малко, хубавичко ще закъснея.

— Добре.

— Какво ти сготви мама Виола за вечеря?

— Нея я няма.

— Къде е тогава?

— Не зная. Не е идвала.

— О, не! — каза мама. — Не може да постъпва така! Знае, че разчитам на нея. Казах ѝ непременно да е тук точно в седем часа. Мислех, че е дошла, докато съм била в банята.

— Не е идвала.

— Тогава с кого си говореше?

— С Деб.

— Дъщерята на мисис Склум?

— Да, с Дебора Склум.

— Вие двете откога разговаряте като възрастни?

— Като възрастни ли разговаряме?

— Да. Помислих, че говориш с мама Виола. Ей сега ще разбере какво става. Защо още я няма?

Мама хвана телефона, който е с деветметров кабел, набра номера и зачака, но никой не отговори.

Тя смачка цигарата си в розовия пепелник с френски думи, написани вътре, и потъна в мисли. Винаги разбирам, когато мама се размисли, защото суетенето около нея спира и всичко става по-различно.

— Какво има, мамо?

Мама се усмихна леко, разпери ръце и аз се втурнах към нея. Прегърнахме се и тя каза:

— Малкото ми жабче. Сладкото ми глухарче. Малкото ми щурче.

Веднага разбрах, че мама е тъжна. Тя винаги казва, че съм малко Еди-какво си, когато се натъжи.

Тя отново вдигна телефона и започна бързо да набира номера. Скоро заговори с доста особен глас — обясняваше за някакви самолети и разписания и натърти „не утре, а тази вечер — тази вечер, по което и да е време“. Стана ми ясно, че с когото и да говореше, той със сигурност не знаеше нищо за тази вечер, но накрая се разбраха. Мама затвори и бързо набра отново.

— Клара — каза тя, — няма да мога тази вечер. Нещо изникна неочаквано. Летя за Ню Йорк тази вечер. Да, тази вечер. Спешно е. О, не знам за колко време. Може би за месец, може за повече, може и за по-малко. Разбира се, че ще взема мисис Нижински.

След това слуша известно време и каза:

— Почакай, ще я попитам.

Погледна ме и рече:

— Клара предложи да те вземе у тях за няколко седмици или месец, докато аз съм в Ню Йорк. Искаш ли да отидеш?

— Не, благодаря — казах аз. — Знаеш, че не искам. Защо ме питаш искам ли да отида да живея при нея? Тя ме нарича мисис Нижински и лъже на карти, а казва, че аз лъжа.

— Тя ми е най-добрата приятелка — каза мама.

— На мен не ми е приятелка — отвърнах аз, — искам да дойда с теб.

Мама съобщи на Клара:

— Тя каза и дума да не става, но е страшно мило, че предложи все пак. Ще ти звънна, като се върна. Чао.

Мама затвори телефона и се втурна да търси куфари, като крещеше да направя това и онова, да проверя печката, хладилника, задната врата, другите врати и да си взема някакви дрехи и четка за зъби.

Ето как мама и аз отлетяхме за Ню Йорк, вместо тя да отиде на поредното парти, а аз да си остана вкъщи с мама Виола.

ВТОРА ГЛАВА

„ИРЛАНДСКА ЗВЕЗДА“

Мама е актриса и затова отлетяхме за Ню Йорк. Там е истинският театър. Самолетът се казваше „Ирландска звезда“, сама прочетох името, като се изкачвахме по стълбите. След това влязохме в самолета, който приличаше на пеперуда и се настанихме на седалките. Тогава мама каза:

— Трябва да получа добра роля в добра пиеса, защото по-млада няма да стана. Точно сега започва новият сезон и аз трябва да съм там, за да получа добра роля. Учих много и сега се чувствам подготвена. Не като миналата година, когато тръгнах за Ню Йорк сама, а ти остана въкъщи с леля Бес цели два месеца. Тогава четях непрекъснато, а не получих нито една роля, защото не бях готова. Но сега съм достатъчно добра, и точно затова те взех с мен, вместо да моля леля Бес да идва и да стои при теб. Защото сега зная, че ще ми провърви и ще постигна голям успех. Тогава ще ти купя много нови дрешки и всичко, каквото поискаш, така че спи спокойно.

А аз толкова се вълнувах, че не можех да заспя. Самолетът се тресеше през цялото време и както всички самолети вдигаше ужасен шум, а хората непрекъснато вървяха напред-назад по пътеката между седалките.

— Златните ми рибки — сетих се аз. — Кой ще се грижи за златните ми рибки?

Мама ми беше купила две златни рибки в две малки купички от „Улуърт“, по тридесет и пет цента. Сега те бяха самички на шкафа в моята стая, с пакетче храна от десет цента до двете купички, а нямаше кой да ги нахрани.

— Проклетите златни рибки — каза мама.

— Вземи си думите обратно — разсърдих се аз. — Как можеш да говориш така за Рибчо и Рибка, след като те са почти най-добрите ми приятели и след като аз се грижа за тях цяла година?

— Купих ти ги преди месец. Не съм и предполагала, че ще оживеят толкова дълго. Взех ги само защото самите купички струват повече от тридесет и пет цента всяка.

— Въобще не ме интересува защо си ги купила. Обичам си златните рибки, затова си вземи думите обратно.

— Вземам ги обратно — каза мама. — Ще пратя телеграма на Клара да ги наглежда веднъж в седмицата и да им дава по щипка храна.

— Два пъти в седмицата.

— Добре, два пъти.

— Да не забравиш.

— Няма.

— Запиши си.

Ако мама не си запише нещо, непременно го забравя, но понякога забравя и нещата, които си записва. Записва си разни неща по цял ден и по цяла нощ. Мама си отвори чантичката, извади си тефтерчето и сребърния молив и написа:

Телеграма на Клара — храна за златните риби.

— Нещо друго? — каза тя.

— Всъщност да. Я си представи, че не ти провърви?

— Предпочитам да не ми задаваш такива въпроси. На всяка цена трябва да успея този път, защото след това ще е много късно.

— За какво ще е късно?

— Да стана велика актриса.

— А сега не си ли?

— Да, но не съм играла в пиеса. Снимах се малко в телевизията, но това не се брои. Все глупави сценарии, глупави пиеси, глупави режисьори. Омръзна ми от телевизия. Трябва да се занимавам с истински театър.

— Защо?

— За да стана известна.

— Сега не си ли известна?

— Не особено. Винаги съм най-красивото момиче на партитата, срещам се с всевъзможни продуценти, режисьори, сценаристи и

актьори, но засега никой не е заявил, че непременно трябва да работи с мен — никой. Омръзна ми, това не може да продължава. Този път трябва да успея. А ти трябва да повярваш, че ще ми провърви, за да ми донесеш късмет.

— Хубаво.

— Точно така, добро дете.

— Мисля, че ще получиш най-страхотната роля на света и ще станеш десет пъти по-известна от Мерилин Монро.

— Е, да, на някои им излиза късмета.

— Мерилин ти харесва, нали?

— Естествено, много е красива. Но само си помисли каква щастливка е.

— Ти ще си по-голяма щастливка от Мерилин Монро.

— Добре, кажи една молитва и заспивай. Минава полунощ.

Стиснах очи и видях милиони оранжеви светлинки. Шумът на самолета ме дразнеше, а това щеше да продължи до Ню Йорк.

— Добро дете — каза мама. — Каза ли молитва?

— Да — отговорих аз, но не си отворих очите, защото исках да гледам оранжевите светлинки, а по едно време се появиха и черни.

— Какво каза?

— Казах, че искам мама да успее и да бъде известна, както тя иска, а аз обещавам да се отнасям добре с червеите.

— Но ти така или иначе си добра с червеите, нали?

— Разбира се. Никога не съм им сторила нищо лошо.

— Тогава защо каза, че вече ще се отнасяш добре с тях?

— О, мамо, нищо не разбираш от молитви. Винаги моля за нещо и в замяна обещавам нещо.

— Добре, но за какви червеи става въпрос?

— За червеите в градината. Никога не ги мачкам. Само ги гледам как пълзят насам-натам, докато се скриват.

— Спиш ли?

— Как щях да ти говоря, ако спях?

— Искам да кажа, дремеш ли?

— Май да.

— Тогава лека нощ.

— Лека нощ.

Все пак не мога да понасям шума на самолетите и как се тресат през цялото време, така че не беше като в леглото ми, където мога хубавичко да се изтегна и да си спомням разни истории. Повечето момиченца мразят вещиците, но аз ги обожавам. Щом някоя вещица се появи в приказката, всичко става страшно интересно. Не обичам приказките, в които няма вещици. Деб казва, че вещици няма. А аз казвам, че има. Скарваме се и понякога не си говорим по цял следобед, но накрая Деб казва:

— Добре де, има вещици.

Или пък аз казвам:

— Добре де, няма вещици, но какво значение има? Съществували са в миналото, тъй като ги има в приказките.

И така се сдобряваме.

Докато се унасях, пред мен изскочи една истинска вещица с много дълъг, тънък нос, покрит с брадавици и косми, погледна ме и се изкикоти. Хвана ме страх, уверих се, че наистина има вещици и заспах.

ТРЕТА ГЛАВА

ЗДРАВЕЙ, „ПИЕР“

Взехме такси от Гвардията до „Пиер“ на „Пето авеню“. „Пиер“ е сред най-добрите и най-скъпи хотели в Ню Йорк, само че вместо да плаща двадесет долара на ден за разкошна, голяма стая, мама плаща три долара за една много мъничка — стая за слугите или секретарките на богатшите. А богатшите спят в големите стаи.

— Не искам никой да разбере, че съм бедна — каза мама. — На никого не му влиза в работата колко наем плащам, това си е мой проблем.

— А аз къде ще спя?

— В стаята, глупачето ми.

— А ти къде ще спиш?

— И аз ще спя там.

— Ох, мамо, страшно се радвам, че дойдохме в Ню Йорк.

Стаичката беше голяма колкото входния ни коридор вкъщи в „Пасифик Палисейдс“, но се намираше на двадесет и първия етаж, стая номер 2109. Имаше хубава баня, хубаво легло, хубав шкаф, хубава тоалетна, и, естествено, телефон, но не розов, а черен, с приятен звън. Нашият розов телефон звънеше като будилник, не като този в „Пиер“.

Мама седна на леглото и поръча рум сървис: кана кафе за нея, а за мен — варени яйца, препечени филийки и какао — пфу! Ненавиждам варени яйца. За сметка на това обожавам кафето, но тя ми забранява да пия.

Мама се изкъпа и каза:

— А сега, мисис Нижински, отивай да се чипкаш.

— Не ме наричай мисис Нижински, ако обичаш.

— Но ти танцуваше, нали?

— Не ме интересува. Клара Кулбоу ме нарича така, а тя ме мрази, затова и аз я мразя. Не искам да ме наричаш както тя ме нарича. Казвай ми Маргарет Роуз.

— Добре, Маргарет Роуз, но се съблечи и се изкъпи. Искам хубаво да закусиш, да се изпънеш на леглото и да си починеш — въобще не си спала.

— Не е вярно, поспах.

— Да, но не достатъчно. И аз не се наспах. Защо искаш да ти викам Маргарет Роуз?

— Заради Англия, разбира се. Така се казва по-малката сестра на кралицата.

— Аха.

— Ти си английската кралица, а аз съм ти по-малката сестра.

— Щеше да е прекрасно да беше така.

— Мамо, то си е така. Просто се правим на бедни.

— Точно за това изобщо не се преструваме — каза мама.

— Как според теб можем да станем кралицата и сестра й?

— Влизай във ваната и се изкъпи, моля те. И виж какво, щурченце, трябва да се храниш повече — стърчат ти кокалите. Започваш да се храниш усилено. Като се изкъпеш, хубаво да закусиш. Ясно ли е?

— Добре, мамо, ще се постарая.

Аз скочих във ваната и докато се къпех и си пеех, мама говореше по телефона. Чух я да говори с няколко души. Докато говореше с някои, се смееше, пицеше и ги наричаше с всевъзможни имена, но с други разговаряше така, като че ли не беше тя. Чух как келнерът оставя масичката в стаята и си тръгва, след което мама дойде и аз излязох от ваната. Тя ме подсуши, аз си облякох една рокля и седнах на масата. Мама обели двете яйца. Едното беше бяло, а другото кафяво. Сложи им две бучки масло, които се разтопиха.

— Значи, отсега нататък искам хубавичко да ядеш — да изяждаш всичко по масата, и то бързо — каза мама.

— Заедно с черупките, чиниите, ножовете, вилиците и лъжиците, така ли?

— Точно така.

— И салфетките?

— И тях.

— А чашите?

— Всичко, ама всичко, ясно ли е? Въобще не се шегувам. За една млада майка е пълен провал, ако дъщеря й е кльоцава като теб.

- Аз не искам да съм угоена.
- Но това е ужасна излагация за мен, при положение, че само за теб трябва да се грижа. Само теб си имам.
- Имаш си и татко.
- Не, жабче, той си е твой, не мой. С него сме разведени.
- Да, но все пак го има, жив и здрав. Значи си имаме и него, и аз, и ти.
- Аз не мисля така. Освен това той е в Париж и май няма скоро да се върне.
- Но изпраща издръжката, нали така?
- Да, изпраща я, когато има пари.
- А и си имаш брат ми, Пит.
- Брат ти е с татко ти, аз си имам само теб.
- Татко защо взе Пит в Париж?
- Много добре знаеш, че така решихме миналата година. Пит поиска да остане с татко ти, а ти с мен. Така и стана.
- Но аз искам да съм и с татко.
- Яж си яйцата.
- Така де, мамо. Искам да съм заедно с татко, и с брат ми Питър Боливийския селянин, и с теб.
- Е да, но ние с теб сме тук, а татко ти и Пит са в Париж. Това е положението.
- Защо така?
- Виж какво, имам си доста грижи. Няма да се опитвам за стотен път да обяснявам едно и също нещо. Просто родителите ти са разведени, това е. А когато един мъж и една жена се разведат, не живеят повече заедно.
- Ти обичаш татко повече от всеки друг на този свят, много добре го знаеш.
- Сигурно, но в същото време го мразя повече от когото и да било.
- Нищо подобно, само го обичаш.
- Мразя го.
- Той също те обича.
- Той също ме мрази.
- Как можете едновременно да се обичате и да се мразите?
- Много лесно.

— Аз обичам татко, и теб, мамо.
— Ти кого мразиш?
— Пит.
— Питър Боливийския селянин?
— Същият, Питър Боливийкия селянин.
— Аз, обаче, много си го обичам.
— Аз не мога да го понасям.
— Ето така сме и ние с татко ти. Хайде, препечените филийки до троха и какаото до последната капчица.
— Обади се на татко и му кажи и двамата да дойдат при нас.
— При нас, тук?
— Точно така, ето в тази стая. Номер 2109, хотел „Пиер“. Ще си живеем тук докато сме живи.
— И четиримата, в тази стая? Едва ли ще оживеем и час. Когато беше малка, живеехме четиримата в къща с двадесет стаи в залива Ойстър. Издържахме шест месеца и едва не умряхме.
— Как така едва не сме умрели?
— Не издържахме да сме в една и съща къща и да се държим като семейство.
— Защо, трудно ли е да бъдем семейство?
— За нас с татко ти е трудно. Мисля си, че за всички е трудно, но може и да се лъжа. Правя си изводи от хората, които познавам. Взemi за пример най-добрата ми приятелка, Клара Кулбоу. Живее заедно с мъжа си и трите си деца вече двадесет години. Е, виж ги на какво приличат всичките.
— На какво приличат?
— Как на какво, всичките са ни живи, ни умрели. Стават, ядат, ходят насам-натам, но направо са като умрели. Ето това е семейният живот.
Тогава звънна телефонът и не можах да кажа на мама да ми дообясни. Пак трябваше да чакам.
— Гладис! — възкликна мама по телефона. — Слушай, трябва да получа роля, сега или никога. Трябва да се захвана с театър. Тъкмо се канех да отида на поредното парти снощи и изведнъж пратих всичко по дяволите. Казах си, стига вече с тези партита. Няма да си пропиляя живота в ходене по партита, дори и винаги да съм най-красивата сред

гостите. Просто не ми беше кой знае колко забавно. Хванах самолета и ето ме тук. След час ще се видя с Майк Маклачи.

Мама говореше ли, говореше, пиеше кафе и палеше цигара след цигара. Все пак Гладис е Гладис Дюбари, знаете я каква е. Тя е сред най-богатите жени в света и е най-добрата приятелка на мама, даже по-добра и от Клара, защото Гладис и мама се познават отдавна, откакто и двете били малки и много нещастни.

Двете си говориха доста. След това мама започна да се съблича, за да отиде в банята. После се докара, премести масата в коридора и ме сложи да спя. Даде ми една книжка, казваше се „В ранно утро“ и съдържаше разкази за детството на разни велики хора. Почти нямаше картинки.

— Ето, почети, почини си и се наспи, а аз отивам на обяд с мистър Маклачи. Закъснявам, но трябва да стигна до два и половина. Ще се върна в четири и половина. Тогава ще решим какво ще правим довечера, става ли?

— Добре, мамо. А кой е мистър Маклачи?

— Продуцент на пиеси. Запознахме се на едно парти преди няколко години, и забележи — той ме помни.

— Теб никой не може да те забрави, мамо.

— Казах му, че съм дошла да работя в театъра, и той отвърна: „Чудесно, хайде да обядваме заедно и да поговорим за това.“ Стискай палци.

— Добре, мамо. Успех.

Мама ме целуна няколко пъти и замина, а аз разтворих „В ранно утро“.

Имаше картинка с едно малко момченце, което държи раковина до ухото си. Тогава ми се прииска и аз да имам такава раковина и да си я слушам. Обаче си нямах раковина. Телефонът иззвъня, беше мистър Маклачи. Каза, че ужасно съжалява, но досега бил зает в службата, затова щял да закъснее за обяда. Казах му да не се притеснява, защото и мама ще закъснее. Тогава той ми каза:

— Млада госпожице, гласът ти много ми харесва. Искаш ли да станеш актриса?

— Не, сър — казах аз. — Но мама иска да стане.

— Да, зная — отвърна той, — но на мен ми трябва малко момиченце с хубав глас.

— Мама има хубав глас.

— Разбира се, но майка ти не е на девет години, а героинята в пиесата е на толкова, като теб. Помисли си за това, става ли?

— Да, сър.

Не, не. Каква актриса може да стане от мен?

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В ЕДНО РАННО УТРО

После четох някакви стихотворения от книжката, но не разбрах нито думичка. Хвърлих поглед на още две страници, затворих книжката и я оставих на пода. Скрих се под завивките, все едно беше вечер и време за лягане, и се загледах в тавана, докато той изчезна.

Сънувах, че мама се докарва за някакво парти, но изведнъж се отказа и реши да отиде в Ню Йорк заедно с мен. Сънувах, че се качихме на „Ирландска звезда“, летяхме до Ню Йорк, взехме си такси до хотел „Пиер“ и се настанихме в стая 2109, къпахме се, ядохме и водихме разговори по телефона. Сънувах всичко, което бяхме направили, само че си бях кротко в леглото и си почивах.

Скоро спрях да сънувам, но самолетът все така се тресеше и вдигаше голям шум. Чаках да спре, но не спираше. Отново пътувах със самолет, с такси, нанасях се в хотела отново и отново, докато накрая чух някой да отключва вратата и се събудих. Влезе мама.

— Какво ти е, жабче? Цялата си червена, гориш.

Тя дотича и сложи ръка на челото ми. Грабна един термометър от банята и го сложи в устата ми, след което изтича до телефона и говори с някого за някакъв доктор, после говори и със самия доктор, извади термометъра от устата ми и каза на доктора:

— Тридесет и девет и четири.

След това говори още малко, изслуша доктора и затвори телефона. Седна при мен и хвана ръцете ми.

— Уф, мамо, не съм болна — казах аз.

— Болна си — отвърна мама. — Но докторът сега ще дойде и ще те излекува.

— Не съм болна. Просто самолетът не спира и не спира. Непрекъснато шуми.

— Къде?

— В ушите ми. Зная, че съм в тук, не в самолета, но той не спира.

— Докторът ще ти даде лекарство. Аз ще отменя всички срещи за тази вечер и ще остана при теб.

— Не, не, мамо, не искам да отлагаш нищо.

— Не ме интересува какво искаш, аз ще остана тук. А ти си лежи, почивай и не мисли за нищо.

Телефонът звънна, отново беше Гладис Дюбари. Мама ѝ разказа подробно за обяда с мистър Маклачи.

— Няма роля за мен — каза тя, — но иска да прослуша щурчето. Харесал гласа ѝ и иска да види дали е подходяща за ролята на малкото момиченце. Нямам представа какво става. Дойдох тук да получа роля, не да правя дъщеря си актриса. Не понасям деца на сцената. На всичкото отгоре тя има треска. Температурата ѝ е тридесет и девет и четири, но тя смята, че е здрава. Знаеш ги децата какви са. Те правят всичко по-добре от възрастните, дори като боледуват се справят по-добре. Не, не, няма нужда да изпращаш доктора си, вече извиках един. Естествено, твоят доктор е най-добрият, но няма нужда да го пращаш.

— Кажи ѝ да го изпрати, искам да видя доктора на Гладис Дюбари.

— Казва, че иска да види твоя доктор — каза мама, — но, Гладис, тя има само лека треска. Нищо ѝ няма, не е кой знае какво. Разбира се, ще внимавам, но не е нищо сериозно. Не, не, как ще е детски паралич? Слушай, искам да я оставя да си почива. Ще ти се обадя, след като я види докторът.

— Детски паралич? — казах аз. — Ще умра ли, мамо?

— Виж какво, Гладис Дюбари много обича да драматизира. Цял живот все това прави. Така правеше още от дете. Нямах детски паралич и няма да умреш. Гладис не е с всичкия си и толкова. Все се прави на богатата, щедра приятелка, което на мен ми е ужасно досадно. Винаги предлага своя доктор, като че ли е най-великия в света. Той просто ѝ дава успокоително, когато тя изпадне в истерия, а тя винаги е в истерия. Сега си почивай спокойно и не мисли за болести.

— Аз не съм болна — казах аз. — Ти твърдиш, че съм болна.

— Самолетът спря ли вече?

— Отшумя малко.

— Когато спре, ще повярвам, че не си болна.

— Как можем да го спрем, мамо?

— Докторът ще ти даде някакво лекарство, за да заспиш, и самолетът ще спре в съня ти.

Докторът беше дребен, възрастен човечец с малка усмивка и малки ръце. Отначало само ме погледна и се засмя, след това двамата поговорихме, после той говори с мама и накрая каза:

— Малката е преуморена и превъзбудена.

— Няма ли да ѝ измерите температурата все пак?

— Няма нужда — каза докторът, — но да я измерим за всеки случай. Мисля, че е спаднала.

Беше тридесет и осем и три, така че беше паднала с един не знам какво си.

— Тя все още чува самолета — каза мама.

— Да, разбирам — кимна докторът. — Ами дайте ѝ половин аспирин и още половин малко по-късно.

— Половин аспирин, това ли е всичко?

— Просто е уморена и превъзбудена.

— Мислех, че ще ѝ дадете успокоително.

— Половин аспирин действа успокоително. Тя е много силно момиченце — цялата е кости, мускули и енергия.

— Не иска да яде.

— Ами да, яденето е доста отегчително.

— Моля ви, не говорете така — каза мама. — Сега как ще я накарам да яде?

— Оставете тази работа, госпожо — отвърна докторът. — Тя наистина е едно много силно момиченце. Вече почти се оправя, слуша нас, не самолета. Защо не помолите на рецепцията да ви донесат радио, за да послуша малко приятна музика? А още по-добре да ѝ попеете.

— Аз? Да пея?

— Естествено. Пейте тихичко и малката няма повече да чува самолета.

— Това ли е всичко?

— Е, ако заспи, ще е много добре. Помолете да ви изключат телефона. Докато спи, продължавайте да пеете тихичко. Като се събуди, измерете ѝ пак температурата. Ако е нормална, може да се облече и да се разходите в парка. Стаята ви е много малка и дълга, като в самолет.

— Какво да ѝ пея? — попита мама. — Не знам кой знае колко детски песнички.

— Не е задължително да са детски — каза докторът.

Той счупи един аспириин на две, сложи половинката в устата ми, а мама ми подаде чаша вода, за да го глътна. Докторът сложи малките си ръце на лицето ми, усмихна се и каза:

— Спинкай, миличка — не го изпя, просто го каза и допълни: — Ще ми се и на мен някой да ми пее от време на време.

Мама го изгледа, като че ли е казал нещо много странно, отвори чантата си и извади портфейла си.

— Колко ни дължа, докторе?

— Но, госпожо — каза той.

— Не, не, настоявам — каза мама. — Трябва да ви платя.

— Добре тогава, един долар — каза докторът и мама му даде банкнота от един долар.

— А ти — каза ми докторът, — да знаеш, че нищо ти няма.

— Зная.

Мама изпрати доктора до вратата. Размениха още няколко думи и той си тръгна. Мама се върна, седна и запя. Изпя любимата си песен. Онази, в която се пее:

*Времето минава така бавно,
времето променя всичко.*

Не знаеше всичките думи и по едно време само си тананикаше и на мен много ми хареса да я слушам. Помислих си, че няма по-хубава от мама в целия свят. Казах си, че целият свят е много хубав. Телефонът иззвъня, мама каза нещо тихичко набързо и затвори. Върна се при мен и продължи да пее.

Чувствах се по-добре от когато и да било в целия ми живот.

ПЕТА ГЛАВА

ДВЕТЕ С МАМА

Усетих уханието на мама, докато се унасях. Тя винаги ухаеше така, на самата нея, на скъп парфюм, примесен с мирис на цигари и с аромата на дрехите ѝ.

Тя все така пееше, от време на време си тананикаше без думи, а после, както спях, я усетих да си ляга в леглото при мен. Каза нещо, целуна ме и ме гушна при себе си.

Чувствах се прекрасно.

Дълго си останахме така, аз пак се унесох, но си знаех, че нищо ми няма, беше ми хубаво и бях много щастлива.

По едно време дочух тих говор, отворих очи и видях мама, Гладис Дюбари и личния ѝ доктор.

Личеше си, че Гладис е богата. Много богата. Беше кльоцава, не като мама. Цялото ѝ тяло беше като закачалка за скъпи дрехи. Имаше мъжка прическа, а и гърдите ѝ не бяха като на жена. Говореше нещо много бързо и развълнувано:

— Как може така? Тук е тясно дори прав да стоиш, камо ли да седнеш. Веднага ще кажа на управителя да ви премести в хубав апартамент. Това е ужасно, не можете да живеете в тоалетна. Няма да позволя да се отнасят така с приятелките ми.

— Не, не, чакай малко — каза мама. — Аз помолих управителя да ми даде тази стая.

— Не мога да повярвам, защо?

— Наемът е три долара, не двадесет или тридесет, ето защо.

— Стига глупости, колко пари ти трябват?

— Един милион — казах аз и Гладис се обърна и извика:

— Щурчо! Така се радвам, че и ти си в Ню Йорк. Ще ти направя страхотно градинско парти.

Дойде при мен и ме разцелува и запрегръща. Е, и тя мирише хубаво, но не като мама, все пак. Не мога да кажа на какво точно ухае, като че ли на същите неща като мама, но без истинския ѝ аромат.

Гладис мирише на парфюм, на скъпи дрехи, на диаманти и рубини, но няма другите аромати на мама.

Докторът хвана китката на мама и тя го погледна изненадано. След това се обърна към Гладис и тя кимна. Аз отново погледнах доктора — беше висок и хубав, но и на него му липсваше нещо.

— Но защо мерите моя пулс? — попита мама.

— Гладис каза, че сте болна.

— Не, не аз. Дъщеря ми, но вече е по-добре, нали така, жабче?

— Нищо ми няма — каза аз.

— Поспа почти час — каза мама и си дръпна ръката.

— Мисля, че трябва да измерим вашата температура — каза докторът.

Той сложи термометъра в устата на мама, след малко го погледна и каза:

— Така си и мислех. Почти тридесет и осем и осем. Е, на вас какво ви е?

— Гледай ти — каза мама. — Вие сте докторът, защо мен питате? Аз нямам никаква представа какво ми е.

— Добре — отвърна докторът. — Легнете си, почивайте си, поспете малко.

— Да си легне тук? — изпищя Гладис. — И двете в легло за чистачка?

— Я слез на земята — каза мама. — Не съм дошла в Ню Йорк да спя в палати, а да си намеря роля. Ти сигурно спиш като кралица.

— Естествено — каза Гладис. — Вземай милата си дъщеричка и изчезвайте от тази слугинска тоалетна на момента.

— Престани — каза мама. — Това е моят дом в Ню Йорк и нека не забравяме, че не съм те канила тук. И се надявам, че няма да раздрънкаш из цял Ню Йорк къде живеея. Живеея в „Пиер“ и толкова.

На вратата се звънна, беше пиколото и носеше един пакет за мен. Вътре имаше малка индианска кукла, а отдолу на едното ѝ краче имаше етикет с цената — един долар. На картичката пишеше:

За красивото момиченце

Беше от моя доктор.

Гладис и мама говореха и спореха. Гладис викаше колко ужасна е стаята, даваше на мама пари, но мама не ги искаше и накрая Гладис и частният ѝ доктор си тръгнаха.

Мама каза на телефонистката никой да не ни безпокои и пак си легна в леглото при мен. Гушна ме, засмя се и каза:

— Жабче, първо ти хващаш треска, след това и аз, май и двете ще умрем.

— Не ме интересува дали ще умрем, на мен ми е хубаво.

Мама заспа бързо, а аз я гледах и слушах как диша.

Беше приятно и тихо. Дочувах клаксони на коли и други шумове, като свирките на регулировчиците, но самолетът съвсем беше заглъхнал.

Опитах се пак да го чуя, но не можах. Спомнях си само как преди това го чувах и се чувствах ужасно, но вече ми беше добре.

Мама беше до мен и спеше, а аз бях будна. Бяхме заедно, двете с мама: тя и аз. Една до друга, тя, голяма и мека, а аз малка и хърбава. В този момент обичах всичко в нея, дори цигарения привкус в уханието ѝ, който в повечето време не понасях. Гледах я, усещах аромата ѝ и си мислех колко много я обичам. Пипнах устните ѝ и тя почти се усмихна, вдигна ръка и отмести моята от лицето си. Едва мърдаше, значи спеше дълбоко, но все пак знаеше, че аз я закачам.

Станах от леглото, защото беше много топло, и разгледах стаята. Стая номер 2109, нашия дом в Ню Йорк, от който Гладис Дюбари се отврати. Но тя пък какво разбира? Не знае какво е да имаш не шест милиона долара, а само шест, или шестдесет, или в най-добрия случай шестстотин.

Е, стаичката беше малка. Но все пак на мен много ми харесваше. Обичах всяко кътче от нея, защото там мама и аз си живеехме много задушевно. Отворих вратата, за да видя какво има отвън. Разбира се, имаше коридор. Тръгнах по него и чух как вратата се затръшна. Изтичах обратно, но вратата се отваряше само отвътре и не можех да вляза. Не исках да будя мама, но трябваше нещо да направя, откъде можех да зная, че вратата ще се хлопне. Чух как асансьорът спря и вратата му се отвори. Оттам излезе някой и аз ужасно много се засрамах, но нямаше къде да се скрия. Иззад ъгъла се показа една много висока дама с някакви пакети и каза:

— Млада госпожице, помогнете ми с багажа, а аз ще ви почерпя един чай.

— Да, госпожо.

Протегнах се и взех четири пакетчета. Минахме целия коридор, дамата пхна един ключ в ключалката, отвори вратата и влезе. Пусна пакетите на една ниска стъклена масичка и аз пуснах моите.

Тя седна, въздъхна и каза:

— Я сега да те огледам.

Огледа ме от горе до долу и каза:

— Би ли се завъртяла?

Така и направих и тя каза:

— Ама ти си страшно хърбава, но има нещо в теб, което много ми харесва. А ти харесваш ли нещо в мен?

— Да — отвърнах аз.

— Е, хайде, изгарям от нетърпение да ми кажеш какво е то.

— Ами, не зная.

— И с възрастните е така, само че обратно — не ме харесват, но не знаят защо. Ти къде живееш?

— В Пасифик Палисейдс, на улица „Макаронена“, номер хиляда и едно.

— А как се озова тук?

— Със самолет.

— Къде е татко ти?

— В Париж.

— А майка ти?

— В стая 2109.

— Това не е ли малката стаичка в края на коридора?

— Да, тя е.

Дамата помисли малко и след това каза:

— Е, хубаво, ще прием ли по един чай?

— Добре.

ШЕСТА ГЛАВА

ДОКАТО АЗ ПИЯ ЧАЙ, ВСИЧКИ МЕ ИЗДИРВАТ

Високата дама донесе цял сребърен сервиз, с чайник, поднос, захарница, лъжички, купичка за отпадъците. Съдовете бяха украсени с цветчета и листенца от рози и бяха толкова фини, че изглеждаха почти прозрачни.

Тя пи силен чай, със съвсем малко лимон, едно много тънко резенче, което обели и изяде.

За мен сложи малко чай на дъното на чашата и я допълни със сметана. Беше много вкусно. Беше по-вкусно от сметана без чай, която ненавиждам. Имаше цяла чиния, пълна с купешки сладки, или бисквити, както ги нарече тя, а след това поднесе един страхотен кейк, напоен с ром. Сложи и на двете ни по едно малко парче.

Чаят ми хареса много, както и някои от бисквитите, но най-хубав беше кейкът с ром.

Докато ядяхме и пиехме, дамата говореше все едно беше на моя възраст и като че ли се преструвахме, че прием чай от кукленски сервиз. Говореше досущ като Дебора Склум, но се намирахме в един от най-красивите апартаменти в „Пиер“. Вътре имаше един куп мебели, които сигурно тя си беше донесла, много нейни вещи, прелестни картини по стените, на две, от които беше самата тя, а на други две имаше деца — по това личеше, че не е на моята възраст и, че беше някоя важна дама. Беше много мила, толкова мил човек не бях виждала и не мислех, че може да има.

Доста си поговорихме, пихме чай, хапнахме бисквити и кейк с ром, посмяхме се и времето си вървеше. Мама спеше дълбоко, трябваше хубаво да се наспи. Аз се чувствах здрава. Щях за минутка да се върна в стая 2109, затова не му мислех много. А трябваше.

Предполагам, че мама се е събудила. Не зная какво точно я е събудило. Сигурно е усетила, че ме няма в стаята. Както и да е,

сигурно отначало си е помислила, че се крия, защото с нея често си играем така — или аз се скривам, или тя, и после се намираме. Е, може би не е станала, а си е лежала в леглото и ми е говорила, като е мислела, че я чувам. А мен, естествено ме нямаше, аз бях в другия край на коридора с високата дама, пиехме чай и ядохме кейк с ром. Тогава мама ми е казала да излизам от тоалетната или от банята, или изпод леглото, или иззад масата, или от другите места в стаята, където можех да се скрия, но мен ме нямаше. Тогава мама сигурно е станала да ме потърси, огледала е навсякъде, но не ме е намерила. Изплашила се е. Молела ме е да не се крия повече и да излизам. Тогава случайно е погледнала към прозореца и той е бил отворен, за да се проветрява стаята, не широко отворен, само наполовина. Мама изпищяла и се зацурала насам-натам в полуда. Опитала да се успокои, свързала се с управителя, говорила с него много спокойно и му обяснила всичко. Управителят накарал помощник-управителя да се обади на рецепцията, от рецепцията говорили с прислугата и всички започнали издирване. Самият управител излязъл на улицата да ме търси, но, разбира се, там всичко си било както обикновено. Казал на мама, че почти никога не е бил толкова ужасен в цялата си хотелиерска кариера.

— От прозорците на хотел „Пиер“ не падат малки момиченца — казал той.

Аз все така си пиех чай и си хапвах кейк с ром, когато дочух суматоха в коридора, но не ми мина през ума, че може да има нещо общо с мен. Но имаше много общо с мен. Бяха прислужниците и двата детектива на хотела. Най-напред отишли в стая 2109 и говорили с мама, тя им показала моя снимка и тогава тръгнаха по коридора. Всички ме издирвали усилено.

Най-накрая, детективката от дамското крило звънна на вратата на високата дама. Дамата ме помоли да видя кой е, и аз отворих вратата. Детективката подскочи и издаде някакъв много смешен звук.

— Коя сте вие? — попита високата дама.

Детективката обясни коя е и високата дама се раздразни.

— За какво звъните на вратата ми? — каза тя.

— Едно момиченце е изгубено от стая 2109.

— Кой каза?

— Майка й.

— Олеле, трябва да си тръгвам — казах аз.

Просто нямах време учтиво да благодаря на дамата и да ѝ кажа „Довиждане“. За нула време се озовах в коридора след детективката към 2109. Вратата обаче беше затворена. Искях колкото може по-скоро да вляза вътре, защото навсякъде имаше прислужници, а аз бях облечена само с една розова нощница, почти прозрачна. Почуках бързо и казах:

— Мамо?

Вратата се отвори с гръм и трясък. Мама ме погледна и всичкият въздух в нея излезе като една страшна, тежка въздишка. Не каза и думичка. Просто си легна обратно в леглото. Влязох вътре, затворих вратата след себе си и отидох до нея. Казах, че много съжалявам, а тя отвърна, че не трябвало да изчезвам така, и че съм я изплашила до смърт. Помоли ме да вдигна телефона, да кажа да ме свържат с управителя и да му съобщя, че вече не съм изгубена и че съм се прибрала в стая 2109 при мама. Така и направих.

След това мама се зави през глава.

Беше ужасно да гледам мама цялата скрита под завивките, защото тя прави така само когато е много тъжна, а именно аз я бях натъжила.

— Мамо, моля те не се крий от мен, съжалявам, че те натъжих, извинявай — казах аз.

Само че мама не се показваше изпод завивките. Каза нещо, но аз не я чух.

— Какво каза, мамо?

— Казах, че ме направи на голяма глупачка.

— Не, мамо, не е така. Моля те покажи се.

— Не, ужасно съм ядосана. Яд ме е на теб. Яд ме е на татко ти. Яд ме е на Питър Боливийския селянин. Яд ме е на Клара Кулбоу и на Гладис Дюбари — но най-много ме е яд на мама Виола, защото ако беше дошла, когато трябва, нямаше да ми се наложи да идвам, но вече съм в Ню Йорк и искам да съм си в Калифорния.

— Не, не, така е най-добре.

— Не, така е най-зле. Искам да умра.

— Мамо, не говори така — носи лош късмет. Бог ще те чуе, ще ти повярва и ще те прибере в рая, а аз къде ще отида?

— Ще отидеш в коридора на двадесет и първия етаж на хотел „Пиер“ — каза мама. — За какво направи такава глупост?

— Ох, моля те, покажи се.

— Не. Яд ме е на теб. Махай се.

— Къде да се махна?

— Отивай в Париж. При татко ти. Но да не си посмяла да тръгнеш по нощница. Всички критикуват разведените майки. Ще кажат, че не те възпитавам както трябва.

— Но ти ме възпитаваш както трябва, мамо.

— Глупости, как бих могла, като съм толкова болна?

— Още ли си болна?

— Много, направо умирам. И сърцето ми е разбито.

— Какво ти е, мамо?

— Нищо не става от мен, аз съм никой, аз съм едно нищо.

— Ти? Нищо подобно. Ти си преуспяваща актриса, ти си Някой.

Ти си Всичко.

Мама изскочи изведнъж от завивките и каза:

— Наистина ли така мислиш, жабче?

— Дали така мисля? — казах аз. — Убедена съм. Ти си най-красивото и преуспяващо момиче в целия свят.

— Добре тогава, обличаме се и отиваме на разходка.

— Страхотно.

— Не викай така. Това не ти е училище, това е „Пиер“. Всички критикуват разведените майки.

— Добре, тихичко страхотно.

— Точно така, жабче, недей да проглушаваш всички.

— Още по-тихичко страхотно.

— Чудесно.

— Най-тихичко страхотно.

— Прелестно.

Казах „страхотно“ толкова тихичко, че мама попита:

— Какво каза?

— Страхотно.

— Добре, но тихичко, жабче. А сега ще си облечем еднакви рокли, нали?

— Страхотно.

— По-тихичко. Сините, дето са нашарени с червени и бели цветя, нали?

— Тихо страхотно.

Облякохме се и вече нищо ни нямаше, бяхме си починали, а в Ню Йорк вече беше почти нощ. Ние бяхме заедно в Ню Йорк. Бяхме заедно там, вместо да сме пак заедно, но в Пасифик Палисейдс, в къщата на улица „Макаронена“.

Страхотно.

СЕДМА ГЛАВА

НЮ ЙОРК, НЮ ЙОРК

Когато се качихме в асансьора, за да слезем във фоайето, асансьорният служител ни загледа, защото мама винаги е много хубава, а вероятно и аз съм изглеждала горе-долу добре.

На един от етажите асансьорът спря и една жена и един мъж влязоха. И те ни изгледаха и жената зашепна нещо на мъжа. Наблюдавах ги и двамата и ми се стори, че мъжът иска да се обърне и да ни погледне пак, но не посмя. Жената обаче лекичко се обърна. Мама явно очакваше това и я погледна право в очите, както гледа, когато мисли, че някой е нарочно груб. Мама не се ядосва, ако някой направи нещо неучтиво, без да иска или ако просто толкова му е възпитанието, но когато е нарочно, много се ядосва. Асансьорът пак спря и този път влязоха две жени и двама мъже. Те бяха весели и се смееха, явно досега се бяха забавлявали. Забелязаха мама и мен и се проявиха като доста учтиви хора, защото не казаха нищо за нас, нито пък се обърнаха да ни погледнат. Мъжът, на когото шепнеша жената, се обърна и погледна мама отново. Знаех си, че мама ще му каже нещо, затова ѝ стиснах ръката силно, а тя погледна надолу, усмихна се и повдигна вежди. Това означаваше „Добре, добре, ще си замълча, но някои хора живеят в «Пиер», а се държат като в обор.“

Асансьорът пак спря и този път влязоха още трима души, които не се познаваха и нищо не казаха. Всички се отместиха назад към нас, за да им направят място.

Отново спряхме и влязоха още двама души, но просто нямаше повече място и един от тримата весели пътници каза:

— Виж, Джо, хайде да не качваме целия Ню Йорк в асансьора. Я каква мила и приятна тълпа сме, да не разваляме всичко.

Мама се разсмя, аз също, но жената, която шепнеша, изгледа мъжа, който говореше, като че ли бе някой глупак.

Асансьорният служител спря асансьора и отново отвори вратата, и този път отвън стоеше един старец с извити мустаци и бастун. Той

видя хората вътре и махна на служителя да продължи без него, но служителят го чакаше да се качи и каза:

— Асансьорът е за надолу, моля.

— Имате достатъчно пътници — каза мъжът. — Ще хвана другия асансьор.

— Сега се движи само този — каза служителят.

— Ще изчакам — каза мъжът.

— По-добре се качете сега, има много място.

— Не понасям навалищата, тръгвайте.

Но служителят не искаше да тръгва. Стоеше и чакаше. Звънецът звънна още няколко пъти, служителят погледна копчетата и каза:

— Доста хора чакат. Качвайте се.

Тогава мъжът се ядоса. Дори размаха бастуна си.

— Слушайте какво — каза той. — Затваряйте вратата и потегляйте.

Но служителят не затвори вратата.

Четиримата весели пътници слязоха вкупом от асансьора и другият мъж от тях — този, който досега си мълчеше — каза:

— Винаги съм искал да поразгледам единадесетия етаж на „Пиер“ и мисля, че сега е моментът. Моля, помолете да донесат едно шампанско с четири чаши. Ние сме в коридора.

След това се обърна към мъжа с бастуна:

— А вие сте абсолютно прав. Стига са ни тормозили някакви асансьори и някакви асансьорни служители. Мен ако питате, долу асансьорите.

Погледна служителя и каза:

— Надолу, сър.

Асансьорният служител затвори вратата с трясък. Сега бях сигурна, че ще се спуснем направо до долу, но вместо това тръгнахме нагоре и всички се спогледаха. Взехме някакви хора от деветнадесетия етаж, други от шестнадесетия и след това спряхме на деветия и асансьорът съвсем се претърпка с хора. Едва тогава се спуснахме до фойето.

Всички слязоха, накрая и ние с мама.

Всичките пиколата ни погледнаха, и когато отидохме до рецепцията, човекът там също ни погледна, както и останалите около него. Първо поглеждаха мама, после мен и се усмихваха.

Жената, която шепнеше в асансьора, каза на човека на рецепцията:

— Смятам, че асансьорният ви служител се е смахнал.

След което бързо се отдалечи, последвана от мъжа си.

Човекът на рецепцията каза:

— Нещо не е наред с асансьора ли?

Мама каза:

— Просто служителят е доста зает и някои от пътниците се веселят, това е.

— Той е един от най-старите ни служители.

След това погледна мен, после мама и каза:

— Явно сте намерили дъщеря си.

— Да, благодаря ви.

— Разбрах, че била на гости при мис Краншоу.

— Кой?

— Мис Кейт Краншоу.

— Актрисата?

— Е, от известно време се е оттеглила от кариерата си. Сега само преподава.

— А аз мислех, че е умряла.

— Съвсем не. Тя живее в големия апартамент на двадесет и първия етаж от години и си е жива, повярвайте ми.

— На кого преподава?

— На разни звезди, естествено.

— От театъра ли?

— От театъра, от киното, от телевизията, отвсякъде.

— Благодаря ви — каза мама и двете се отправихме през дългото фоайе към „Пето авеню“.

— Глухарче — каза мама, — знаеш ли у кого си била на гости?

— У кого?

— У най-великата учителка по актьорско майсторство, мис Кейт Краншоу.

— Тя с какво се занимава?

— Учи актьорите как да играят.

— Но актьорите не знаят ли да играят?

— О, не. И най-добрите актьори непрекъснато се учат. А сега ми разкажи всичко за мис Краншоу.

— Какво искаш да ти разкажа?

— Ами — каза мама, — мислиш ли, че ще ме хареса?

— Мен ме хареса, значи ще хареса и теб. Нали си ми майка. Обаче не бях кой знае колко облечена, като се запознахме.

— Тя шокира ли се?

— Не. Въобще не забеляза.

— Просто е истинска дама, това е. Слушай, жабче, искам всичко да ми разкажеш за нея.

— Много е висока, много слаба, много елегантна. Има много остър поглед. Говори много ясно и е доста забавна.

— Разкажи ми още.

Мама и аз вървахме по „Пето авеню“ и аз се опитах да ѝ разкажа всичко за Кейт Краншоу. Вървахме по „Пето авеню“, покрай парка.

— Усецаш ли как миришат?

— Кое как мирише?

— Дърветата в „Сентръл парк“, жабче. Тревата в „Сентръл парк“. Птиците и катеричките в „Сентръл парк“.

— Май ги усещам.

— Като стигнем до входа, ще влезем и съвсем ще ги усетиш. И хората ще усетиш.

След две пресечки стигнахме до входа и влязохме в „Сентръл парк“. Скоро се отдалечихме от парковия булевард, който беше препълнен с автомобили. Бяхме на една пешеходна алея, нямаше дори велосипедисти. Спряхме и мама погледна дърветата и големите черни скали, и цветните храсти и полянката.

Дишаше дълбоко.

— Обичам „Сентръл парк“ — каза тя.

— И аз. Ти защо го обичаш?

— Защото е в Ню Йорк.

— Щом толкова обичаш Ню Йорк, защо не живееш в Ню Йорк?

— Мразя Ню Йорк.

— Не мога да те разбера, като говориш така. Обичаш, мразиш...

— Така си е, щурчо. Естествено, че обичам Ню Йорк. Естествено, че мразя Ню Йорк.

— Защо?

— Защото така. Наистина е така. Никой не иска да си го признае, но с всички е така. Била съм в този парк много преди да мога да

говоря. Обичам го и го мразя и ми се иска целият свят да беше по-добър.

— По-добър от какво?

— По-добър, отколкото е.

— А какъв е той?

— Много объркан и тъжен.

— Не е вярно, весел е.

— Добре, весел е. Разбираш ли, жабче, страх ме е.

— Защо те е страх?

— Страх ме е за мен, за това, как живея, за това как съм живяла досега. За това как правя нещата, затова, че превърнах целия си живот в бъркотия постепенно през всичките ми тридесет и три години.

— Тридесет и три? Ти си на двадесет и две, мамо.

— Ох, жабче, ти си ми такава приятелка, най-добрата ми приятелка, но мен ме е страх.

— Не се страхувай, мамо.

— Страх ме е, че ще живееш като мен, защото съм ти майка и ти прекарваш толкова време с мен.

— Но аз искам да живея като теб.

— Така не е хубаво, жабче.

— А как е хубаво?

— В това е проблемът. Не знам как е хубаво. Искан ми се да знаех. Но не познавам човек, който да знае как е хубаво. Недоволни сме от живота, но не знаем какво да направим по въпроса. Вчера по това време бяхме в Калифорния. А сега къде сме?

— Тук. В прекрасния „Сентръл парк“.

— И за какво?

— За да пробиеш в театъра и да станеш известна.

— Ох, не мога да се понасям, жабче. Ако искаш да знаеш, мисля, че изобщо не ме бива за актриса.

— Стига, мамо, ти си велика актриса.

— За теб може би.

— А на мен е много трудно да ми се угоди, ако искаш да знаеш. Ако не беше велика актриса, нямаше да можеш да ме излъжеш, че си добра. Щях да разбера. Ще ти дадат голяма роля, ще видиш.

— Но нали обядвах с най-добрия театрален продуцент, той просто не ми предложи роля — дори някоя мъничка роля. Искан утре да

закусваме с него, за да може да се види с теб. Жабче, ти искаш ли да играеш на сцена?

— О, не. Не знам да играя. Много съм малка за това.

— Той иска да играеш малко момиченце — като самата теб. Така че няма да е трудно, просто ще трябва да запомниш какво да говориш и да правиш.

— Не искам.

— Сигурна ли си?

— Мамо, ти искаш ли да играя?

— Не знам. Объркана съм. Винаги съм ненавиждала майките, които карат децата си да играят, които живеят с парите, които децата им печелят, които превръщат децата си в маймунки — но сега не знам. Със сигурност не искам да те лиша от прекрасен живот.

— Къде?

— В театъра.

— А ти къде ще си?

— Някъде зад кулисите, като всички майки, които пращат зверчетата си да играят.

— Мамо!

— Е, нямам предвид теб, жабче. Имам предвид бедните майки и бедните им нещастни деца. Ненавиждам просто идеята да имаш дете, което играе в театъра, но все пак има много чудесни пиеси, в които има детски роли, и в които трябва да играят деца. Не знам.

Стигнахме до една пейка, на която нямаше никой, и седнахме на нея. Хванах малката ръка на мама, малка почти колкото моята, и я стиснах силно, защото мама беше много тъжна. А аз не исках да бъде тъжна.

ОСМА ГЛАВА

ЛУДОТО КОЛИБРИ В „СЕНТЪРЪЛ ПАРК“

В Ню Йорк беше много топло, дори в „Сентъръл парк“ и дори в късния следобед. Докато седяхме на пейката, видях един храст с дълги, жълти цветове. Скоро едно колибри мушна дългата си човка, подобна на игла, в едно от цветчетата, и се застоя на едно място за момент, като крилцата му пърхаха толкова бързо, че не се виждаха. След това изведнъж подскочи нагоре, все едно, че се беше уплашило от нещо, но едва ли нещо го бе стреснало, защото след това много бързо се плъзна към друг цвят, мушна човката си и изсмука нектара. Не се застоя там. Пак се дръпна много рязко, като че ли бързаше за някъде. Този път, обаче, не се стрелна нагоре, а се отдалечи, спря за момент и се спусна към следващия цвят.

Чудех се защо ли тръгва точно в тази посока, а не в някоя друга? Храстът беше отрупан с цветове. Дали не надушваше кои са най-сочни и затова да отиваше към тях?

Колибрито отново се отдръпна и този път отиде към другата страна на храста и почти се скри от погледа ми. Все още се подаваше опашката му, която пърхаше също като крилцата.

Не можех да разбера как това хубаво, мъничко нещо се движеше толкова бързо, без да спира. Не си ли почиваше? Все пак колибрито спря. Застана с двете си крачета, като всички други птички, на едно голо клонче на храста и застина. Стоеше си там и аз можах да го огледам. Беше нормална съвсем мъничка птичка, с дълга човка. Вече не беше разбързаното мъниче отпреди малко. Но не се застоя дълго. Остана на клончето, колкото да преброя до три и се върна на работа, като се щуреше насам-натам, все така бързо и рязко, което ми беше много чудно.

Стиснах ръката на мама. Тя ме погледна и каза:

— Какво има, жабче?

— Колибрито. Виж го.

— Къде?

— Ей там, в храста с дългите, жълти цветчета.

Мама погледна и възкликна:

— О, чудесно е, нали? Обожавам тези птички.

— Не е ли малко лудо?

— Как така?

— Ами, виж го. Хуква изведнъж нанякъде, после спира, пийва още малко нектар, а след това неочаквано се дръпва, като че ли се е изплашило от нещо, но всъщност не е така, и отново се спира и пие от друго цветче. Защо не пие подред от всички, а скача от едно на друго?

— Сигурно си има причини — каза мама.

Тя дълго гледа колибрита и отново каза същото.

— Тъжна ли си, мамо?

— О, не, жабче. Срам ме е, че те карам да се тревожиш за мен. Разбира се, че не съм тъжна. А ти?

— Аз да.

— Това е добре, защото аз трябва да те развеселявам, когато си тъжна. Каж ми какво искаш?

— Просто да си тъгувам.

— Не искаш ли да ти е весело?

— Щом целият свят е объркан и тъжен — а и ти също — тогава и аз искам да съм такава.

— Но не трябва да се опитваш да бъдеш тъжна. То си става от само себе си.

— Нищо не става от само себе си.

— Не, тъгата идва от само себе си.

— При мен не е така. Трябва да се опитвам да съм тъжна.

— Тогава не си наистина тъжна.

— Е, преди малко не бях. Но вече съм.

— Как го постигна?

— С колибрита, мамо. Представих си, че аз съм колибрита. В началото беше много хубаво, летеше бързо и свободно и аз се чувствах добре. Но след това ми омръзна да бъда толкова малка, толкова заета и толкова луда. Уморих се да се стрелкам насам-натам. Уморих се да пия нектара от дългите, жълти цветчета. От всичко се уморих и започна да ми става тъжно. И малко след това ми стана много тъжно.

— Е, мисля, че можеш да се натъжиш нарочно.

— Но аз се опитвам и нарочно да спра да ми е тъжно.

— Как?

— Ами, ще си кажа, че не съм колибри и не трябва да ми е тъжно.

— Добър начин.

— Сега вече не ми е тъжно, но мисля, че искам пак да ми е тъжно.

— Ех, ти — каза мама. — Хайде да отидем да хапнем нещо. Какво ще кажеш да вземем нещо от онова заведение, „Автомата“?

— Става, но не още.

— А кога?

— Като се стъмни.

— Жабче, през август се стъмва чак в осем, а съвсем тъмно става в осем и половина.

— А сега колко е?

— Осем без пет.

— Добре, не искам да ям, докато не се стъмни съвсем.

— Не, ти просто не искаш да ядеш и това е.

— Искам.

— Какво искаш да хапнеш?

— Супа.

— Защо изведнъж реши, че искаш супа?

— Зеленчукова супа.

— Добре, зеленчукова супа, но защо точно това?

— Защото обичам супа, особено зеленчукова.

— Щом толкова обичаш зеленчукова супа, защо не си ми казвала досега? Има един куп чудесни зеленчукови супи, които можех да ти купя от магазина. Защо не си ми казвала?

— Не мислех, че искаш да ти казвам. Не е нещо важно.

— За теб е много важно, щурчо. Може би ако почнеш да ядеш много супа, ще понапълнееш малко.

Малко по малко дневната светлина изчезна и стана тъмно. Тогава мама каза:

— Е, добре, сега може ли да отидем да хапнем?

— Добре — казах аз.

Станахме и тръгнахме към изхода на парка.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ГЪЛЪБИТЕ, ХОРАТА И МОМЧЕНЦЕТО

Най-хубавото време на света е лятна нощ в Ню Йорк. Горещо е. Дори когато е тъмно, в целия град е горещо, тротоарите са горещи, сградите са горещи, на хората им е горещо, и наистина можете да видите колко им е горещо на някои хора. Личи им по лицето, по походката, по това как стоят или как чакат.

Срещу парка, на ъгъла на „Седмо авеню“ имаше един мъж с ръчна количка, който чакаше нещо. Беше му много горещо. Той извади голяма, синя кърпичка от задния си джоб и избърса цялото си лице. Когато смъкна кърпата от лицето си, ни видя и каза:

— Купете нещо на момиченцето.

Мама спря да види какво продава. Имаше фъстъци с черупките, семки, кедрови ядки и разни бонбони.

— Ами, малко е горещо за тези неща, но да видим все пак. Какво искаш, глухарче?

— Ами — казах аз, защото наистина не знаех. Не исках нищо от нещата, които продаваше, но не исках да го разочаровам. Разгледах всичко, но нещата бяха напечени от слънцето и не изглеждаха много апетитни и не можех да реша. Все пак накрая накарах мама да купи нещо от човека, защото на него му беше много горещо, а трябваше да стои там с количката и всичките тези неща, а и беше вече нощ. Не беше от Ню Йорк, беше отнякъде другаде.

— Дайте ми от тези — казах аз.

— Да — съгласи се мама, — изглеждат хубави.

— Кедрови ядки — каза продавачът. — За пет или за десет цента?

— Ами за десет цента — каза мама.

Продавачът взе една лопатка и загреба с нея от кедровите ядки, изсипа ги на кантарчето и отмери колкото за десет цента. След това ги сложи в книжно пликче и зави края му. Мама му подаде една монета от десет цента и той ми даде пакетчето. Тъй като не беше от Ню Йорк, а

от много далеч, аз му казах „мерси“ вместо „благодаря“ и той ме погледна и кимна. Мама се усмихна и двете продължихме. Аз отвих края на пакетчето, сипах няколко кедрови ядки в ръката си и подадох на мама да си вземе. Тя си взе три-четири и остави пет-шест в ръката ми. Сложих едно в устата си и го счупих със зъби, махнах черупката, пуснах я в другата си ръка и изядох ядката. Беше вкусна, но гореща. И мама изяде една.

— Мисля, че са за канарчета — каза тя.

— Едва ли.

— Ами, ужасно са малки и трябва да начупиш стотина, за да има какво да сдъвчеш.

— На кой му трябва да дъвче?

— Е, едва ли на теб, разбира се — каза мама. — На теб ти стига точно колкото ядат канарчетата.

— Те не ядат кедрови ядки, само хората ги ядат.

Чупехме и ядахме кедровите ядки една по една, както си вървахме по „Седмо авеню“ към „Петдесет и седма“ улица, там, където е Карнеги хол. Всеки път, когато пуснех черупките на тротоара, гълъбите се втурваха към тях или тичешком, или летейки, поглеждаха ги, клъвваха ги, но след всички тези усилия не намираха ядки в тях. Затова им пуснах три-четири цели, но гълъбите не можеха да ги отворят.

— Виждаш ли? Дори гълъбите не могат да ядат кедрови ядки.

Спрях се и два гълъба зачакаха да видят какво ще направя.

Счупих една ядка, след това още една и им ги подхвърлих. Те ги клъвнаха и зачакаха за още, затова им дадох още. И мама започна да им хвърля и докато се усетим около нас имаше двадесет-тридесет гълъба, които чаках да начупим ядки и да им дадем. Имаше всякакви, бели, черни, сиви, шарени, по-малки, по-големи, средни. Всичките бяха гладни и подскачаха леко наоколо, но не се движеха така бързо, като колибрите.

Приличаха на тълпа от хора, оглеждаха се зорко, нагоре, надолу, във всички посоки.

Някои от минавачите също се спряха. Хората обичат да се спират по улиците и да гледат разни неща. Ако на улицата няма нищо интересно, зяпат по витрините на магазините.

Спря се един мъж, който държеше едно момченце за ръка. Момченцето се пусна и се опита да си хване гълъб. Беше много малко, едва ходеше, но искаше да си хване гълъб. Гълъбите са били в ръцете на хора толкова пъти, че почти са свикнали. Момченцето се приближи доста близо, но те бързо се отдръпнаха в последния момент и то не можа да ги стигне. Все пак гълъбите бяха достатъчно близко, за да се сборичкат за поредната ядка, която мама или аз пускахме. Таткото на момченцето го погледа, отиде при него и го хвана за ръката.

— Не плаши птиците — каза той.

Момченцето го погледна така, като че ли не разбираше и каза:

— Птичките ми.

Сигурно смяташе, че може да тича след тях, да ги хваща и дори да ги плаши, защото си бяха негови.

— Не — каза таткото, — не са твои.

— На кого са?

— На никого.

— Не — каза момченцето. — Моите птички.

— Добре — каза таткото. — Твои са си, но недей да ги плашиш.

Те постояха още малко да гледат гълъбите, като таткото държеше момченцето за ръка, а после продължиха бавно по улицата. Говореха си и се обръщаха назад. Мъжът ми напомняше малко на моя татко, когато двамата излизахме на разходка.

Мама счупи шест-седем ядки, но ги събираше в ръка. След това коленичи и ги поднесе към гълъбите, за да види дали ще ядат от ръката ѝ. Сред тях настъпи суматоха, защото искаха да вземат ядките, но ги беше страх. Оглеждаха се и пристъпяха наоколо, приближаваха се и пак се дърпаха. Накрая един тръгна право към ръката на мама и клъвна една от ядките, след това си взе и втора. Още един гълъб се престраши, но първия го изгони. Трети се приближи, но първият изгони и него, и всички насъбрали се хора се разсмяха.

Таткото и момченцето се върнаха. Момченцето също носеше пакетче кедрови ядки. То ги хвърли на гълъбите цели и те не можеха да ги изядат. Таткото се зае да ги настъпва с крак, за да ги счупи, и гълъбите започнаха да ги кълват. Момченцето се въодушеви от хрумването на татко си. Опита се да прави като него, но колкото и да настъпваше ядките, те си оставаха цели, защото то беше прекалено леко.

Това го раздразни и то започна да тропа върху ядките, подхлъзна се и падна. Тогава така се разсърди, че започна да врещи. Аз изтичах и го вдигнах. Говореше нещо, но така ревеше, че нищо не му разбрах. Таткото настъпи ядките, които момченцето не можа да счупи и дойде да вземе малкия.

— Благодаря, момиченце — каза ми той.

Погледна мама и каза:

— Малкият едва ли ще забрави това преживяване.

Мама се усмихна, но не каза нищо, и двете продължихме по „Петдесет и седма“ улица.

— А къде е майката на момченцето?

— Кой знае — отвърна мама.

— Беше много сладко дете, нали?

— Да.

— Но и татко му беше симпатичен, нали?

— Да.

— Малко приличаше на татко.

— Съвсем не — каза мама. — Татко ти щеше да купи дванадесет пакетчета, да ги изсипе наведнъж, да ги стъпче набързо, а после щеше да подхвърли на гълъбите и няколко монети.

— Защо?

— Татко ти прави разни такива неща.

— Но защо?

— Забавно му е.

— Да дава пари на гълъбите?

— Доставя му удоволствие да прави такива невероятни неща.

— Но ти виждала ли си го наистина да хвърля монети на гълъбите?

— Не, но съм го виждала да прави други странни работи.

— Какво например?

— Хайде да седнем да хапнем и ще се опитам да се сетя.

ДЕСЕТА ГЛАВА

НАВАЛИЦАТА В „АВТОМАТА“

Пресякохме „Петдесет и седма“ улица и отидохме към Карнеги хол. Там се беше струпала огромна тълпа, имаше хора на тротоарите, на стълбите към фойето, а пристигаха все нови и нови с таксита, лимузини или с метрото. Малко по-нататък, на „Седмо авеню“, бяхме видели гълъбите, продавачът с ръчната количка, таткото с момченцето. Там беше тихо и спокойно, но пред Карнеги имаше голяма суматоха и всички говореха оживено.

— Какво става? — попитах мама.

— Ще има концерт — отвърна тя.

— На пиано ли ще свирят?

— Не, прекалено е горещо за сериозна музика. Ще свирят джаз. На пиано, естествено, но ще свирят блус, джаз, буги-вуги, такива неща. Те са хубави, но не и в Карнеги.

— Къде, тогава?

— В някое кабаре или в някой бар. Или в някое нощно заведение в Грийнбърг.

— Грийнуич?

— Казва се Гринидж, но веднъж чух едно момиче в автобуса да казва Грийнбърг и така ми харесва повече. Няма да свирят само на пиано, а и на корнети, кларинети, тромбони, саксофони и най-вече на барабани. Това е музиката на обикновените хора.

— Такива като нас?

— Не, ние не сме такива и никога не сме били. Обикновените хора са винаги другите.

— Хайде да послушаме музика за обикновени хора, които и да са те.

— Не — каза мама, — всички много се вълнуват, като има такава музика в Карнеги, и всичко развалят. А и трябва да хапнем, да се прибираме и да си лягаме. И двете сме ужасно уморени и не сме в добра форма. А трябва да сме свежи утре сутринта, защото ще

закусваме с Майк Маклачи. Хайде, жабче, искам да се навечеряш хубаво.

— Добре, мамо.

— Супа, горещ шоколад, каквото поискаш.

— Сладолед.

— Добре.

Заведението „Автомата“ на „Петдесет и седма“ улица е много добро, но беше толкова претъпкано, че дори не можехме да се промъкнем през въртящата се врата. Ако се освободеше пролука, някой все ни изблъскваше и минаваше преди нас. С мама се озъртахме и чакахме, но като че ли нямаше никакъв шанс да влезем. Един едър мъж с груби работнически дрехи хвана вратата и препречи пътя с голямата си, космата ръка. Кимна ми да влизам и аз се мушнах във вратата. После кимна и на мама и тя също влезе. Той завъртя бавно вратата и двете най-накрая се озовахме вътре.

Обърнахме се, за да му благодарим през стъклото, но той си тръгна. По лицето му си личеше, че е ядосан. Вратата започна да се върти много бързо и всякакви хора нахлуваха вътре. Беше почти като на театър или цирк.

На касата също имаше навалица и мама явно не мислеше, че ще се вредим.

— Супата тук е много хубава — каза тя, — а и е доста забавно, нали?

Естествено, че беше забавно, но беше голяма бъркотия. Приличаше на тротоара с гълъбите, когато им давахме кедрови ядки.

— О, да, много е забавно, мамо.

— Ако искаш, ще отидем някъде другаде.

— Не, не, хайде поне да опитаме да се вредим.

Мама отвори чантата си и точно тогава в нея се блъсна една огромна жена. Чантата се изплъзна от ръцете на мама и аз я сграбчих в последния момент, иначе всичко щеше да се разпилее по пода. Докато се бях навела, някой се блъсна и в мен. За малко не паднах. Изправих се бързо. Стисках чантата и само две-три неща бяха изпадали от нея. Мама намери две от тях — пудрата и червилото си — но отново я блъснаха няколко пъти. Едно момче дотича да донесе третото — малък гребен със сребърна рамка.

— О, много ви благодаря — каза мама и се опита да излезе от гладната тълпа, но това беше невъзможно. Освен че никой не помръдваше, прииждаха все нови и нови хора. Блъснаха два-три пъти момчето, което донесе гребена. То успя да излезе от навалищата и мама му подаде една монета, но то поклати отрицателно глава и се дръпна по-нататък. Имаше тъмна кожа, беше на единадесет-дванадесет години и малко ми заприлича на брат ми Питър Боливийския селянин, особено когато поклати глава и се дръпна.

Най-накрая мама събра два долара на дребни монети и отидохме да си вземем подноси, прибори и салфетки. Взехме си по един поднос и другите неща и зачакахме реда си да поръчаме на някоя от продавачките.

— Има три вида супа — каза мама. — Зеленчукова, пилешка с ориз и боб.

— Нали знаеш какво искам.

— Зеленчукова — каза мама. — А аз ще си взема пилешка с ориз.

След няколко минути една от продавачките сипа зеленчукова и пилешка супа в две купички. Сложи по едно малко пакетче солени бисквити до купичките и след това сложи два шоколадови сладоледа. Мама сложи парите в една стъклена касичка с дръжка отстрани. Продавачката погледна парите и натисна дръжката надолу. Парите паднаха в една метална кутия и изчезнаха.

Отидохме малко по-нататък, където пускате две монети по десет цента, дръпвате една ръчка и получавате чаша течен шоколад. Аз си взех моята чаша и мама — нейната, но точно когато я слагаше в подноса, един мъж блъсна ръката ѝ. Повечето шоколад се изля в чинията, а след това се разплиска и върху подноса.

Сега ни трябваше само една маса с две места. Всичките маси в „Автомата“ са с четири места, но никъде не можехме да намерим две свободни. Имаше доста маси с едно свободно място, така че най-накрая мама ме сложи на една маса и седна на съседната. Не бяхме на една и съща маса, но бяхме съвсем наблизо. Тя ми се усмихна и кимна.

Хванах лъжицата си, защото знаех, че мама искаше да се нахраня добре, и започнах да ям супата. Беше много вкусно, но наоколо беше такава бъркотия, че не се чувствах съвсем като на вечеря. По-скоро

имах чувството, че играя на някаква игра, но не знаех какви са правилата.

На моята маса имаше един много дебел човек. Беше със съпругата и дъщеря си. Жената беше дебела колкото него, а детето, което беше на моя възраст, също беше доста дебело. Мама често поглеждаше дебелото момиче, като че ли искаше да видя тя как яде и да правя като нея. Аз така или иначе не можех да не забележа момичето, защото ядеше бързо и шумно. Пред себе си имаше огромна, препълнена чиния печен зрял фасул с доматиен сос, картофено пюре, макарони и голям хамбургер със сос. Майка ѝ и баща ѝ ядяха същото, като че ли се бяха разбрали да ядат по равно. Хранеха се толкова бързо, че ме беше срам да ги гледам, или може би ме беше страх. Опасявах се, че ще забележат, че ги гледам, ще ми се развикат, и ще ме изгонят. Аз едва бях преполовила супата си, а те вече си бяха изяли всичко. Седяха си и изглеждаха тъжни, че няма какво вече да нагъват. Знаех, че са още гладни и ми се искаше да мога да извикам някои и да кажа:

— Напълнете още веднъж чиниите, моля.

Но можех само да се надявам, да не забележат, че ги гледам и да не ми се развикат, защото не обичам да ми се карат. Просто никога не знам какво да отговоря в такива случаи. Опитах се да не ги гледам.

Без да каже нищо бащата стана изведнъж и отиде до щанда с храната. Една дребна възрастна жена забърза към неговото място. Носеше поднос с чаша мляко и кифличка. Тъкмо щеше да сложи подноса на масата, когато дъщерята на дебелия мъж каза:

— Мястото е заето.

Гласът ѝ ме стресна, както и начина, по който говореше. Звучеше по-скоро като мъж, отколкото като девет-десет годишно момиче.

— О, извинете, каза възрастната жена, и се отдалечи, като носеше подноса пред себе си. Говореше като малко момиче, а не приличаше на такова. След това един много забързан мъж, който носеше само чаша кафе дойде при нас и дъщерята отново каза:

— Мястото е заето.

Но мъжът просто седна на стола и започна бързо да си пие кафето.

— В момента не е заето — каза той, — а аз ще стана след минутка.

Дъщерята погледна майката. И двете бяха много ядосани. Чудех се защо мъжът не си пие кафето до автомата, от който го беше взел, но той извади един увит домашен сандвич от джоба на палтото си, разви го бързо и отхапа от него. След една-две минути беше приключил със сандвича и кафето, стана, погледна дъщерята право в очите и каза:

— Виждате ли? Нямаше никакъв проблем.

След това ме погледна, усмихна се и направи нещо, което ме изненада. Лицето му изведнъж стана спокойно и сериозно.

— Благодаря, миличка, че ми позволи да се храня на твоята маса — каза ми той.

Естествено, не знаех какво да отговоря, но не се сдържах и се усмихнах леко. Той също ми се усмихна и замина. Тръгна си точно навреме, защото бащата се върна с още един поднос храна. Мислех, че е взел нещо за десерт, но той донесе още три порции печен зрял фасул. Чудех се откъде знаеше, че жена му и дъщеря му искат точно това. Сложи по една порция пред тях двете и без да кажат нищо, те отново започнаха да се хранят. Когато си изядоха допълнителното, се обърнах да кажа на мама да се премести на моята маса, щом станат. Мама изглеждаше много тъжна. Четеше нещо във вестника на мъжа до нея.

— Какво има, мамо?

— О, жабче — прошепна мама. — Джон Дули е починал. Току-що прочетох във вестника. Беше един от най-добрите режисьори, с които съм работила в телевизията. Много ми е мъчно. Всички прекрасни хора, които познавам, умират, просто не мога да разбера какво става. Беше на петдесет и една, но изглеждаше много по-млад. Никога не съм предполагала, че може да умре.

Тогава тримата шишковци от моята маса станаха и аз казах на мама:

— Ела да седнеш при мен, мамо.

Мама взе подноса си и тръгна да се мести, но точно тогава трима души, които дори не бяха заедно, седнаха на моята маса, а някой седна на мястото на мама на другата маса.

Мама се огледа за друго място, но никъде нямаше свободно.

— Стой тук, ей сега ще дойда — каза тя. — Не мърдай и си изяж всичко. Става ли? Много ми е мъчно за клетия Джон.

Мама отиде някъде, а аз си изядох супата, сладоледа и започнах течния шоколад. Всяка седмица умира поне един от приятелите на

мама. Само като си го помислих, ме хвана страх. Ами ако някой ден прочетем във вестника, че татко е починал в Париж? Какво ще стане тогава?

Пиех си течния шоколад и ми беше много тъжно. Когато приключих с вечерята се огледах, но никъде не виждах мама. Седях и чаках, докато една жена с поднос дойде и каза:

— Готова ли си, малката?

— Да, госпожо, но трябва да изчакам мама.

— Имаш ли нещо против да станеш, за да седна? Можеш да стоиш тук, докато майка ти се върне.

— Добре — отвърнах аз и станах. Жената си сложи подноса, седна и започна да се храни. Огледах се пак да видя мама на някоя от другите маси, но не я виждах. Исках да обиколя и да я потърся, но ме беше страх, защото можех да се загубя. Знаех, че тогава мама щеше да се притесни и ядоса. Затова си стоях там и краката ми взеха да отмаляват. Реших все пак да отида и да я потърся, но я видях на една далечна маса. Затичах се между масите, но преди да стигна до нейната маса, мама стана и се запъти към въртящата се врата. Изтичах след нея, но тя стигна до вратата и излезе на „Петдесет и седма“ улица, а аз бях още вътре в „Автомата“. Тичах между хората, блъсках ги, но не ме интересуваше и дори не се извинявах. Излязох на „Петдесет и седма“ улица и видях мама да отива към Карнеги хол.

— Мамо! — извиках аз. Тя спря изведнъж и се обърна, но не беше мама. Просто приличаше малко на нея отдалеч, но отблизо беше съвсем различна. Обърнах се и се втурнах обратно през въртящата се врата в „Автомата“. Бях много уплашена. Изтичах до масата, където мама ме остави и ми каза да стоя. Молах се на Бога да намеря масата и мама да е там, и да се приберем двете в „Пиер“ в стая 2109, да си легнем и да заспим. Първо не можех да намеря масата, но после я открих, защото жената, която ме помоли да стана, още беше там. На масата имаше други трима души, но мама я нямаше. Отидох при жената и я попитах:

— Мама дойде ли да ме търси?

— Не, не мисля.

— Може ли пак да я почакам тук?

— Разбира се. Виж, успокой се, майка ти ще дойде всеки момент.

— Ще дойде ли?

— Разбира се.

Точно тогава видях мама. Тя се промъкваше към моята маса. Аз много се зарадвах и извиках:

— Мамо!

Жената на масата ме погледна и се усмихна и аз си казах, че е чудесна.

Мама дойде и ме хвана за ръка и двете тръгнахме към вратата на „Автомата“.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПОБЕДИТЕЛЯТ ПО ТЕЛЕВИЗИЯТА

Беше чудесно, че се магнахме оттам, от цялата бъркотия и суматоха вътре, с всички тези гладни хора. Не разбирам защо трябва да се яде. Знам, че е важно, защото трябва да се храня през целия си живот, без дори да искам. Освен това и мама, и мама Виола, и която и да е от жените, които са идвали вкъщи, винаги са ме молили да се храня, да си изям яденето или направо са ми заповядвали. Всички, освен татко. Той никога не ми заповядваше, просто се засмиваше и казваше:

— Хайде, звездичке, яж — иначе...

И вдигаше дясната си ръка, като че ли „иначе“ значеше, че ще ме тупне по главата, но аз си знаех, че никога няма да го направи и той знаеше, че аз знам, и че обичам да казва така и да вдига заплашително ръка. Винаги се разсмивах и в повечето случаи ядях. Татко не мислеше, че трябва да заповядва на децата си каквото и да било.

Един ден каза:

— Може и да не съм прав за това, но съм против да се удря дете, освен при самозащита.

Исках да ми обясни какво е самозащита и той каза, че ако аз вдигна една чаена лъжичка и го заплаша с нея, и ако той ме вдигне и ме хвърли в другия край на стаята, това ще е самозащита. Аз вдигнах чаената лъжичка, той ме вдигна и се престори, че ме захвърля на другия край на стаята.

Тогавата мама много му се ядоса и за пореден път се скараха на масата пред нас с Питър.

Ние много обичахме да ги гледаме как се карат, защото изведнъж и двамата ставаха съвсем различни хора, но в същото време си оставаха самите те, и никога не се знаеше още колко ще се карат. Понякога се караха през цялата вечеря, но понякога престанаха веднага и с Пит оставахме разочаровани.

Веднъж Пит каза:

— Така не е честно, това не беше истинска караница.

Мама се ядоса на Пит, каза му да напусне масата, да си отиде в стаята и да чете „Книга за света“.

Пит стана с удоволствие, което още повече ядоса мама. Тя каза:

— Виждаш ли какво става? Толкова си ги разглезил, че когато се скараме, децата се радват. Обичат да се караме, а когато се опитам да ги накажа, те пак се радват. Нямах представа как да се държиш като истински баща.

Тогава татко също се ядоса и те наистина се скараха.

Пит се промъкна обратно в хола и се скри зад библиотеката, за да гледа и да слуша. Все пак се отърва от вечерята, а той беше много горд, когато успее да се измъкне.

Просто не разбирам защо трябва да се яде. Опитах се да споделя това с Питър. Един ден му казах:

— Искам децата изобщо да не трябва да ядат, а ти? Искам да можехме да живеем без изобщо да ядем. Откакто се родим до края на живота си да не ядем.

Пит каза:

— Много искаш — и ние също се скарахме.

Когато мама и аз най-накрая излязохме от „Автомата“ на „Петдесет и седма“ улица, се спогледахме. Мама се наведе и ме прегърна. Очите ѝ бяха насълзени.

— Съжалявам, че твоят приятел е починал, мамо, но моля те, не тъгувай.

— Не е затова, жабче. Толкова те обичам. Естествено, че ми е мъчно за Джон Дули, но понякога забравям колко много те обичам. Но като си спомня, се радвам толкова много, че ми се насълзават очите.

— О, мамо. Ти си ми майка, ти си ми приятелка, ти си ми по-голямата сестра, и по-малката сестра, ти си най-добрата, най-хубавата, най-милата, всичко.

— Всичко, освен татко и Пит — каза тя и това си беше самата истина. — Съжалявам за това, жабче, наистина съжалявам, но те са добре, сигурна съм, че са добре. Те винаги са добре, живи и здрави, само че те просто са в Париж, а ние сме тук, това е. Сигурно и те се разхождат някъде по улиците сега.

Като излязохме от „Автомата“, се обърнахме и хвърлихме поглед на квадратните маси, всяка с по четири малки столчета, на храната, на

бара за кафе, на хората, които ходеха насам-натам, сядаха, ядяха, ставаха, вземаха си допълнително и след това си излизаха. Просто стояхме и наблюдавахме, все едно че бяхме вътре.

— Никога повече — каза мама.

— Е, може да дойдем, ако не е толкова претъпкано — казах аз.

— Не, жабче, не говорех за това.

— А за какво тогава?

— За нещо друго.

— Какво, мамо?

— Не мога да ти кажа.

— Естествено, че можеш, мамо.

— Добре, никога повече няма да повтора грешките, които съм направила.

— Какви грешки?

— Дори нарочно няма да ги направя. Как съм можела да настоявам да правя грешки? За какво? Виж как съм сега. Разведените майки са глупави.

— Не, мамо, не си глупава, ти си хубава.

— Ти си моето жабче.

Престанахме да гледаме към „Автомата“ и тръгнахме към ъгъла. Мама купи утрешните вестници, „Нюз“ и „Мирър“, от човека на сергията на ъгъла. След това пресякохме „Петдесет и седма“ улица, после „Шесто авеню“ и се запътихме към „Пето авеню“.

Беше красиво. Много красиво. Музикалните магазини, с пиана по витрините, автомобилните магазини с малки европейски коли в тях, галериите, в които се виждаха картини — спирахме се да разгледаме всичко. Беше хубаво, защото бяхме заедно, защото дълго бяхме живели на улица „Макаронена“ 1001, но вече бяхме в Ню Йорк, а само вчера бяхме вкъщи и си нямахме представа, че на следващия ден ще сме в Ню Йорк.

Пред един от магазините се бяха насъбрали хора, затова и ние спряхме. Беше музикален магазин и във витрината имаше телевизор с огромен екран. Даваха един хубав мъж, който говореше с акцент, а очите му светеха, защото беше развълнуван от нещо, но не знаех от какво. До него имаше един по-млад мъж, също хубав. Беше много любезен и приятен. Той каза на мъжа с акцента:

— Мистър Прейто, миналата седмица отговорихте правилно на въпроса за шестнадесет хиляди долара. Имахте на разположение цяла седмица да решите дали да вземете шестнадесетте хиляди долара или да играете за тридесет и две хиляди. Взехте ли решение?

— Да — каза другият. — Отидох на църква и се помолих на Бог да ми подсказе какво да правя и с Божията помощ искам да продължа.

Младият човек се развълнува и всички в залата започнаха да пляскат, да насърчават човека с акцента и да си шепнат. Младият човек се обърна към един друг, който стоеше до едно бюро с двама полицаи до себе си. Мъжът на бюрото бръкна в един сейф, извади някакъв плик и го подаде на младия човек. Младият заведе човека с акцента в една кабинка, която не пропускаше звук. Приличаше на телефонна кабинка. Мъжът, който искаше да продължи, изглеждаше самотен и изплашен вътре. Всичко притихна. Мъжът в кабинката се прекръсти, а младият отвори плика и извади от него един лист.

— Добре, Дино, не се плашете. Ще прочета целия въпрос веднъж, след което имате тридесет секунди да отговорите — за тридесет и две хиляди долара.

След това погледна листа с въпроса и каза:

— Дино, въпросът има четири части.

След това прочете въпроса и аз си помислих, че никой на света не би могъл да отговори дори на едната част, а камо ли и на четирите. Мислех, че човекът в кабинката не би могъл дори да запомни всичките части. Един оркестър свиреше застрашителна музика тридесет секунди, докато горкият човек мислеше по въпроса и се опитваше да отгатне четирите правилни отговора. Музиката спря и стана много вълнуващо.

— Ще каже ли отговорите, мамо?

— Как би могъл?

Човекът с акцента каза:

— Операта е „Аида“. Артуро Тосканини я е дирижирал в Бразилия. За пръв път се играе в Кайро, Египет. В навечерието на Коледа.

— Правилно — извика младият мъж и всички и на телевизора, и на улицата, започнаха да крещат от радост. Човекът излезе от кабинката и той и младият си стиснаха ръцете. Като че ли имаше сълзи в очите му, когато махаше на хората, които го аплодираха, и прати

въздушна целувка на някого. Сигурно на жена си и на децата си вкъщи. Той успя, отговори на всички части на въпроса и спечели тридесет и две хиляди долара. Младият човек много се радваше на победата му и му каза да си отиде вкъщи и за една седмица да реши дали ще вземе тридесет и двете хиляди или ще играе за шестдесет и четири хиляди.

Ние продължихме по „Петдесет и седма“ улица към „Пето авеню“. И двете се радвахме за човека, все едно го познавахме, него и семейството му, и се гордеехме, че знае толкова много за операта.

— Надявам се да не играе за шестдесет и четири хиляди, защото тогава ще му зададат въпрос с шестдесет и четири хиляди части.

— Няма да му зададат толкова — казах аз. — Освен това другата седмица може да доведе със себе си най-големия специалист по опера — водещият така каза.

Нямам търпение да видя дали ще вземе парите или ще продължи.

— И аз — каза мама. — Направо си заслужава да поживеем, за да видим.

Вървахме по „Пето авеню“ и гледахме витрините, докато стигнахме „Пиер“. Влязохме, взехме си ключа и се качихме в асансьора. Слязохме на двадесет и първия етаж и се запътихме към стаята, по коридора и вдясно. Прибрахме се у дома, в добрата стара стая номер 2109.

Влязохме, свалихме си дрехите и скочихме в леглото. Мама ме прегърна, поговорихме и се посмяхме и друго не си спомням, защото заспах щастлива.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЯГОДИ, АГНЕШКИ КЪСЧЕТА СЪС СМЕТАНА И КРЕС

На сутринта телефонът звънна, но мама не скочи да го вдигне. Затова ѝ казах в ухото:

— Мамо, телефонът.

Без да си отваря очите, мама каза:

— Моля те, вдигни го вместо мен. Кажи им, че спя. Кажи им да се обадят утре.

Аз скочих от леглото и вдигнах телефона. Беше Майк Маклачи, който ме сбърка с мама.

— Вземайте малката и идвайте на закуска — каза той. — Аз съм долу.

— Мистър Маклачи — казах аз, — майка ми спи и каза да ѝ се обадите утре.

— Мистър Маклачи? — каза мама. Скочи от леглото и взе слушалката от ръката ми. Говореше бързо и се смееше. Каза, че до петнадесет минути ще слезем.

След което затвори слушалката и двете се защурахме из стая номер 2109. Мама си взе вана, като в същото време и двете си миехме зъбите, след това и двете се сапунисахме и изплакнахме, след това се избърсахме и се облякохме в най-хубавите си еднакви рокли: ярко жълто на малки бели цветя.

Когато изхвърчахме от стаята към асансьора, видяхме мис Краншоу.

— Е, ето те и теб — каза тя.

— Да — отвърнах аз, а тя каза:

— Страхувах се, че няма да те видя повече. Ще минеш ли пак да прием чай тези дни?

— Добре. Това е майка ми.

Мис Краншоу се усмихна на мама и каза:

— Научавам толкова неща от дъщеря ви. Надявам се, че можете да дойдете този следобед — по всяко време след пет.

Мама се усмихна и отговори:

— Добре.

Асансьорът дойде и ние се качихме, но беше сутрин и вътре имаше много хора. Аз заставах между мама и мис Краншоу и те ме пазеха да не ме смачкат хората. Когато излязохме от асансьора видях един много изискан мъж с много тънки мустаци. Носеше два букета виолетки. Мис Краншоу излезе първа. Тя тръгна към мъжа, взе и двата букета, целуна го и каза:

— О, Майк Маклачи, колко мило от твоя страна.

Майк Маклачи отвърна:

— Кейт, знаеш, че винаги съм те обожавал.

С мама се дръпнахме, да не пречим на минаващите, и заставахме до Майк Маклачи и Кейт Краншоу.

— Ако ме обожаваше — каза мис Краншоу, — нямаше да ми носиш виолетки. Щеше да си спомниш, че червените цветове на бодливия кактус са ми любими.

Тя се обърна към нас с мама и ни подаде по един букет виолетки.

— До довечера, след пет — каза тя.

— Вие познавате ли се? — попита Майк Маклачи.

— О, разбира се — отвърна Кейт Краншоу. — Прекрасно знаеш, че познавам всички талантиливи хора. А тези тук са невероятно талантиливи.

— Благодарение на теб, предполагам — каза Майк Маклачи.

— Съвсем не — отвърна мис Краншоу. — В интерес на истината, аз вземам уроци от нея — и тя сложи ръка на главата ми.

— Приятен ден на всички.

— Хайде да се видим и да си поговорим надълго и на широко — каза Майк Маклачи. — Искам да ми помогнеш за новата пиеса.

— Ще ти се обадя — каза мис Краншоу.

— Така каза и предния път, като се видяхме, почти преди година. Хайде аз да ти се обадя.

— Да не си посмял. Аз ще ти се обадя.

— Кога?

— Утре сутринта удобно ли ти е?

— Ще чакам, Кейт.

Мис Краншоу се обърна към мама и каза:

— Донесете пиесата, като дойдете на чай, ако обичате.

Мама погледна Майк Маклачи и каза:

— Добре.

Мис Краншоу се отдалечи по дългото фоайе. Вървеше като кралица.

— Какъв късмет — каза Майк Маклачи. — Не знаех, че познавате Кейт Краншоу. Ако успея да я накарам да ми помогне за тази пиеса, ще съм много по-спокоен.

— Аз не я познавам — каза мама. — Дъщеря ми я познава.

— Можех да предположа.

Мама ме представи на мистър Маклачи и отидохме в една просторна и светла стая. Седнахме на една маса с дебела, бяла покривка и закусихме заедно.

— Това ми е любимото ядене през целия ден — каза Майк Маклачи. — Надявам се и на вас да ви е любимо. Не мога истински да се насладя на закуската, ако всички останали не се наслаждават. Освен това обичам да закузвам обилно.

Започнахме с ягоди със сметана, след което сервитьорът донесе една сребърна чиния бъркани яйца и бекон, друга с печени агнешки късчета и трета — домашно изпържени картофи.

Майк Маклачи сервира първо на мама и на мен, и после си сипа на себе си. Започна да яде, както и мама и аз. Ядохме, говорехме, шегувахме се и се смеехме. Той беше един от най-приятните хора, които съм срещала. Не беше млад, на петдесет и пет години, както самият той каза, но беше висок и силен, а очите му изглеждаха много млади. Лицето му беше дълго и тънко и много сериозно, когато не се шегуваше, но той се шегуваше почти през цялото време. Косата му беше гъста и побеляла и разделена на много прав път от лявата страна. След като закусихме, той извади един кафяв плик от куфарчето си и го подаде на мама.

— Това е — каза той. — Моля те, прочети го колкото може по-скоро. Имам предвид на глас, за да може малката звездичка да разбере за какво се разправя. Нали така, звездичке?

— Татко ѝ я нарича така.

— Отива ѝ.

— Има още осем-девет имена.

— Добре — каза Майк Маклачи. — Прочети го и го занеси на Кейт, като отидете на чай. Вероятно ще ви накара и двете да четете. Обръщайте внимание на всичко, което казва. Тя е велика. За десет минути ще ви научи на повече неща, отколкото можете да научите за десет години.

— Майк — каза мама, — много се радвам, но дойдох тук от Калифорния да играя в театъра, а не за да намеря работа на дъщеря си.

— Дай ми малко време — каза Майк.

— Е, има ли роля за мен или не?

— В момента не, но ако всичко върви както трябва, ще видим какво можем да направим.

— Но ще вземеш малката звездичка?

— Да. А как е баща ѝ?

— Той е много добре — каза мама, — но не си я чувал как чете.

— Но съм я чувал как говори и вече я видях — каза Майк.

— Сигурен ли си, че искаш да я вземеш?

— Да. Вече зависи от нея — и от теб.

— Добре, тогава — каза мама — говори с нея.

— Не — каза Майк.

— Защо не?

— Ако беше моя дъщеря, не бих ѝ позволил да играе — каза Майк. — Обичам театъра. Обичам дори актьорите, а знаеш, че не е лесно да обичаш актьорите. Но не мога да поема отговорността да убедя това момиче да играе в театъра.

— Нито пък аз искам да поемам тази отговорност — каза мама. — В края на краищата не е само моя дъщеря. Има си и баща, но той не знае нищо за това.

— Ето това имам предвид — каза Майк. — Просто прочети пиесата на глас, все едно че е на игра. Поговорете със звездичката за това. Разберете тя как се чувства. И след това, ако трябва, се обадете на баща ѝ и го уведомете.

— Той е в Париж.

— В Париж имат телефони.

— Много съм объркана, Майк. Наистина. Знам, че искаш да я вземеш, но съм ужасно разочарована за себе си.

— Недей така — каза Майк. — Всичко по реда си. Имам някои идеи.

— Какви?

— Първо, тримата можем да закусваме или да обядваме заедно утре с драматурга. Все пак, той е шефът, но мисля, че и той ще има същата идея за малката, каквато имам и аз.

— Каква идея?

— Неговата може и да е малко по-добра от моята. Аз съм просто продуцент. Нека да изчакаме. А сега се разходете в парка. Изглеждаш много по-свежа днес, отколкото вчера на обяд.

— Бях болна — каза мама. — И двете бяхме болни. Имахме треска. Така ни стана от пътуването със самолета. Сега просто ми се спи.

— Ами дремни си хубаво, след като се разходите. После прочети пиесата и идете на чай у Кейт. Ще чакам да ми се обадиш. Няма да съм в офиса, звънни ми вкъщи.

— Страшно се вълнувам, Майк.

— А ти, звездичке?

— И аз се вълнувам.

— Наистина ли?

— Да. Много обичам да се разхождам в парка.

Майк Маклачи и мама се разсмяха. Майк скочи в едно такси, а ние с мама пресякохме „Пето авеню“ и отидохме да се разходим в парка.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПЬЕСА ЗА ЕДНО МАЛКО МОМИЧЕНЦЕ

Направихме си една хубава разходка в парка и се върнахме обратно в „Пиер“, в стая номер 2109. Мама отвори кафявия плик и извади пиесата.

— Това ли е пиесата?

— Да, но е ръкопис. Все още не се е играла. Може дори още да не е завършена. Драматургът може да иска да добави нещо, да промени или да махне това-онова.

— Как се казва?

— „Да тупнеш топката“ — от Емерсън Тули.

— Емерсън Тули?

— Да, той я е написал.

— Познаваш ли го?

— Не.

— А чувала ли си за него?

— Не, не съм. Предполагам, че е млад драматург. Почти всички млади драматурзи пращат пиесите си на Майк Маклачи, защото той не се страхува да продуцира нови пиеси от млади автори. Но всеки път трябва да се справя с много проблеми, за да се получи добре.

Мама обърна първата страница и каза:

— Готова ли си, жабче?

— Ще я четеш ли?

— Да.

— Цялата?

— До последната думичка. Настанявай се удобно. Ако искаш си легни и слушай.

— Мислех, че първо ще дремнеш.

— Не, вече изобщо не ми се спи. Прекалено съм развълнувана, за да спя. Да започвам ли?

— Започвай, но колко време ще отнеме?

— Ами ако я прочета както трябва, сигурно около два часа, но може и повече.

— Трябва ли цялата да я четем?

— Естествено, жабче.

— Защо?

— Виж какво, не започвай да ми задаваш глупави въпроси, млада госпожице, защото от това ми зависи животът.

— Имам право да знам защо трябва да я четем цялата, нали?

— Не, нямаш.

Мама ми се развика — отново се скарахме. Ние просто трябва да се скараме поне веднъж на ден. Мама хвърли пиесата в стената и каза:

— Не я искам. Не искам и да чуя за нея. Толкова е унижително. Щом не мога да получа хубава роля, която да отговаря на външността и на способностите ми, не искам никаква роля. И щом дъщеря ми ще получава роли в театъра вместо мен, не искам и да чуя повече за театър.

Тя се разплака и ми изкрещя:

— Мразя те!

Тогава и аз ѝ извиках:

— Щом е така, и аз те мразя!

И аз се разхлипах. Много ме е срам като плача. Винаги съм се срамувала. Сигурно защото и брат ми Питър Боливийския селянин също се срамуваше да плаче. Той казваше:

— Плаченето е за големите, не за нас. Те плачат през цялото време.

Както плачеше, мама взе пиесата и започна да заглажда страниците, които се бяха измачкали. Не обичам да я виждам тъжна, затова казах:

— Извинявай. Искам да чуя пиесата. До последната думичка.

— Не — каза мама. — Говориш така, само защото толкова ме превъзхождаш. Ще се обадя на Майк Маклачи и ще му кажа да си вземе обратно глупавата пиеса.

— Не, моля те недей.

— Срамувам се от себе си — каза мама, — а изобщо не обичам да се чувствам така. Ще опитам с други продуценти. Ако не успея, добре, какво ще загубя? Ще се приберем в Калифорния и просто ще си

живеем и толкова. Ще гледаме телевизия, ще четем вестници и ще забравим за театъра.

Но не се обади по телефона. Не можех да ѝ кажа, че обичам Ню Йорк, но че обичам и да съм си вкъщи в Калифорния. Обичах целия квартал, всичките ми приятели, чиито майки и татковци не бяха разведени, чиито татковци не бяха в Париж, чиито майки не искаха да играят в театъра, които просто си живееха в къщите.

Не можех да ѝ кажа нищо, защото дойдохме чак до Ню Йорк, само за да може тя да опита още веднъж.

Малко по малко гласът ѝ се промени. Вече не звучеше гневно, развълнувано и тъжно. Стана ясен и сериозен и тя започна да чете пиесата.

— В тази пиеса се разказва за едно малко момиченце — зачете тя. — Момиченцето е на осем или девет години, или на десет или на единадесет, и има много приятели, повечето от които са въображаеми. Тя е много сериозно дете, но не е тъжна. Съвсем нормална е, просто освен че ѝ се случват истински неща, тя си въобразява разни работи. Нещата, които наистина ѝ се случват, не се различават от тези, които тя си представя. Тя е истинска и нещата, които си представя, са също много истински.

Мама спря да чете, запали една цигара и ме погледна. Не каза нищо. Просто зачака. Зная, че очакваше да кажа нещо, затова казах:

— Харесва ми.

— Наистина ли, жабче? Ако е така — поне мога да ти я прочета и тогава...

— Тогава ще стане време да ходим на чай у мис Краншоу.

— Харесваш я, нали?

— О, да. Ти не я ли харесваш?

— Харесвам я, естествено, но тя е толкова интелигентна и известна, малко ме е страх от нея.

— Това е глупаво, мамо.

— Не е глупаво — каза мама. — Страх ме е, че може да вижда през мен, а аз съм едно нищо.

— Стига, мамо, не мислиш наистина така.

— Вярно е, просто искам да съм известна и богата, не искам да уча и да работя усилено. Просто искам всичко да ми се поднесе на

сребърен поднос. Тя ще види право през мен, защото искам толкова много. Но ти — ти нищичко не искаш и тя затова те обича.

— Мамо, защо не прочетеш пиесата, вместо да се караме? Казах ти, че съжалявам, нали?

— Ти за какво съжаляваш? — каза мама. — Не си направила нищо лошо. Грешката е в мен. Аз съжалявам, жабче. Наистина. Ставам грозна, защото толкова ме е яд за глупавия ми живот. Просто искам нещо повече за себе си — за мен. Искам да съм най-красива от всички, искам да съм най-известната, искам да съм богата — и затова погрознявам.

— Не е вярно, мамо. Хубава си, когато си грозна. Искам да кажа, че ти винаги си хубава, няма значение как се чувстваш или какво правиш.

— Не е така — каза мама, но точно тогава звънна телефонът. Беше Гладис Дюбари. Мама говори с нея бързо и не особено учтиво, каза дочуване и затвори. Обади се на телефонистката и ѝ каза:

— Моля ви, не ни безпокойте, докато не ви се обадя пак. Работя.

Мама прочете цялата пиеса, от началото до края. На места беше смешно, на места тъжно. На едно-две места беше нещо друго, но не зная какво, но много се развълнувах и дори се поизплаших.

Разказваше се за едно малко момиченце, за нещата, които си представя и за нещата, които наистина ѝ се случват.

Очите на мама се насълзиха, когато стигна до края. Дълго след това не каза нищо, а след това промълви много тихо:

— Познавам това малко момиченце, защото аз бях същата като нея. И още съм такава. Харесва ли ти пиесата, жабче?

— Да, мамо.

— Радвам се, но сега искам да подремна. Искам да си легна и да си припомня цялата пиеса отново, тоест целия си живот.

— И аз ще си легна.

Опънахме се на леглото и след няколко минути мама заспа. Аз си мислех за пиесата, за мама и за това, което току-що каза. Погледнах я и си беше точно така — тя беше малкото момиченце от пиесата, все още беше това малко момиченце, само че на тридесет и три години и имаше дъщеря на девет години — аз.

Спомних си нещата, които малкото момиченце си представяше. Започнах и аз да си представям разни неща. Всичко се смеси в главата

ми и вече не знаех кое какво е.

Сгуших се при мама, прегърнах я и заспах.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ЛЪВОВЕТЕ И ТИГРИТЕ НА МОРАВАТА

ОТПРЕД

Сънувах сън, който ме изплаши, защото всичко в него беше много опасно.

Бях вкъщи в Пасифик Палисейдс. Дебора Склум дойде до прозореца на моята стая и почука на стъклото, но и преди да видя кой е, бях сигурна, че е Деб, най-добрата ми приятелка. Отидох до прозореца и Деб не каза нищо, но аз знаех, че иска веднага да изляза. Мислех, че е нощ, но после забелязах, че не е. Как би могло да е нощ, когато цялата морава отпред беше пълна с всевъзможни птици? — много малки птички, като колибри, средно големи, като врабчета, присмехулници и косове, и големи птици, като ястреби. Как можеше да е нощ, когато през евкалиптовите дървета в края на моравата се процеждаше оранжева слънчева светлина, а освен това грееха още десет-единадесет слънца с десет или единадесет други цветни светлини? Деб беше облечена в балетни дрехи и аз разбрах, че ще се случи нещо специално. Изтичах до шкафа да си взема моите балетни дрехи, които носех, когато ходех на балет. Облякох ги и изтичах да видя дали мама още спи. Тя спеше дълбоко и татко спеше до нея — но какво правеше той там? Нали трябваше да е в Париж? Тогава изтичах до стаята на Питър Боливийския селянин. И той беше там, в леглото си, спеше дълбоко — но в момента, в който отидох до леглото му, за да се уверя, че наистина е той, той отвори очи.

— Здравей, жабче — каза той. Той започна да ми казва така, когато бях много малка.

— Здравей, Пит. Кога се върнахте с татко?

— Какви ги говориш? Откъде да се връщаме?

— От Париж, естествено.

— А, ти сънуваш — каза Пит.

— Не, Пит, не сънувам. Ще останете ли?

— Отивай да спиш, моля те. Посред нощ е.

— Щом мислиш, че е нощ, по-добре погледни през прозореца.

Пит скочи от леглото и изтича до прозореца. Хвърли едно око и каза:

— Не може да бъде. Какво правят всички тези хора на моравата отпред?

— Искаш да кажеш птици? — аз погледнах навън и вече нямаше нито една птица на моравата. Имаше хора, всякакви хора. Просто си стояха там. И наистина беше нощ. Огледах се за Деб, но нея я нямаше.

— Отивай да спиш — каза Пит и аз си легнах, но в момента, в който заспах, отново чух почукване на прозореца. Сkochих от леглото и изтичах до прозореца. Отново беше Деб, а цялата морава отпред беше пълна с лъвове и тигри, но Деб изобщо не се страхуваше от тях, нито пък аз. Тя искаше да изляза с нея, така че аз отново изтичах до шкафа и този път си облякох любимата рокля за игра. Не бях забравила, че татко е вкъщи, така че изтичах, за да го видя пак, но него вече го нямаше. Само мама беше там, съвсем сама. Изтичах да видя Питър Боливийския селянин, но и него го нямаше. Изтичах навън. Деб беше там, но вече нямаше нито един лъв или тигър на моравата. Нямаше и птици.

— Къде отидоха всички? — казах аз.

— Мама каза, че мога да се изкача по хълма до селото и да си купя нещо за десет цента. Твоята майка каза ли ти така?

— Тя спи — отвърнах аз, — а и нямам десет цента, но мога да дойда с теб все пак.

Тръгнахме към селото и разглеждахме нещата из Улуърт. Деб си похарчи десетте цента. Купи си една зелена панделка за пет цента и една червена за останалите пари, след което ме помоли да завържа една от панделките в косата ѝ.

— Коя от двете?

— Която и да е — каза тя, така че аз ѝ вързах червената, а тя върза зелената на мен.

— О, благодаря ти, Деб, но ще ти я върна като се приберем — казах аз.

Тръгнахме да се връщаме надолу по хълма и всички забелязваха новите ни панделки. През цялото време си говорихме и се смеехме. По

едно време тя каза, че трябва да си ходи и аз казах:

— Добре, Деб, и много ти благодаря, че ме взе до селото с теб, и че ми върза твоята панделка. Сега си я вземи.

— О, не — каза Деб, — тя си е за теб.

— Тогава и аз ще ти купя една и ще ти я вържа веднага, щом имам толкова пари.

— Чао — каза Деб.

— Чао — отвърнах аз.

Тя си отиде вкъщи, а аз се прибрах да видя какво става на улица „Макаронена“ 1001.

Мама седеше на леглото си и говореше с Клара Кулбоу по телефона.

— Жабче — каза тя, — бъди добро дете и свари кафе, моля те, а като стане готово ми донеси една чаша.

— Добре — каза аз.

Това беше сънят и аз се изплаших не от лъвовете и тигрите на моравата, а когато видях, че татко вече го няма.

Събудих се. Мама седеше на края на леглото, в стая номер 2109, хотел „Пиер“, Ню Йорк. Говореше с Клара Кулбоу, която беше в Калифорния.

— Това е най-хубавата пиеса, която някога съм чела — каза мама.

Явно Клара Кулбоу каза нещо смешно, защото мама се разсмя и извика:

— Ах ти, колко си подла.

Те говореха ли говореха, като че ли телефоните бяха безплатни. Накрая си казаха „чао“ и мама затвори. Видя ме и каза:

— Ти откога си будна?

— Май от шест-седем минути.

— Обадох й се да й кажа да отиде в къщата и да се погрижи за златните рибки. Разказах й подробно и за пиесата.

— Мамо — казах аз, — какво значи, като сънуваш, че си си вкъщи, и че татко ти и брат ти също са там?

— Значи, че искаш да си си у дома и те да са там.

— Знам, че значи това, но какво друго може да значи?

— Не зная — каза мама. — Този сън те натъжи, нали?

— Малко, така мисля.

— Недей да се натъжаваш. Искам да си щастлива, да светиш като звездичка. Да си весела и да светиш, щом се събудиш, както винаги.

— Понякога се уморявам да съм щастлива. Все пак съм на девет години, не съм малко дете.

Мама се изтегна на леглото, прегърна ме и каза:

— Никой никога не е само дете, жабче, и никой никога не е само голям. С всички е така.

— Защо така?

— Защото майките и татковците също никога не са били деца. И никога не са могли да пораснат. Винаги е така. Просто така, всички правим, каквото можем.

Погледна ръчния си часовник и каза:

— Е, пет и нещо е. Ще ходим ли на чай?

— Ти искаш ли да ходим на чай?

— О, да. А ти?

— Може. Ако ти искаш.

— Но аз мислех, че харесваш мис Краншоу.

— Харесвам я, но това не значи, че искам да ходя на чай.

— О, какво има, жабче?

— В съня си говорих с брат си, но не говорих с татко. Не знаех, че е сън. Не исках да го будя. Мислех да поговоря с него по-късно. А сега е прекалено късно.

— Какво искаше да му кажеш?

— Нищо. Исках просто да си поговорим. Какво казват обикновено момиченцата на татковците си? Просто искат да ги видят, нищо повече. Просто да ги чуят и да знаят, че са там. Просто да усетят аромата им. Защото не обичат през цялото време да виждат и да си говорят с жени.

— О, в лошо настроение си, нали?

— Просто съжалявам, че не поговорих с татко.

— Ами обади му се в Париж.

— Това съвсем не е същото. Той си беше вкъщи. Всички си бяхме вкъщи. А освен това е и много скъпо, не можем да си го позволим.

— Ами обади му се за негова сметка.

— О, мамо, не бих направила такова нещо. Ще чакам пак да го сънувам и следващия път няма да забравя да говоря с него.

— Той добре ли беше?

— Изглеждаше ми добре, но, разбира се, спеше.

— Къде?

— На легло, естествено.

— Какво легло?

— Неговото легло, и твоето, вкъщи в Калифорния. Леглото, в което сега спиш сама.

— Аха. А аз къде бях?

— И ти беше в леглото.

— Аз как бях?

— Добре. Изглеждаше по-добре, по-добре, отколкото в последно време.

— Защо, толкова зле ли изглеждам?

— Не, но изглеждаше по-добре, когато татко си беше у дома.

— Татко ти — каза мама. — Не забравя, че аз съм майка ти. Не значи, че не съм важна, просто защото през цялото време си с мен. Виж, мислех си за пиесата. Доста мислих.

— Знам, нали се разказва за теб.

— Е, така е, но си мислех за пиесата, не защото се разказва за мен, а защото Майк Маклачи иска да играеш ролята на малкото момиченце, а аз не знам ти дали искаш и дали някога изобщо можеш да решиш какво искаш. И ако случайно решиш, че искаш да опиташ да изиграеш ролята, не знам дали аз трябва да те пусна. Не знам дали татко ти би искал да станеш дете актриса. Цялата тази работа ме притеснява и ако ще ходим на чай с мис Краншоу, време е да тръгваме. Ако няма да ходим, време е да я уведомим. Какво искаш да правим, жабче? Наистина? Трябва да направя всичко възможно да не те насилвам за нещо, което не искаш истински да направиш. Ако ще ходим на чай, мис Краншоу очаква да занесем пиесата и най-вероятно ще те помоли да почетеш. Зная, че когато четеш, тя ще бъде възхитена. Ще поиска да ти помогне, ако имаш нужда, но тя смята, че ти нямаш нужда от помощ. Тя ще иска да приемеш ролята. А това означава огромна промяна в твоя живот, а и в моя. Е, какво мислиш?

— Мисля, че трябва да отидем на чай, защото казахме, че ще отидем.

— Мислиш ли, че можеш сама да решиш дали да приемеш ролята, която ти предложи Майк Маклачи?

— Не зная. Сигурно е много трудно да бъдеш някое момиченце, което всъщност не си — всяка вечер на сцена пред хора.

— Така е, трудно е, но не е трудно да си някое момиченце, което всъщност не си — това е лесно. Трудното е да се научиш как да бъдеш това момиченце или да направиш така, че онова момиченце да си ти. Мислиш ли, че искаш да опиташ, защото ако не искаш, ще те разбере и ще е по-добре да не ходим на чай. Ще е по-добре да кажем на Майк Маклачи, че не искаш да ставаш дете актриса.

— Ще ми платят ли пари?

— Разбира се, че ще ти платят. Ти на практика играеш цялата пиеса. Ще ти платят много пари.

— Ще мога ли да похарча малко от тях?

— Естествено, че ще можеш, нали парите ще са твои. Всеки цент, който спечелиш, ще си е твой, не мой. Парите ти ще се пазят в банката. Сигурно ще станеш много богата още на десет години.

— Добре, тогава — казах аз, — хайде да отиваме на чай.

— Значи реши, че искаш да играеш в пиесата? — попита мама.

— Реших, че искам да отида на чай, защото искам да зная какво смята мис Краншоу, че трябва да направя. Никога досега не съм мислила за подобно нещо. Не знам дали мога нарочно да се направя на някакво момиченце, но искам да отидем на чай.

— Мисля, че това е доста разумно и интелигентно — каза мама, — но преди да отидем, моля те престани да се държиш като възрастна и да си така тъжна. Чувствам се ужасно безполезна и невнимателна, когато ти си толкова по-интелигентна и порядъчна от мен. Моля те, мисли си за весели неща.

— Добре, мамо.

Скочих от леглото и затанцувах, защото винаги танцувам, когато се чувствам добре или когато не искам да се чувствам повече зле. Разбира се, мама никога не е знаела, че танцувам, за да си оправя настроението. Тя смята, че винаги танцувам, когато ми е хубаво, но не е така. Затова най-добрата й приятелка, Клара Кулбоу, ме нарича мисис Нижински.

— Това дете трябва да е примабалерината на Никарагуа — каза Клара Кулбоу на мама преди много време. — Тя танцува през цялото време.

Но тя все много знае. Нищо не разбира от малки момиченца, въпреки че си има две дъщери. Обзалагам се, че нищо не разбира от малки момиченца, дори от собствените си деца. Само знае да си вири носа и да говори врели-некипели, и то бързо.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ТИХ РАЗГОВОР С ДОКТОР СПРАНГ

Докато се приготвяхме да отидем на чай, някой почука на вратата. Беше моят доктор, доктор Спранг.

— Много ви благодаря за куклата — казах аз.

— А вие и двете приличате на кукли — кукла мама и кукла дъщеря — отвърна той. — Как се чувствате?

— Опасявам се, че сме доста раздразнителни целия ден — каза мама.

— Така ли? Защо?

— Всеки намира за какво да се скара с една разведена майка, дори собствената ѝ дъщеря.

— Тогава защо не се преструвате, че не сте разведена?

— Но аз съм разведена.

— Да, но колко разведена може да бъдете? Вие все пак сте ѝ майка, а баща ѝ все още ѝ е баща. Светът не се свършва с един развод.

Дребничкият доктор хвана с две ръце брадичката ми и каза:

— Нали така?

— Да — казах аз, — светът никога не свършва.

— Разбира се. Добре ли се хранихте, починахте ли си?

— Почти нищо друго не сме правили — каза мама. — Аз дори малко преядох.

— Нищо подобно — каза дребничкият доктор. — Просто подбирайте здравословна храна и си почивайте добре. Яжте дини например. По това време на годината дините са чудни.

— Ядохме ягоди на закуска — казах аз.

— Харесаха ли ви?

— Много.

— А какво обядвахте?

— Пропуснахме обяда, защото ядохме много на закуска. Сега отиваме на чай.

— На чай — каза дребничкият доктор. — Това може да е толкова забавно в подходяща компания.

Той погледна мама и каза:

— Откога сте разведена, мила госпожо?

— От три години — каза мама, — но първите две години със съпруга ми — искам да кажа, бившият ми съпруг — поддържахме много близки отношения. От една година, обаче, той живее много далеч, а и синът ми е при него. Значи малката от една година не е виждала татко си и брат си, само в спомените си — а тя често мисли за тях, бих казала доста често. Излиза, че аз съм виновна и много се караме.

— Е, случват се такива работи, нали? Но те двамата са добре, нали?

— Ами никога не са ни писали, че не са добре, така че предполагам, че са добре, но кой знае? Пишат ни много смешни писма от Париж. Сигурно са добре.

— Париж? А какво правят там?

— Съпругът ми е композитор. Просто реши да отиде да поживее в Париж.

— Композитор? Хубава професия, но може ли човек да се изхранва с композиране?

— Съпругът ми успява, винаги. Работи много, непрекъснато, но обича работата си и държи на парите. Той не смята, че изкуството трябва да е някакво крехко цвете в света на парите и на машините. Съпругът ми има много твърд характер и се кара с всеки. Веднъж се похвали, че никога не е имал приятели. Предпочита враговете.

— Чудесно — каза дребничкият доктор.

— А аз съм един от враговете му — каза мама.

— Не е вярно — казах аз. — Знаеш, че не е вярно. Татко познава много хора, които харесва, просто е много зает, за да има приятели. Но няма и нито един враг. Просто е прекалено зает и няма време нито за приятели, нито за врагове.

— Ето — каза мама на доктора, — това имах предвид. Все спорим за нещо, но от време на време се скарваме сериозно и все аз излизам виновна, защото знам, че тя разбира баща си по-добре от мен.

— Аха — каза докторът. — Много мило семейство сте. Мъжът и момчето в Париж, а жената и момиченцето в Ню Йорк. Е, можеше да е

и много по-зле, нали?

— Това винаги е вярно — каза мама. — Почти всеки ден умира някой мой познат, а за мен няма нищо по-лошо. Ето, снощи в „Автомата“ четох във вестника на човека до мен, че Джон Дули е починал. Кой знае кой ще е следващият.

— Да, това е вярно. Имам повече починали, отколкото живи приятели.

— Но са ви приятели.

— О, аз така ги наричам. Те са просто хора, с които съм се запознал и които съм познавал малко, не много. Но все пак ми липсват.

Дребничкият доктор се усмихна и се запъти към вратата. През цялото това време стоя прав, не седна дори за минутка.

— Е — каза той, — и двете сте в отлично здраве, но ако ще сте тук тези дни, надявам се да не възразявате да минавам от време на време. Аз често посещавам мис Краншоу, тя живее на този етаж.

— У тях ще ходим на чай.

— Тя рядко приема гости, а много хора биха искали да се видят с нея, особено хора от театъра. Така че мисля, че трябва да сте поласкани.

— Поласкани сме.

— Довиждане тогава — каза дребничкият доктор и си отиде.

Мама ме погледна и каза:

— Виж какво, жабче, опитай се да разбереш, че искам само едно — да се забавляваш — да се забавляваш у мис Краншоу, всеки ден, докато пораснеш, станеш голямо момиче, влюбиш се и се омъжиш. Не искам да ставаш актриса, но в същото време не искам да те спирам, ако ти искаш да опиташ.

— О, разбирам, мамо. Не се тревожи за мен. Аз се забавлявам. Аз винаги се забавлявам.

— Честно? — каза мама. — В противен случай бих умряла от срам.

Излязохме от стая номер 2109 и тръгнахме по коридора към апартамента на мис Краншоу.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

КАКВО ПРАВИШ ТИ В ПАРИЖ?

В началото Кейт Краншоу се държа с нас също като с мен предния път — говорихме си, шегувахме се, смяхме се и пихме чай, ядохме бисквити и кейк и съвсем тънки триъгълни филийки бял хляб, намазани с разни вкусни неща. После мис Краншоу каза на мама:

— За щастие Майк Маклачи беше оставил едно копие от пиесата на рецепцията, така че когато се върнах след обяд, реших да я прочета, нещо, което правя рядко. Искам да кажа, че получавам толкова много пиеси и толкова много просто не си струва да се четат. Отдадена съм на театъра, както знаете, но от години се ядосвам на пиесите, които нашите драматурзи пишат. Ако пиесата става да се играе, то задължително се разказва за луди, хистерични герои — много се извинявам, но мен ме отегчават. Предполагам, че това е цената да не бъдеш аматьор, а професионалист.

Мис Краншоу взе копието на пиесата от бюрото си и каза:

— Това е една от най-лошо построените пиеси, които съм чела, но в същото време е една от най-хубавите, непринудени и — как да кажа, преми. А аз предпочитам прямите неща. Вие четохте ли я?

— Да — каза мама.

— На глас?

— Да.

Мис Краншоу ме погледна:

— Значи ти си я изслушала.

— Да.

Мис Краншоу се разхождаше из голямата стая. Изглежда мислеше. Все се спираше и поглеждаше първо мен, после мама, но ние си мълчахме.

— Ще ви кажа какво мисля — каза тя най-накрая. — Мисля, че Майк ще направи прелестно представление на тази пиеса. Ще го направи, без значение какво ще му струва. Пиесата ще се играе, така и трябва. Аз ще бъда много доволна. Но пиесата ще се провали.

Мис Краншоу каза думата „провали“ така, че ми се прииска да избухна в сълзи, но, разбира се, се въздържах. Просто гледах встрани, докато спря да ми се плаче. Каза го така, като че ли я болеше да го каже. Ще се провали. Значи, ако нещо хубаво се провали — нещо не принудено и прямо — тогава всичко ще се провали — всички ще ни боли — така прозвуча.

— Обадих се по телефона на Майк преди час — каза тя. — Казах му това, което току-що чухте. Казах му, че нямам право да крия какво мисля. Попитах го дали все пак ще продуцира пиесата. Той изобщо не се поколеба да каже, че ще я продуцира. Възхищавам му се за това, но и ми е мъчно за него. Майк е професионалист. Той може да продуцира хитове, ако поиска. Изобщо не е толкова трудно, колкото си мислят хората. Чисто и просто е въпрос на избор. Ако избереш добра пиеса и я продуцираш както трябва, тя ще стане хит. На този етап Майк има нужда от хит. От три сезона не е имал хит. Ако се провали още веднъж, може да си има неприятности. Но дори и така да е, тази пиеса трябва да се продуцира.

Мис Краншоу говореше много ясно, като че ли имаше и други, които слушат.

— Но тя ще се провали. Най-добрите критици ще я харесат, другите няма да я харесат, хората, които си купуват билети за театър също няма да я харесат — просто няма да я харесат и толкова. Аз съм почти на седемдесет години. Занимавам се с театър от малка. Дори сега бих приела роля, ако ми харесва, но вече над двадесет години се опитвам да уча другите как да играят — или, иначе казано, как да бъдат хора, което не става от само себе си. Говоря в областта на изкуството, разбира се. Всеки е едно или друго, естествено, но в областта на изкуството никой не е нещо просто ей така, случайно.

Мис Краншоу изведнъж спря. Отиде до прозореца и се загледа навън. Аз погледнах мама. Тя изглеждаше много щастлива и аз не разбирах защо, след като всичко, което мис Краншоу каза, бе толкова тъжно. След минутка мис Краншоу дойде, наля ни отново чай в чашите и каза весело:

— Обожавам да стоя на онзи прозорец и да гледам хората в парка. Каква сцена само е този парк и всеки ден на нея се разиграва чудесна пиеса. Децата, с майките и татковците си. Непознати хора,

малки кученца. Птички, катерички, а в зоопарка има всякакви животни, но в клетки.

С мама пиехме чай и чакахме. Разбрах, че чакаме нещо, защото мама не казваше нищо. Така че и аз си седях и чаках. Ако мама не беше там, нямаше да чакам. Щях и аз да говоря. Най-накрая нещо се случи.

Мис Краншоу погледна мама и каза:

— Искате ли дъщеря ви да играе ролята на малкото момиченце в пиесата?

— А вие искате ли?

— Но така не е честно — каза мис Краншоу. — Отговорете ми на въпроса и после и аз ще ви отговоря.

— Ами, отговорът ми е не — каза мама. — Не искам да играе в пиеса, защото не мисля, че татко ѝ би искал да играе.

— Не да играе в пиеса — каза мис Краншоу, — а в тази пиеса. Съвсем не е едно и също.

— Ами, нито в една пиеса — каза мама. — Не искам да играе, защото ще трябва да работи много, а аз не мисля, че имам право да допускам това. В същото време, ако тя реши, че иска да играе в нея, ще направя всичко възможно тя да се чувства добре и да е щастлива.

— Защо смятате, че баща ѝ ще е против?

— Той я обича. Иска тя да е малко момиченце и нищо повече — просто да е неговата дъщеря. Цяла година ѝ пише всяка седмица. На мен не пише, но на нея да. Той работи много, за да я издържа — мен също — и не иска тя да има каквито и да било грижи на този свят. Естествено, тя все пак си има грижи, но кое дете няма?

— Той би ли си променил мнението, ако прочете пиесата?

— Не зная, но съм сигурна, че би харесал пиесата. Сигурна съм, че ще види дъщеря си в образа на малкото момиченце, но мисля, че ще каже „Не, тя не трябва да прави нищо, оставете я на мира“.

— Не е ли възможно да я остави сама да реши?

— Съвсем не. Сигурна съм. Не, че не се съобразява с желанията на децата си. Напротив. Но не обича желанията, които не са изцяло за забавление.

— Да предположим, че дъщеря му иска да играе в пиесата — защото смята, че ще ѝ е забавно.

— Той не смята, че тя може сама да решава.

— Той има ли законно право да ѝ забрани да играе в пиесата?

— Естествено, че не. И двамата нямаме никакви специални законни права. Вярно, разведени сме, но все още сме родители на децата си. Ако той не иска тя да играе, ще трябва да я помоля да не приема ролята.

— Дори и ако тя е убедена, че иска да играе?

— Да.

Мис Краншоу се усмихна и ме погледна.

— Е, добре, звездичке — каза тя. — Вчера като пихме чай си говорихме през цялото време и ни беше много забавно. Днес, обаче, не е така. Досега не каза почти нищо, но сега е твой ред. Харесва ли ти момиченцето от пиесата?

— Да — казах аз.

— Но, моля те, говори — каза мис Краншоу. — Това не е разпит. Просто прием чай и се забавляваме.

— Ами — казах аз — не знам за какво да говоря.

— За момиченцето, естествено.

— Ами, харесва ми, но не я познавам.

— Харесват ли ти нещата, които тя си представя и нещата, които ѝ се случват?

— Да.

— Би ли искала да играеш ролята на малкото момиченце в пиесата?

— Бих искала, но не мога.

— Защото татко ти може да не е съгласен ли?

— Не, защото не мога да бъда друго момиченце. Мога да бъда само себе си.

— Можеш ли да се преструваш, че си друго момиченце?

— Разбира се. Непрекъснато това правя, но не се правя само на малки момиченца. Правя се и на мама. Преструвам се и на бейзболист.

— Бейзболист?

— Да, този, който хвърля топката, защото като порасна ще играя в „Ню Йорк Джайънтс“.

— Защо точно там ще играеш?

— Защото брат ми ще играе в „Бруклин Доджърс“.

— Разбирам.

— Правя се и на животни. Изобщо се правя на всички. И на всичко.

— Например?

— Ами, ако видя ярка звезда, се преструвам, че съм звезда.

— Как?

— Преструвам се, че съм си тук, но в същото време и някъде много далеч, и се преструвам, че светя също като звездата.

— Татко ти за това ли те нарича звездичка?

— Не. Никога не съм му казвала, че се преструвам на звезда. Просто един ден започна да ме нарича „звездичка“, това е.

— Добре — каза мис Краншоу. — Майка ти защо те нарича „жабче“?

— Защото обичам жабите. Винаги ги хващам и им се радвам.

Мама каза много сериозно:

— Освен това имаше навика да подскача като жаба. Имам предвид нарочно.

На вратата се звънна и мис Краншоу каза:

— Това трябва да е Майк. Казах му да дойде колкото може по-скоро.

Тя отвори вратата. Беше Майк Маклачи. Той влезе и каза:

— Кейт, това, че си убедена, че пиесата ще се провали, ме прави по-щастлив от всякога.

Той поздрави мама и мен, взе чашата чай, която мис Краншоу му подаде и каза:

— За мен това означава само едно — че пиесата наистина ти харесва. А щом ти я харесваш, аз искам да я продуцирам — с твоя помощ.

— Точно за това говорехме — каза мис Краншоу.

— Звездичката ли ще играе малкото момиченце?

— Предполагам, че има много момиченца, които имат много опит в театъра, с които може би ще се работи по-лесно.

— Ти би ли работила с нея? — попита Майк.

— Аз вече работя с нея.

— И какво мислиш?

— Много е подходяща.

Майк Маклачи погледна мама и каза:

— Ами какво чакате? Хайде да празнуваме.

— Тя не е казала, че иска да играе — каза мама.

Майк Маклачи ме погледна и каза:

— Но ти искаш, нали?

— Да, искам — казах аз, — но не мога. Не знам как.

— Мис Краншоу ще те научи.

Мама каза:

— Е, какво ще кажеш, жабче? От теб зависи.

— Мога да опитам, но първо трябва татко да се съгласи.

— Добре — каза Майк Маклачи. — Ето ти телефона. Обади му се.

Мама взе слушалката и каза на телефониста номера в Париж. Всички чакахме телефонистката да ни свърже. Когато тя ни свърза, мама ми подаде телефона и каза:

— Хайде, жабче, говори с татко си.

— Може ли да говоря и с брат си?

— Разбира се — каза мис Краншоу и аз говорих с татко, след това с брат си и после пак с татко и тъкмо щях да им кажа „чао“, когато мама каза:

— Жабче, моля те, дай и аз да говоря с тях.

Мама поговори с тях и после каза на татко:

— Тя трябваше да те пита ще й позволиш ли да играе в пиеса, но забрави.

Татко зададе много въпроси за пиесата и мама му отговори, след което ми даде слушалката и каза:

— Питай го, жабче.

— Може ли? — казах аз.

— Ти искаш ли? — попита татко.

— Да.

— Наистина ли?

— Да.

— Добре, тогава — каза татко. — Помоли майка си да ми изпрати копие от пиесата с въздушна поща. Ще я прочета и ще й пратя телеграма. В това време действай, все едно че съм казал „добре“, но трябва първо да я прочета, звездичке.

— Добре, татенце — казах аз. — Кога ще си дойдеш у дома?

— Ами, аз съм си вкъщи тук, но, разбира се, много ми липсваш.

След това с много тих глас каза:

— И майка ти ми липсва, но, моля те, не ѝ казвай.

— Добре, татенце.

— Пит иска пак да говори с теб.

Брат ми Питър Боливийския селянин взе слушалката и каза нещо на френски. След това каза:

— Това значи защо с мама не дойдете в Париж?

— Аз не мога — казах аз. — Какво правиш, Пит?

— Уча през повечето време, но и се забавлявам доста. Свирия на пиано всеки ден. Вече съчиних няколко мелодии. Ще ти ги изсвирия някой ден. Знаеш ли, че татко написал цял концерт за пиано, когато бил колкото мен. И аз ще съчиня концерт, преди следващия ми рожден ден. Чао, звездичке. Ако можеш, гледай някоя игра от Американската лига. Много е интересно.

— Добре, Питър — казах аз. — Ще ги гледам. Чао.

Затворих телефона и казах на всички какво е казал татко. Поръчах на мама да му изпрати копие от пиесата с въздушна поща, затова Майк Маклачи извади от куфарчето си едно копие и един голям кафяв плик. Мама написа адреса на татко на плика, Майк сложи копието вътре и го запечата. Каза, че до един час пиесата вече ще лети и ако имаме късмет, утре ще е в Париж.

— А междувременно, как мислиш? — каза той — Смяташ ли, че татко ти ще се съгласи?

— Да — казах аз.

Майк се усмихна и каза:

— Знаеш ли, Кейт, наистина вярвам, че тази пиеса ще бъде хит.

Всички се разсмяхме и той каза:

— Трябва да бягам.

— Ние също — каза мама.

— Къде?

— На една дълга разходка — каза мама. — Този път по улиците.

Казахме „довиждане“, благодарихме много на мис Краншоу и отидохме с Майк Маклачи до асансьора.

— Много съм доволен — каза Майк. — И моля ви, не се безпокойте за нищо. Ще се срещна с Емерсън на вечеря днес. Ще му кажа, че най-вероятно имаме момиченце за ролята. След това той ще реши какво да правим. Сигурен съм, че ще иска да се срещне с нея —

и естествено с майка ѝ. Моля ви, не поемайте ангажименти за закуска утре.

— Винаги сме свободни за закуска — каза мама.

Майк скочи в едно такси на „Пето авеню“, а ние с мама тръгнахме да се разхождаме — този път по улиците.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

КАРАНИЦАТА С ГЛАДИС ДЮБАРИ

Измина цяла седмица, без да се усетя. Едва ли някога изобщо ще си спомня всичките неща, които се случиха. Татко получи пиесата и я прочете, но вместо да изпрати телеграма, се обади по телефона. Той и мама говориха дълго, след което той ми каза:

— Ако наистина искаш да играеш, звездичке, давай, защото пиесата е много хубава, а аз някой ден ще напиша опера по нея.

Мама каза на Майк Маклачи, че татко се е съгласил. Един ден татко обсъдил с Майк пиесата по телефона и се съгласил да напише музика по нея.

Майк го помоли да дойде до Ню Йорк, но татко не искаше.

Случиха се и други неща.

На сутринта след големия чай у мис Краншоу, с мама закусахме с Майк Маклачи и човекът, който е написал пиесата, Емерсън Тули, в „Пиер“, а следобед Майк се обади на мама и ѝ каза, че Емерсън ни е харесал много и двете, и че щял да пренапише цялата пиеса, защото искал мама да играе майката на малкото момиченце.

Така че мама беше много щастлива и каза:

— Жабче, трябва да бъдем професионалистки, трябва да работим, да работим, да работим и съм сигурна, че ще се забавляваме повече от когато и да било.

Същата вечер взехме едно такси до офиса на Майк на „Пето авеню“. Някои от подчинените на Майк бяха там, както и адвокатът му. Майк и мама разгледаха договорите, които щяхме да подпишем веднага, щом татко се съгласеше. Никога не бях виждала мама толкова развълнувана и щастлива, нито пък толкова изненадана. После тя каза:

— Виждаш ли, жабче, отнасят се с теб като със звезда.

— Ти си звездата — казах аз. — Ти си истинската звезда.

— Ще бъдеш богата — каза мама, — а и аз няма да съм зле. Естествено, ще харча много пари, но твоите почти всичките ще ги сложим в банката. Много се радвам, че сме приятелки.

— Приятелки? — казах аз. — Ти си ми много повече от приятелка, мамо. Ако не беше ти, даже нямаше да съм родена.

— Е, и татко ти има заслуга за това.

— Ако ти не беше го срещнала и ако не се беше омъжила за него, къде щях да съм аз сега?

— Е, вече си родена и това е положението — каза мама. — Татко ти ти е татко, майка ти ти е майка, ти си си ти — нищо не може да промени това. Но ти ще станеш звезда — само заради мама Виола.

— Тя какво общо има?

— Всичко е заради нея. Ако беше дошла на улица „Макаронена“ навреме, аз щях да отида на празненство у Клара Кулбоу и нямаше да дойдем в Ню Йорк.

— О, да. Бях забравила. Трябва да пишем на мама Виола и да ѝ благодарим.

— Ще ѝ благодаря аз на нея! — каза мама. — Как можа да не дойде!

— Не се ли радваш, че не дойде?

— Разбира се, но не мога да разчитам на нейната помощ и това не ми харесва.

— Може да се е разболяла или децата ѝ да са се разболели, или внуците ѝ.

— Трябваше да се обади. Много ме е яд на нея.

Всеки ден всичко беше весело и вълнуващо, всяка нощ с мама си говорехме и си припомняхме разни неща, но никога няма да мога да си спомня всичко, защото след като татко каза, че мога да играя на сцена, се случиха страшно много неща и то много бързо.

Първо, с мис Краншоу започнахме да работим усилено. С мама ходехме у тях всяка сутрин в осем и работехме до десет. Мис Краншоу ни учеше как да стоим, как да вървим, как да танцуваме, как да хващаме разни неща, как да ги поглеждаме, как да говорим, само че има хиляди начини на говорене.

Мис Краншоу ни направи програма. Ставахме в шест всяка сутрин. Разхождахме се в парка половин час, след което закусвахме в „Пиер“ — голяма закуска за мен и малка за мама, защото мис Краншоу искаше тя да смъкне няколко килограма.

— Не искам да ставаш кожа и кости — каза тя, — но искам да станеш пъргава като жабчето, защото това е много важно за пиесата.

Ти и тя трябва да станете почти един и същ човек — да си приличате повече от сега и, разбира се, така, че да сте подходящи за публика. А това не може да стане, ако си закръглена и пухкава от ядене, отчаяние и страх. Вече няма за какво да се притесняваш, освен за единственото нещо, за което искам винаги да се притесняваш — за ролята си в пиесата.

Всеки ден след закуската в кафенето на „Пиер“ се качвахме в стая номер 2109 и мама четеше по малко от пиесата, отново и отново, а аз слушах. Мис Краншоу не искаше да започвам да си репетирам репликите, преди да съм чула мама да ги чете много пъти — докато почти ги науча наизуст.

В седем и половина си почивахме, но аз, естествено, не можех да си почивам. Понякога мама дремваше, а аз просто се изтягах и си спомнях разни неща. Понякога, малко преди осем, мис Краншоу идваше да ни види в стая номер 2109.

В деня, в който мама подписа всички документи в офиса на Майк Маклачи, ми каза:

— Е, жабче, вече не сме бедни.

Когато се върнахме в „Пиер“, тя говори с управителя да ни даде апартамент. Един час по-късно се нанесохме в него. Апартаментът беше чуден — на тридесет и третия етаж.

Но това беше такава грешка!

На другата сутрин мис Краншоу отишла в стая номер 2109, но, разбира се, нас ни нямало. Тя се обадила на управителя и той ѝ казал, че вече сме в номер 3336, така че мис Краншоу дойде да ни види. Мислех, че тя ще е много доволна от новия ни дом, но съвсем не беше така. Беше ядосана, но не се издаде пред мама. Тя е професионалистка и умее да крие яда си.

— Това е един от най-хубавите апартаменти в хотела — каза тя. — Тук живееше мисис Кейган, но трябва да знаете, че съвсем не е подходящ за вас. Е, знам, че вече можете да си го позволите, но това място просто не става за работа, а, естествено, когато човек играе в пиеса, трябва да работи непрекъснато, ден и нощ.

— Но в номер 2109 дори няма две легла — каза мама.

— Разбира се — каза мис Краншоу.

— Приятелите ми не могат да ми идват на гости там.

— Разбира се, че не могат.

— Тук се чувствам по-щастлива.

— Ще го кажа с прости думи — каза мис Краншоу. — Не смятам, че е редно на този етап да бъдете толкова щастливи. Все едно да се наслаждавате на възнаграждението, преди да сте постигнали нещо. Ще имате много време да се наслаждавате на славата и богатството. Сега трябва да работите, да ви е малко неудобно, малко да се притеснявате, непрекъснато.

Мама вдигна телефона и се обади на управителя. Един час по-късно бяхме обратно в номер 2109. Не зная защо, но се зарадвах, че се върнахме.

Гладис Дюбари дойде да ни види с личния си доктор и пак започна да се възмущава, че все още сме в такава малка стая.

— Защо, след като всички вестници пишат за вашия успех? — каза тя. — Как си позволявате да стоите на такова място?

— Просто ме изслушай за минутка, моля те — каза мама. — Познаваме се от малки. Ти цял живот си била богата. Нямах друга работа, освен да харчиш пари. Не ти се налага да се омъжваш и да се мъчиш да си подредиш живота, затова и не си се омъжила. Не ти се налага да се развеждаш, защото бракът ти е бил несполучлив, защото въобще не си имала брак. Не трябва да се мъчиш да бъдеш добра майка на сина си и на дъщеря си, след като семейството ти се е разпаднало, защото нямаш син и дъщеря. Не ти трябва да правиш нищо друго, освен да си купуваш скъпи дрехи, скъпи къщи и апартаменти, пълни със скъпи неща, и да си умираш от удоволствие, защото се занимаваш само с парите си и със себе си. Колкото до мен — заяждай се колкото си искаш, но аз ще живея, където си искам и както си искам, а точно сега искам да живея тук и така.

Гладис Дюбари каза:

— Няма да ти проговоря повече до края на живота си.

Обърна се към личния си доктор и се заплака. След това му изкрещя:

— Ти какво стоиш там с отворена уста? Щом си доктор, измери ѝ температурата. Не виждаш ли, че горката жена е зле, направо е на умираше, не виждаш ли? Зле-зле-зле! Никога не съм я виждала толкова зле.

Той прегърна Гладис Дюбари и каза:

— Спокойно. Успокой се, сладкишче.

Гладис Дюбари го отблъсна и му се развика:

— Да не си посмял да ми казваш „сладкишче“, шарлатанин такъв, искаш да ми измъкнеш парите! Хиропрактик такъв. О, знам те аз теб, господин Висок Мургав Красив Подъл и Досаден — знам те много добре! Да не си посмял повече да ме наричаш „сладкишче“.

Гладис Дюбари огледа всички ни и започна да тропа с крака, да мачка чантичката си и да пищи. Личният ѝ доктор извади една малка кутийка с хапчета от джоба си и каза:

— Мис Дюбари, моля ви вземете две хапчета от тези.

Гладис Дюбари блъсна кутийката и тя изхвърча от ръцете му, удари се в тавана и всичките хапченца се разпиляха. Докторът започна да ги събира. Телефонът звънна и мама вдигна слушалката.

— Не — каза тя. — Нищо нередно не става тук. Кажете на съседите, че репетирам и че съжалявам, ако съм ги обезпокоила. Няма да се повтори.

Тя затвори телефона и погледна старата си приятелка в очите и каза:

— Как смееш да идваш тук и да крещиш като продавачка на риба. Изплаши дъщеря ми до смърт.

— Не съм изплашена — казах аз.

— Виждаш ли? — каза Гладис Дюбари. — Изобщо не е изплашена. Тя знае много добре, че съм ужасно наранена — от най-добрата си приятелка. Е, ако ти вече не си ми най-добрата приятелка, тя е — нали, жабче?

— Бих предпочела да не ѝ задаваш глупави въпроси — каза мама.

— Дойдох да ви кажа колко се радвам за вас — каза Гладис Дюбари. — Дойдох да ви поздравя. Жалко, че малко успех те е променил толкова, че от мила приятелка си се превърнала в див враг.

Докторът пристъпи към Гладис Дюбари и протегна ръката си, в която държеше две хапченца.

— Какво е това? — каза Гладис Дюбари.

— Успокоително — прошепна докторът. Гладис блъсна ръката му и хапчетата изхвърчаха. Удариха се в тавана и се счупиха.

— Ти ги вземи! — каза тя, но вече не крещеше. — Не ми трябват никакви успокоителни, алчен лицемер такъв. А и без това не са успокоителни. Ако бяха успокоителни, нямаше да се вълнувам толкова.

Вече цяла година вземам по шест-седем на ден. Тебешир — това е, никакви успокоителни не са. Просто тебешир. Ако искаш да знаеш, не обичам тебешир!

Докторът се поклони на мама, после на мен и се обърна да си ходи.

— Къде си тръгнал? — каза Гладис Дюбари. Докторът се спря на вратата. Обърна се и я изгледа продължително. Не каза нищо. Отвори врата и излезе.

Гладис Дюбари погледна чантичката си, цялата опърпана и изпокъсана, но не се разплака.

— Защо не се омъжиш за него? — каза мама. Говореше много тихо.

— Защо да се омъжвам за него? — каза Гладис Дюбари. И тя говореше много тихо.

— Най-малкото, защото той те обича — каза мама. Гладис Дюбари не поглеждаше мама. Просто си оправяше опърпаната чантичка.

— Наистина ли мислиш така? — каза тя.

— Разбира се, че те обича. Пролича си още като го видях за пръв път.

— Не мога да понасям мъж, който се оставя да го командва жена — каза Гладис.

— Майка му ли го командва? — попита мама.

— Не — каза Гладис Дюбари. — Не майка му. Аз. Майка му го обожава. А мен ме презира.

— Омъжи се за него.

— Той не иска да ми вземе парите. А аз току-що казах така. Бях ядосана. Но той просто не знае как да се държи с момиче като мен.

— Ами научи го.

— Какво мислиш се опитвам да направя вече цяла година?

— Как искаш да се отнася с теб?

— Искам да се отнася с мен като с момиче. Не искам да слуша всичко, което казвам, и да прави всичко, за което го помоля. Трябва да ме накара да се омъжа за него.

— Ти го накарай да те накара да се омъжиш за него.

— Как?

— Не зная, но съм сигурна, че ти знаеш.

— Страх ме е.
— От какво?
— Да не направя грешка.
— Понякога е грешка, ако не направиш грешка, нали знаеш.
— Страх ме е, че ще ме отрови.
— За какво ще те отрови?
— За парите ми.
— О, я стига, моля ти се — каза мама. — Все ти с твоите пари.
Ти си най-бедното момиче в Ню Йорк.
— Наистина, така си е.
— Естествено, че е така. Забрави за парите си и се омъжи за него.
— Сигурна ли си, че няма да ме отрови?
— Защо да те отрови?
— Ако той се отнасяше с мен, както аз се отнасям с него, и ако бяхме женени, аз щях да го отровя.
— Престани да се отнасяш така с него.
— Не мога. Искам, но просто не мога.
— Може би трябва да отидеш на психиатър.
— Познаваш ли някой добър психиатър?
— Не, разбира се, но той познава.
— Не бих искала да разбере за това. Страх ме е и да имам деца.
— О, тръгвай си, моля те — каза мама, но не го каза ядосано.
— Ще си тръгна — каза Гладис Дюбари, — но така да знаеш — повече няма да ти проговоря до края на живота си.
— Добре — каза мама.
Гладис Дюбари отиде до вратата.
— От сега нататък ще ти пиша — каза тя — и ти също да не си посмяла да ми проговориш — просто ми пиши, ако наистина искаш.
— Добре.
— Чао, жабче — каза тя. — Обичам те, винаги ще те обичам.
— И аз те обичам — каза аз.
— Знам, че ме обичаш, жабче, и знам, че не е защото искаш да те спомена в завещанието си, но аз така или иначе ще те спомена.
— Ох, тръгвай си — каза мама.
— Радвам се, че си известна — каза Гладис Дюбари, — но ужасно съжалявам, че това ти е размътило главата. Не съм

предполагала, че ще захвърлиш най-добрата си приятелка като горещ картоф на секундата, щом се прочуеш.

— Не съм се прочула — каза мама. — А ти понякога си най-досадното нещо на света.

— Сигурно има някой много добър психиатър във Виена — каза Гладис Дюбари. — Ще пратя да го извикат.

— Добре, голяма работа.

— Трябва да ме лекува най-добрият, нали?

— Слез долу и поискай от рецепцията тематичния телефонен указател — каза мама. — Отвори на раздел „Психиатри“. Намери този, чийто офис е най-близо до дома ти. Обади му се. Кажу му, че се казваш Гладис Смит. Това е твоят шанс да кажеш истината за себе си. Само така ще се измъкнеш от илюзиите си за величие, в които тънеш цял живот.

— Нямам никакви илюзии за величие.

— О, така ли? Е, опитай се поне един месец да живееш без богатството си. Ще видиш какво имаш и какво нямаш. Отдели си петдесет долара и една малка стаичка и живей така, докато си намериш работа.

— Мога да си взема същата стая като тази — тук, в „Пиер“ — каза Гладис Дюбари. — Ще се обадиш ли на управителя да му кажеш, че имаш една приятелка, която е много бедна и която трябва да си вземе стая като тази, докато си намери работа?

— Не, няма да му се обадя.

— Няма да ти проговоря повече до края на живота си — каза Гладис Дюбари. — Славата преминава, но приятелството никога. Зная, че ще съжаляваш и ще се срамуваш, когато дойдеш да ме молиш за помощ, и вместо да ти обърна гръб, аз ще ти помогна. Сбогом завинаги.

— Сбогом завинаги — каза мама.

Гладис Дюбари излезе.

Мама взе пиесата и започна да чете, като че ли нищо не се е случило. Гласът ѝ беше по-хубав от всякога. Слушах, но не можех да спра да мисля за Гладис Дюбари. Щеше ми се да не е толкова нещастна. На врата се звънна. Мама отвори. Отново беше Гладис Дюбари. Държеше пачка пари.

— Случайно намерих тези пари в чантата си — каза тя. — Искам да ги дам на жабчето да си купи дрехи и автомобил, преди да съм умряла.

Мама я избута и каза:

— Отивай си, ако обичаш.

Тя затвори вратата и продължи да чете.

Непрекъснато се случваха разни неща, едно след друго — хора, разговори, работа, учене, разходки, ядене, спане, събуждане. Не мога и да се надявам, че ще си спомня всичко, но помня, че беше много забавно, защото мама беше щастлива.

Въпреки усилената работа, тя беше щастлива. Въпреки приятелите ѝ, като Гладис Дюбари, които все идваха да я видят или искаха тя да отиде да ги види, които все се обаждаха по телефона и говореха, тя беше щастлива — а може и да е била щастлива заради тях. Не зная.

Зная само, че за пръв път от много време тя беше щастлива. Не както преди, щастлива за по няколко минути от време на време или много нещастна. Вече беше щастлива през цялото време.

Дори вече не се будеше по същия начин сутрин. Нямахше търпение да стане, а това не се беше случвало преди, защото по-рано винаги мразеше да става и да си прави кафе. Бях се научила да ѝ правя кафе и да ѝ нося чашата.

Но сега, когато телефонът звъннаше в шест часа сутринта да ни събуди, знаеше какво идва, нов ден, цял ден забавления, и скачаше от леглото, вдигаше телефона, казваше „благодаря“, скачаше във ваната, извикваше ме, къпехме се и после се обличахме.

Отивахме в парка и беше прекрасно, защото правеше всичко с желание и нямаше търпение да го направи. Вече всичко имаше смисъл, не като преди, когато нищо нямаше смисъл. Мама знаеше какво прави и защо го прави. Имаше цел и целта ѝ харесваше. Разбира се, трябваше да работи усилено, всеки ден, почти всеки час, но тя се вълнуваше от работата си и я обичаше, така че не беше наистина работа, а забавление.

Понякога мис Краншоу изведнъж спираше, усмихваше се и казваше:

— Знаеш ли, почти съм убедена, че пиесата ще бъде хит, и мисля, че това ще стане благодарение на твоята роля и на това как я

играеш. Мисля, че ще се справиш добре.

— Но съвсем не толкова добре, колкото жабчето — казваше мама.

— Е, нека не искаме невъзможното — казваше мис Краншоу, но, разбира се, знаехме, че се шегува.

Единственият път, когато видях мис Краншоу ядосана на мама, беше когато ѝ обясняваше защо трябва да се преместим в стая номер 2109. Но дори и тогава беше любезна. Мама и аз обсъдихме защо мис Краншоу иска да се махнем от 3336 и да се върнем в 2109.

— Така е по-добре за пиесата, затова — казах аз.

— Разбира се — каза мама, — а и да си кажа право, така или иначе предпочитам да сме в 2109. А и ще спестя доста пари.

Мис Краншоу помоли мама да прекарва колкото може повече време с мен, ако може да ходи навсякъде с мен. С мама обсъдихме и това. Причината за това, естествено, беше същата.

Но мис Краншоу каза, че един път в седмицата, събота вечер, мама трябва да ходи на някое празненство, да се забавлява, да говори много и да се прибере късно, но само веднъж в седмицата.

Каза, че всяка събота аз трябва да ходя в парка сама и да стоя там сама от обед до три часа — това много ми хареса. От парка виждах „Пиер“ през цялото време и се опитвах да намеря къде е стая 2109. Знаех, че мама е там и че още спи, защото предната вечер, събота, е била на празненство и си е легнала след три, може би в четири, може би в пет сутринта. Аз се запознавах с разни момченца и момиченца и си играехме заедно. Имах три долара, които можех да похарча, за каквото си поискам — но имах строга поръчка да обядвам в един часа. Трябваше да отида в ресторанта до зоологическата градина и да си поръчам сандвич със сирене и една чиния ягоди или някакви други плодове, след което трябваше да изпия половин литър мляко. Трябваше да ям бавно. Не трябваше да ям бонбони, но можех да купувам на приятелите си бонбони, фъстъци и пуканки, докато ми свършат парите, но те никога не свършваха. Винаги се връщах вкъщи поне с един долар, а понякога и с два. Мама ми ги пазеше. Тя водеше сметки, за да знаем какво става с парите ни.

Една вечер мама и аз вървахме по „Петдесет и седма“ улица към „Пето авеню“ и аз казах:

— Какъв ден е днес?

— Вторник — отвърна мама. — Защо?

— Откога сме в Ню Йорк?

— Ами, вчера стана една седмица, откакто напуснахме Калифорния.

— Онзи мъж взе ли парите или продължи играта?

— Човекът, който разбираше от опера ли?

— Да.

Стигнахме до магазина с телевизор на витрината. Пред него отново се бяха скупчили хора и гледаха. Ние също спряхме да погледаме. След малко човекът дойде и каза, че е говорил с татко си в Италия.

Каза, че много уважавал татко си, и че татко му го помолил да вземе това, което е спечелил и да не играе за повече. Така и направи.

И двете искахме да знаем какъв щеше да е въпросът за 64 000 долара и дали човекът щеше да отговори, но, разбира се, никога нямаше да разберем.

Една нощ Майк Маклачи се обади по телефона и ни събуди. Мама дълго говори с него. Когато затвори и двете бяхме съвсем будни, защото аз не мога да спя, когато някой говори в стаята.

— Какво има? — попитах аз.

— Много е важно — каза мама. — Утре на обед с теб ще се видим с едни много важни хора в офиса на Майк.

— Какви хора?

— Журналисти от вестници, списания, фотографи. Ще ни питат разни неща и ще ни снимат. Майк ще се постарее и мис Краншоу да дойде и ще я помоли да покани няколко по-важни хора на чай в апартамента ѝ.

— За какво?

— За реклама. Това е едно от най-важните неща в театъра. В целия свят. Дори кралете и кралиците наемат хора да им правят реклама.

— Защо?

— Всеки иска другите да знаят добри неща за него.

— Тези неща истина ли са?

— Ами, невинаги или поне не съвсем истина, но ако човекът, който прави рекламата е професионалист, може да направи всеки да

изглежда добър. Ако иска, може да накара и обирджия на банки да изглежда добър.

— Как?

— Ами, ще поговори с крадеца и ще намери нещо хубаво в живота му. Ще преувеличи малко историята и ще я изпрати във вестниците. Те ще публикуват историята, в която се разказва подробно за крадеца, когато бил малко момченце в Мисури и ходел на неделно училище и слушал майка си и други такива работи.

— И всички ли ще забравят, че е обрал банката?

— Е, може и да не забравят, но вече няма да са толкова възмутени от това. След това някой от Холивуд ще му се обади, ще си уговори среща с него и ще му предложи да направят филм за живота му.

— А за нас какво ще пишат?

— Естествено, с нас е по-различно. Въобще не е като с банковия обирджия.

— А как е?

— О, ще бъде много забавно. Всички ще са много мили. Искат да се срещнат с нас и да ни снимат, първо в офиса на Майк, после тук в стая 2109, после у мис Краншоу, после в парка и така нататък.

— Но защо, все пак?

— Защото, жабче, точно сега ние с теб сме новина. Ние сме голяма новина в театралния свят.

— Откога?

— Откакто Майк Маклачи се хвана на работа и откакто ти и аз се хванахме на работа, и откакто мис Краншоу се хвана на работа.

— Не сме ли били винаги новина?

— Естествено, но не както сега. Ние сме в пиесата на Майк Маклачи. Тя ще е една от най-важните пиеси през новия сезон. Новина сме, защото още не сме известни, но можем да станем известни, когато пиесата започне да се играе.

— Ще разберем ли дали сме известни?

— Бих казала да! Ние ще разберем и всички останали ще разберат.

— Ние различни ли ще сме?

— Разбира се, че ще сме различни. Когато си свършиш добре работата и на всички им хареса, и когато спечелиш пари, тогава си

различен, изобщо не си същия.

— Хайде да спим — казах аз.

— Добре — каза мама.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДАМИ И ГОСПОДА ОТ ПРЕСАТА

Офисът на Майк Маклачи е в една голяма сграда на „Пето авеню“, между номер четиридесет и девет и номер петдесет и се намира на петдесетия етаж. Оттам можете да видите Ийст ривър, с корабите и мостовете. Можете да видите и голяма част от Ню Йорк. Била съм там сутрин, била съм и вечер по тъмно, когато всички светлини на града светят. Всичко изглежда хубаво оттам, и сутрин, и вечер. Има пет стаи, една, от които е много голяма — тя е на Майк. Другите са за секретарките и другите служители. Когато с мама отворихме вратата на първия офис, Хелън Гомес, която е личната секретарка на Майк, ни очакваше.

— Всички са в офиса на мистър Маклачи — каза тя.

— Страх ме е — каза мама.

— Не се страхувайте — успокои я Хелън Гомес. — И двете изглеждате чудесно. Целият град говори за вас двете и за пиесата. Чела съм я десет пъти, но нямам търпение да прочета новата версия. Вие четохте ли я?

— О, не — каза мама, — но умирам да я видя.

— Разбрах, че е завършена, но той искал да поработи още малко над нея. Смята, че вече е доста по-добра.

— Пиесата е чудесна и както си е.

— Да, но помислете си, че е станала по-хубава. Най-добре е да влизате.

— Не зная какво да кажа — каза мама.

Хелън Гомес се изсмя.

— Изобщо не му мислете. Ще се справите добре, не се тревожете за това. Целият офис се оживи откакто вие двете се появихте.

— Много си мила, Хелън.

— Не съм мила. Казвам ви истината. Мистър Маклачи и Емерсън Тули обсъждаха пиесата седмици преди вие да дойдете. Просто не можеха да решат как да я направят, а и през половината време Майк —

мистър Маклачи — не беше сигурен дали иска да се заеме. Тук изобщо не е забавно, ако мистър Маклачи не продуцира. Той си е роден продуцент. Трябва да продуцира, за да е щастлив. Работя с него десет години, но никога не съм го виждала толкова щастлив.

Хелън Гомес ми се усмихна и каза:

— И чух, че това е благодарение на теб, млада госпожице, и на твоята прекрасна майка. Дочух едно-друго, нали разбираш.

— Хелън — каза мама, — не искам да ги карам да чакат, но те моля да ми помогнеш. Ти имаш много опит в тия неща, но на мен не ми се е случвало нищо подобно. Кажи ми, какво да правя?

— Искаш аз да ти кажа какво да правиш? — Хелън Гомес се разсмя. — Дойдох от Аризона преди петнадесет години, за да стана велика актриса. Е, ето къде съм сега, но се радвам, че съм тук. Бих се върнала вкъщи на секундата, ако не работех за Майк — мистър Маклачи. Повярвай ми, няма за какво да се притесняваш.

— Хелън, ти си най-милото момиче в целия свят. Знам, че си ни похвалила пред Майк — мистър Маклачи.

— Бъди сигурна — каза Хелън, — защото не искам да се разделя с дългогодишната си работа. А ако пиесата не е успешна, някой от служителите просто ще трябва да си тръгне от тук. Чела съм всички ръкописи, които са пристигали, и този е чудесен — но нещо му липсваше. Имаше нужда от вас. От вас двете. А сега влизайте да се покажете.

— Сериозна ли да бъда?

— Бъди каквато искаш. Няма проблем. Хайде, побързайте. Мистър Маклачи ужасно ще ми се разсърди, ако разбере, че съм ви задържала и секунда, а аз не искам мистър Маклачи да ми е сърдит.

Мама и аз се усмигнахме на Хелън Гомес, мама стисна ръката ѝ и ние двете влязохме.

Вътре имаше много мъже и три-четири жени. Майк Маклачи скочи иззад бюрото си като ни видя и се втурна към мама, прегърна я с едната си ръка и мен с другата. Ние се усмигнахме и един човек с фотоапарат каза:

— Задръж така, Майк.

Ние не мърдахме и мъжът натисна едно копче на фотоапарата. Блесна светкавица. Той се отместа бързо, след което още двама мъже и една жена с фотоапарати ни щракнаха. Тогава Майк каза:

— Имаме много време, дами и господа. Позволете ми да ви представя звездата на следващата ми пиеса. Казвам звездата, защото те двете заедно са звездата.

Майк ни представи на всички един по един и след това покани всички да си вземат нещо за ядене и пиене от голямата маса до стената, която беше отрупана с бутилки, чаши, печена пуйка, повечето от която беше фино нарязана на тънки парченца, шунка, една голяма стъклена купа, пълна със салата, и друга, пълна с пресни плодове, обелени, нарязани и омесени, и всякакви други вкусни неща.

— Искам да ви уведомя — каза един широко усмихнат възрастен мъж, — че бяхме ужасно прегладнели, защото сме вестникари, но не докоснахме масата, защото искахме да ядем и да пием с вас.

Всички се засмяха и си взеха по една чиния, а възрастният мъж каза:

— Не се притеснявайте за нищо. Ние ви харесваме.

Той ни прегърна като Майк Маклачи, притисна ни и каза:

— Майк се опитваше да ни разкаже за вас, но разбира се трябваше да почакаме — да ви видим и сами да си направим изводи. За вас няма да е трудно. Вие просто ще си хапвате и пийвате с приятели. Знаете ли, вестниците и списанията имат нужда от хора като вас. Чуйте съвета на човек, който отдавна е в тази професия и е интервюирал всички — като стане време да отговаряте на въпроси, не се опитвайте да правите каквото и да било. Просто няма нужда. Нали така?

— Да — каза мама.

— Нали така? — каза ми възрастният човек.

— Да — казах аз.

Той ни пусна, отиде при бутилките, взе чаша и бързо си наля нещо от една бутилка, без лед. Огледа се за нас, видя ни и вдигна чашата. Усмихна се и я изпи до дъно. После старото му лице стана много сериозно, почти тъжно. Той сложи лед в чашата си и си наля отново.

— Обожавам го — прошепна мама. — Който и да е той, направо го обожавам, а ти, жабче?

— Той е Арчи Палмър от „Юнайтед Прес“.

— Жабче — каза мама, — да не си запомнила имената на всички, с които ни запозна Майк?

— О, не — казах аз. — Само неговото и на Елизабет Корбет от „Вог“.

— Защо запомни точно техните имена?

— Заради тях. Харесват ми. Всички ми харесват, но те повече.

— Коя е Елизабет Корбет?

— Ето там е — казах аз и с мама тръгнахме към нея. Тя ни видя и зачака.

— Много е мило от ваша страна, че идвате да говорите с мен — каза тя.

— Много е мило от ваша страна, че сте тук — каза мама.

Мис Корбет ни подаде по една чиния и с мама си сипахме храна. Мис Корбет също си сипа. Говорихме си и се смеехме до масата.

Просто не можех да разбера как може да е толкова хубаво. Беше толкова изискано, просто не знаех защо, но все пак бях много радостна. Радвах се, че татко, който беше в Париж, се беше съгласил да играя, защото ако не беше се съгласил, нямаше да съм на това място. Радвах се също, че мама Виола не беше дошла вкъщи, на улица „Макаронена“ в Пасифик Палисейдс, когато трябваше, защото ако беше дошла, още щях да съм там.

Не се радвах само за едно — че приятелката ми Деб не беше с мен, защото Дебора Склум ми е най-добрата приятелка, и ако на мен ми се случи нещо хубаво, искам да ѝ се случи и на нея.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

НОВАТА ПИЕСА

Яденето, пиенето и разговорите продължиха дълго. Изведнъж всичко утихна.

Майк Маклачи каза:

— Дами и господа, можете да започвате.

Един по един дамите и господата задаваха въпроси. Питаха Майк, питаха мама, питаха и мен. Двама-трима си записваха разни неща в тефтери, но повечето не си записваха. След около час някои от тях благодариха на Майк, казаха „довиждане“ на мама и мен и си отидоха.

Арчи Палмър каза:

— Ще се получи. Ако Майк наистина има добра пиеса, както казва, и ако вие сте толкова великолепни в пиесата, колкото сте сега, всичко е наред.

Елизабет Корбет каза:

— Няма значение какво ще стане — знаете, всичко се случва в театъра — вие печелите играта. Ако пиесата се провали, ако не играете добре, ако просто не можете да играете, ако пиесата дори не стигне до Бродуей, ако западне някъде извън града, запомнете, че вие печелите играта. Довиждане.

— О, моля ви — каза мама. — Не си отивайте. Плашите ме до смърт. Пиесата трябва да бъде хит. Ние трябва да сме великолепни. Всичко трябва да е великолепно. Просто трябва, това е.

Елизабет Корбет се усмихна и потупа ръката на мама, след това сложи моята ръка върху тази на мама и ни потупа ръцете.

— Разбира се, разбира се — каза тя, — но ще бъдете много по-велики, ако знаете, че пиесата може да се провали, ако знаете, че може да не изиграете ролите си както трябва. Не трябва никога да бъдете неподготвени за провал. Провалът се случва по-често от успеха, но ние продължаваме напред, така или иначе. Вие и така сте си един голям успех. Работете усилено, но не се тревожете прекомерно. Знаете какво

искам да кажа и защо трябва да го кажа, дори в такъв момент, изпълнен с увереност и очакване. Обадете ми се по всяко време.

Тя ни целуна по бузите и си тръгна бързо. Мама ме погледна и аз разбрах, че е много обезпокоена.

— О, жабче — каза тя, — какво ще правим? Просто не трябва да се проваляме.

— Може би няма да се провалим.

— Каква полза има от това „може би“?

— По-добре е от нищо.

— О, много се притеснявам — каза мама.

Влезе Емерсън Тули и Майк го представи на хората, които все още бяха там. Фотографите направиха още няколко снимки. Малко покъсно влезе мис Краншоу и фотографите направиха още няколко снимки с нея.

Но мама беше разстроена и това ме изнервяше.

— Престани да се тревожиш — прошепнах ѝ аз.

— Не мога — прошепна мама.

— Трябва, така изглеждаш зле.

— Какво да направя?

— Забрави, че можем да се провалим.

— Да, трябва да вярвам, че всичко ще е наред, така ще си мисля.

Тя отново стана щастлива и уверена, но като я погледнех, виждах, че още се безпокои. Почти се ядосах на Елизабет Корбет, само че знаех, че е права.

Прекарахме целия ден с журналистите и фотографите — първо в офиса на Майк, после в стая 2109, после у мис Краншоу, после в парка.

Когато всичко свърши, Майк Маклачи ни заведе на вечеря в „21“, на горния етаж, в отделна стая. Ядохме пържолки и салати. След вечеря Майк каза:

— Днес е много важен ден. Първо, защото се срещнахме с пресата и всички ни харесаха. Второ, защото Емерсън завърши новата версия на пиесата.

Емерсън Тули се засмя и мис Краншоу каза:

— Браво, момче. Харесва ли ти?

— Ами — каза Емерсън — разбира се, че не — човек каквото и да напише, то никога не е достатъчно добро, но мисля, че сега пиесата е доста по-добра отпреди.

— Е, кога ще можем да я прочетем? — попита мис Краншоу.

— Ще отнеме няколко дни да се напечата — каза Емерсън.

— В това време — каза Майк, — какво ще кажете Емерсън да ни я прочете?

— О — каза мама. — Искаш да кажеш, че ръкописът е в теб?

— О, да — каза Емерсън.

Емерсън Тули не носеше куфарче като Майк. Не изглеждаше като драматург, нито пък се държеше като такъв. Ако го видите на улицата, не би ви хрумнало, че ще седне и ще напише пиеса. Беше много млад и приличаше на футболист. Имаше много широки рамене и много големи ръце. Стъпалата на краката му също бяха много големи. Гласът му беше дълбок и понякога силен — но не нарочно.

Емерсън Тули бръкна в задния джоб на панталоните си и извади сгънат на две ръкопис. Разгъна го на масата пред себе си.

— Не чета много добре — каза той. — Майк, не мислиш ли, че е по-добре ти да я прочетеш?

— Не — каза Майк. — Искам ти да я прочетеш. Аз трябва да мисля, докато ти четеш. Настанихте ли се всички удобно?

Разбира се, на всички ни беше удобно и всички много се вълнувахме.

— Ще отнеме около два часа — каза Емерсън.

— Нека всички просто да слушаме много внимателно — каза мис Краншоу — и да не я обсъждаме, докато той не я прочете докрай.

— Добре — каза Емерсън, — но преди да започна искам да кажа на звездичката защо написах тази пиеса.

Той ме погледна и се усмихна, после стана много сериозен и каза:

— Написах я за теб.

Той имаше чаша със столче с малко бренди на дъното. Изпи една глътка, усмихна се и каза:

— Започвам.

Прочете цялата пиеса от началото до края с ясен глас. Когато свърши, никой не каза и дума, само мама си издуха носа и след това ми подаде кърпичката и аз също си издухах носа.

Майк Маклачи се прокашля и потърка очите си, защото не искаше да си помислим, че се е просълзил, но си беше така.

Само на мис Краншоу не ѝ се бяха насълзили очите. Тя каза:

— Млади човече, вие разбихте сърцето ми. Майк, мистър Тули сигурно знае, че според мен първата версия щеше да се провали.

— Така е — каза Майк на Емерсън. — Сега как мислиш?

— Не зная какво да кажа — каза мис Краншоу. — Не смея дори да предположа. Страхувам се да кажа нещо. Зная, че пиесата трябва да е събитие в американския театър. Дори смятам, че трябва да бъде хит. Но съм много обърквана, това е. А това значи, че трябва здраво да поработим — по-здраво от когато и да било.

Мис Краншоу се усмихна на мама и каза:

— И особено ти, мила, защото сега ролята ти е точно толкова важна, колкото на жабчето. И от това как ти играеш ролята си зависи как тя ще изиграе нейната. Все още съм зашеметена, млади човече. Майк, имаме ли да обсъждаме нещо друго?

— Разбира се — каза Майк, — но не тази вечер. Ако ми дадеш ръкописа, Емерсън, ще го дам на Хелън Гомес. Тя ще го даде на някой, който ще го отпечата на циклостил — тази вечер. Утре сутринта ще донесе три копия в „Пиер“.

— Сигурен ли си? — каза мис Краншоу.

— Хелън Гомес ще се погрижи за това — каза Майк. — Нека всички да прочетем пиесата колкото може по-рано утре сутринта и всички да се захващаме на работа.

— Емерсън — каза мама, — благодаря ти много.

— Не, аз ти благодаря — каза Емерсън.

— Ще я разучим през август — каза Майк Маклачи — и след това ще разпределим другите роли. Ще започнем репетиции колкото може по-рано през септември. Ще се пробваме за две седмици във Филадельфия в края на септември и оттам ще отидем в Бостън за още две седмици. Ще направим премиера в Ню Йорк в началото на ноември, най-вероятно в „Беласко“.

— Значи моята работа приключи — каза Емерсън.

— Едва сега започва — каза Майк. — Искам да режисираш пиесата.

— Не зная как се режисира — каза Емерсън.

— Не смятам, че някой друг в целия свят може да го направи — каза Майк.

— Майк — каза Емерсън, — казвам ти, че просто не мога да режисирам пиеса.

— Искам да се научиш, докато режисираш тази — каза Майк.

— Мис Краншоу — каза Емерсън, — повярвайте ми, смятам, че Майк прави грешка.

— Сигурна съм, че не греша — каза мис Краншоу. — Просто не се тревожи за нищо.

— Освен това — каза Майк, — не забравяй, че Кейт Краншоу ще ти помага. Нали така, Кейт?

— Ще работя за пиесата до края — каза мис Краншоу.

Станахме. Аз се вълнувах и в същото време ми се спеше. Мис Краншоу каза, че иска да повърви до вкъщи, така че Майк Маклачи ни качи с мама на едно такси и каза:

— А сега веднага в леглото, бъдете много щастливи и не се тревожете за нищо. Цял следобед виждам в очите ти безпокойство. Защо?

— О, Майк — каза мама, — толкова се радвам, но това е ужасна отговорност.

— Радвам се, че мислиш така — каза Майк. — Ще бъдете великолепни. А сега лека нощ.

Прибрахме се вкъщи, в стая 2109 и мама ме сложи да спя. Тя седна в леглото и започна да пее тихичко. Като я чух да пее и аз започнах да пея и после заспах.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА СЦЕНИЧНА ТРЕСКА

Бях съвсем будна, преди телефонът да звънне в шест сутринта. Мама го вдигна и отново се мушна под завивките. Чаках да каже нещо и да стане, но видях, че отново е заспала. Събудих я и тя каза:

— Какво има, жабче?

— Трябва да ставаме.

— Защо? — каза тя. Изглеждаше ми невъзможно, но тя беше забравила всичко. Като че ли дори не знаеше, че сме в Ню Йорк.

Събудих я отново.

— Мамо, не си ли спомняш?

— Какво да си спомням?

— Емерсън Тули...

— Кой е той?

— Човекът, който написа пиесата.

— Каква пиеса?

— О, мамо, събуди се, моля те.

Мама седна в леглото.

— Какво има, жабче? — каза тя. — Зная, че нещо не е наред. Какво става?

— Не можеш да се събудиш — казах аз.

Тя огледа стените на стая 2109 и видях, че най-накрая все пак си спомни. Чаках да скочи и да започне новия ден, но вместо това тя ме погледна и изстена:

— Ох, жабче — каза тя. — Какво ще правя?

— Ставай — казах аз.

— Страх ме е.

— Мамо — казах аз, — ставай веднага и престани да се държиш така глупаво.

— Не се държа глупаво, искам да си отида вкъщи.

— Не можеш да си отидеш вкъщи. Участваме в пиеса. Емерсън Тули пренаписа цялата пиеса. Направи всичко това за нас — за теб.

— Искам да си отида вкъщи и да забравя всичко.

— Ставай! — изкрещях. Наистина изкрещях и тя скочи от леглото. Почти се изплаших.

— Станах — каза тя. — Станах, жабче. Съжалявам. Не мигнах цяла нощ. Нищо не вървеше както трябва. Не можех да играя. Изобщо не можех да си изиграя ролята. Провалих цялата пиеса. Беше ужасен провал и критиците казаха, че за всичко съм виновна аз. Бях опозорена за цял живот. Станах, жабче, но съм изплашена до смърт.

— Просто си сънувала лош сън — казах аз. — Ще се почувстваш много по-добре като си вземеш вана и като се разходим в парка. Трябва да прочетем пиесата.

— Да, зная.

— Е, няма ли да си вземеш вана?

— Да, жабче, и много ти благодаря, че си ми приятелка.

Тя отиде в банята и аз чух как пусна водата да тече във ваната. Върна се да извади дрехи за двете ни.

— Още ли си изплашена?

— Това е проблемът — каза тя. — Вече съм съвсем будна. Зная, че вече не сънувам. Зная, че вече не сънувам някой лош сън, но все пак ме е страх, повече от всякога.

— Защо, мамо? Нали винаги си искала да правиш това?

— О, да, жабче. Това е повече, отколкото някога съм искала. Това е най-големият шанс в живота ми. Никога повече няма да ми се даде такъв шанс. И всичко е благодарение на теб. Само че не мога да спра да се страхувам. Все пак нямам истински опит, а ролята е голяма и е в много специална пиеса. Майк можеше да вземе най-известната актриса в Америка да играе ролята. Просто не мисля, че съм готова за такава голяма роля.

— Трябва да си готова.

— Разбира се, че трябва да съм готова, но не съм и толкова. Просто не съм готова.

— Престани — казах аз.

— Ще ми помогнеш, нали, жабче? Нали няма да ме оставиш да се отчая?

Изкъпахме се заедно във ваната, облякохме се и слязохме долу. Мама попита на рецепцията дали има някакъв пакет за нас, но нямаше.

Разходихме се в парка много бързо, защото мама беше много развълнувана. В повечето случаи като се вълнува говори, но този път не каза и дума докато се върнахме в „Пиер“.

— Вече съм добре — каза тя. — Все още ме е страх, но това не ме интересува. Ще работя усилено. Ще дам най-доброто от себе си. Щом Емерсън Тули смята, че мога да се справя с ролята, щом Майк Маклачи мисли, че мога, щом Кейт Краншоу мисли, че мога, няма значение, че аз мисля, че не мога — трябва да мога и ще мога, това е.

Зарадвах се, но бях точно толкова изплашена, колкото нея. Но не можех да ѝ кажа. Отидохме отново на рецепцията. Служителят дори не изчака да го попитаме има ли пакет за нас, а направо го подаде на мама. Взехме го и отидохме в кафенето. Седнахме на една маса и мама извади от плика две съвсем нови копия на пиесата. На сините корици на всяко копие имаше по една напечатана бележка от Хелън Гомес.

Мама прочете нейната:

О, каква чудна роля, съвсем подходяща за теб.

С обич, Хелън.

Аз прочетох моята:

Звездичке, не се ли радваш, че красивата ти майка ще играе такава чудесна роля в твоята пиеса?

С обич, Хелън.

— Моята пиеса? — казах аз.

— Да — каза мама. — Всички възприемат пиесата като твоя. Все пак, малкото момиченце е най-важният човек в пиесата.

Тогава много се изплаших, но не можех да се издам пред мама.

Седяхме дълго на масата, но не защото ядяхме, а защото мама четеше една страница от пиесата, мислеше върху текста и задаваше въпроси. В един момент изглеждаше обезпокоена, в друг уверена.

Роузи, сервитьорката, дойде и каза:

— Вижте какво, изяждайте си закуската и двете.

Тя се разсмя, защото мама започна да яде много бързо.

— Пошегувах се — каза Роузи.

— Така си мислиш — каза мама.

— Беше шега. Също така обичам да се доближа до някой, който се е замислил или замечтал и да кажа „бау“.

— На мен не го прави — каза мама. — Много се плаша от такива неща и не съм на себе си два-три дни, защото все очаквам пак да ме стреснат.

— Наистина ли?

— Да. Чувствителна съм.

— А ти, звездичке?

— Аз също — казах аз. — Ако някой ми извика „бау“ на ухото, си умирам от страх.

— Тогавя няма да правя така — каза Роузи. — Но никога не съм виждала двама души да седят на маса, пред тях да има храна и те да я оставят да изстине като вас. Ще ви донеса поръчката отново — с топла храна.

— Недей, Роузи — каза мама. — На тази нищо й няма.

Ядяхме, без да спираме, но на Роузи просто не й харесваше храната да е студена, а тя си беше студена. За мен имаше бъркани яйца с бекон и домашно изпържени картофи, защото направо ги обожавам, но не и за мама, защото мис Краншоу не искаше мама да е закръглена. Почти привършвахме, когато Роузи ни взе чиниите и ги отнесе, така че мама започна пак да четете пиесата. Без да се усетим Роузи отново донесе бъркани яйца с бекон.

— Аз черпя — каза Роузи. — Моля ви, изяжте си вкусната храна, докато е топла.

— Добре, Роузи — каза мама, — много ти благодаря.

Изядохме храната, докато беше топла — две закуски, вместо една, едната студена, другата топла, и после мама помоли Роузи да й долива горещо черно кафе в чашата, защото искаше да работи — точно там.

— Само ми кажи като стане осем без пет — каза тя.

Докато мама работеше, аз седях и слушах. Освен това броях чашите. Шест чаши черно кафе, но тя не стана нервна, а се успокои. Пушеше цигара след цигара.

— Радвам се, че вече не си изплашена — казах аз.

— О, жабче, страх ме е — но работя, а когато работя, нямам време да се сещам, че ме е страх. Просто трябва да зная какво правя и защо го правя и просто трябва да се справя по-добре от най-великата актриса в целия свят.

— Ще се справиш, мамо.

Говорехме и работехме по пиесата, докато Роузи дойде и каза:

— Това е, момичета — осем без пет е.

Станахме бързо, мама плати сметката на касата и се качихме горе, право у мис Краншоу.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

ГЛАДИС ДЮБАРИ

В първия ден от месец август, в единадесет вечерта се качихме на самолета на международното летище в Лос Анжелис.

В последния ден от месец август Гладис Дюбари се омъжи за личния си доктор. Той се казваше Хоубърт Тапънс. Тя беше ходила на психиатър, чийто офис беше точно до къщата ѝ на „Източна седемдесет и седма“ улица, под името Гладис Смайт, вместо Смит, което тя смяташе за много обикновено. Беше му разказала целия си живот — но вместо да го посещава веднъж седмично като повечето хора, тя ходела всеки ден, а понякога и два пъти на ден. Гладис разказа всичко на мама точно преди сватбеното тържество, веднага след церемонията.

— Просто говорех и не спирах — каза Гладис. — Така е с психиатрите. Говориш, говориш и малко по малко решаваеш какъв искаш да бъдеш и какво искаш да правиш. Е, аз реших, че искам да бъда Гладис Дюбари и да се омъжа за Хоу. Но разбира се, не го бях виждала откакто се скарахме в апартамента ти в „Пиер“.

— Стаята ми в „Пиер“ — каза мама.

— Да — каза Гладис. — Така че казах на Сиги — психиатъра — „Моля те, обади се на Хоубърт Тапънс вместо мен“, но той не му се обади. Психиатрите не правят така. Те просто слушат. Би трябвало да очакваш, че мислят за теб, че разбират всичко, но, повярвай ми, не е така. Не мисля, че изобщо чуват какво им говориш. Просто ти отделят един час и ти трябва да им платиш двадесет и пет долара. Но те не правят нищо — съвсем нищо. Само присъстват и толкова, а ти говориш ли, говориш и решаваеш сам. Е, аз реших, че искам да бъда жена на Хоу и тъй като Сиги не искаше да му се обади, реших аз да му се обадя. Набрах номера на Хоу и естествено вдигна той, защото той няма секретарка или медицинска сестра. Не мислиш ли, че е най-хубавият мъж?

— Да, но какво му каза?

— О, нали знаеш — каза Гладис. — След психоанализата човек не го увърта много. Казах, че съм съгласна.

— Какво значи това?

— Значи съгласна съм, ще се омъжа за него.

— Той беше ли те помолил да се омъжиш за него?

— Е, не с толкова много думи, защото той не е ходил на психоанализа, но винаги съм знаела, че иска да ми го каже — и бях права, защото — сме женени, нали така?

Празненството беше в къщата на Гладис, която е на пет етажа. Ние бяхме в надстройката, защото Гладис искаше да си почине за минутка, преди да слезе на петия етаж да поздрави най-важните гости. Хоубърт Тапънс беше в коридора на приземния етаж и поздравяваше всички.

С мама го видяхме там, когато пристигнахме.

— Горе, на приземния етаж. Сама е и ви чака. Ще намерите личния асансьор в края на коридора, вляво.

— Толкова се радвам за вас двамата — каза мама и целуна Хоу по бузата.

— Ами, аз я обичам — каза той, — но се опасявам, че не зная какво да правя с нея. Тя винаги се налага, а аз, не зная защо, не мога.

— Малко по малко — каза мама.

— Трябва ли да употребя сила? — каза той бързо, защото току-що бяха влезли още хора.

— Да — каза мама. — И то много, но малко по малко.

Когато Гладис се почувства готова да слезе на празненството, тя застана в началото на извитите мраморни стълби, които водят до петия етаж. Стоеше и чакаше. Голямата стая беше пълна с хора, облечени в хубави дрехи, които говореха, ядяха и пиеха. В един момент някой погледна нагоре и я видя, след което всички погледнаха нагоре. Гладис започна да слиза по стълбите много бавно и внимателно.

Тръгнах след нея, но мама ме хвана за ръката и ме дръпна обратно.

— О, за Бога — каза тя.

Шест-седем фотографа снимаха. Един от тях имаше страхотна видеокамера.

— Ела — каза мама.

Върнахме се обратно в надстройката и влязохме право в личния асансьор.

— Какво има?

— Трябва да се махнем.

— Не можем — каза аз. — Тя много ще се разстрои.

— Няма — каза мама. — Дори няма да разбере.

Мама натисна едно копче, вратата се плъзна и се затвори и асансьорът бавно тръгна надолу. От всеки етаж се чуваше много шум. Асансьорът спря, вратата се отвори и с мама излязохме.

Коридорът беше претъпкан с хора, които мама не познаваше, така че тя се огледа за задна врата, но такава нямаше. Решихме да си пробием път между хората и да излезем на улицата, но когато стигнахме до стълбището към втория етаж, хората ни повлякоха нагоре. Опитахме се да се измъкнем, но ни отнесоха на третия етаж. И там не познавахме никого. На четвъртия етаж беше същото. Сигурно имаше по сто човека на етаж, но на петия трябва да са били двеста души и всичките се възхищаваха на Гладис. Тя говореше силно колкото можеше, смееше се и флиртуваше с всеки мъж.

— Трябва да се махнем оттук — каза мама. — Това е най-хубавото празненство, на което съм била, но дойдох само защото в телеграмата пишеше, че ако не дойда, бракът ѝ ще се провали и аз ще съм виновна. Просто не исках това да ми тежи на съвестта. Исках само да знае, че се радвам за нея, но сега трябва да си ходим, трябва да се връщаме на работа.

Много хора се качваха по мраморните стълби към надстройката, но ние се промушихме между тях и отидохме най-горе. Щяхме да отидем в надстройката и отново да вземем асансьора, но Гладис ни видя и ни махна.

— Ами сега — помислих си аз. — Ще трябва да останем.

Обаче Гладис спря да ни маха и започна отново да флиртува, така че ние отидохме в надстройката. Бяхме се запътили към частния асансьор, когато видяхме някой да седи свит в ъгъла на един малък бар. Беше Хоу.

— Ти какво правиш тук? — каза мама.

— Пия — каза Хоу. — Вече изпих, колкото мога да изпия за един ден. Приятелите ѝ не дойдоха да видят мен, повярвайте ми. Помислиха ме за иконома. Нито пък са дошли да видят нея. Не зная защо са

дошли. Не зная и защо изобщо се забърках в това. Що за жена е тя, все пак?

— Ами, виж какво — каза мама. — Остави това питие и се съвземи. Това празненство ще свърши след няколко часа и ти ще останеш насаме с едно много необикновено и прелестно момиче — твоята съпруга.

— За какво е това празненство?

— За да се позабавяваме — каза мама. — Сега слез долу и се забавлявай, като всички. Те всички са се женили и празнуват своя брак. А ти трябва да отпразнуваш своя.

— Тогава ти защо не си долу?

— Минах на всички етажи — каза мама. — Минава пет, а аз имам репетиция в пет и половина. Както изглежда, ще закъснея. Просто минах за един час да ви пожелаая и на двамата щастие.

— Майка ми е долу на приземния етаж, заобиколена от непознати — каза Хоу. — Загуби баща ми. Искам да кажа тук, на празненството, две минути след като дойдох. Не зная къде е баща ми. Но зная къде е жена ми и зная къде съм аз — никъде, ето къде.

— Слушай — каза мама. — Стегни се и забрави за майка си. Вероятно тя се забавлява повече от всички други гости. Забрави и за баща си. Тук е пълно с хубави момичета и жени. Мисля, че трябва да забравиш и за себе си. Това е единственият начин да се започне бракът. Просто се забавлявай — с непознатите.

— Нищо не разбирам — каза Хоу. — На тридесет и седем години съм. За пръв път се женя. Чаках до сега, защото да станеш доктор отнема много време. И защото за мен бракът винаги е означавал нещо повече, от каквото и да е друго на света. Това брак ли е?

— Това е празненството по случай брака ви — каза мама. — Повярвай ми, това е добър начин да започнеш брака, ако можеш да си го позволиш. Стига си стоял сам. Това първо. Много скоро ще можеш да прекараш много време сам с нея. Ще останете само двамата, преди да се усетиш. Сега трябва да тръгвам, но преди това искам да те видя как слизаш долу при жена си.

— Ще се загубя там долу.

— Именно там трябва да се загубиш — каза мама. — Не тук горе. Утре ще разбереш, че съм била права.

— Не зная как да бъда съпруг на луда жена — каза Хоу. — Тя луда ли е?

— Разбира се, че не — каза мама. — Просто е объркана и разчита на теб да се справи. Женени сте от...

Хоу погледна часовника си и каза:

— Един час и тридесет и пет минути.

— Да — каза мама. — Колкото по-скоро ѝ помогнеш да се справи, толкова по-добре.

— Как?

— Малко по малко — каза мама — и започни още от сега. А сега слизай долу при съпругата си и се дръж като съпруг.

Той остави чашата си и се намръщи. След това разтърси глава, като че ли вътре имаше нещо, от което искаше да се отърве. Отиде до вратата, отвори я и излезе.

С мама отидохме до асансьора. Когато слязохме на приземния етаж, вече нямаше толкова много хора като преди и скоро излязохме на улицата. Повървахме до ъгъла, където намерихме такси. Качихме се и отидохме в „Пиер“. Мама се обади на мис Краншоу от фойето да ѝ обясни защо сме закъснели малко, след което се качихме. Мама и мис Краншоу поговориха няколко минути за сватбеното празненство, след което трябваше да се хващаме на работа.

Мис Краншоу каза:

— Ще започнем от началото на трето действие. Майката говори весело, но в действителност не е щастлива. Ще започнем с това как трябва да звучи гласът ти, а след това ще отработим стойката, движенията и жестовете. Хайде, чети!

— Мисля, че си знаем репликите — каза мама.

— Така ли? — каза мис Краншоу. — Много добре. Бих казала, че засега се справяте много по-добре, отколкото всички очаквах. Зная, че посвещавате всяка минутка на пиесата. Така трябва да живее човек, щом играе в пиеса.

Работихме около час. Телефонът звънна, беше Майк Маклачи. Искеше всички да отидем веднага в офиса му.

Хелън Гомес намигна и се усмихна, щом видя мама и ние разбрахме, че беше нещо специално. Когато влязохме при Майк, той се усмихваше широко.

На бюрото му имаше един куп нотни листи. Веднага разбрах, че са на татко, защото нотните листи на татко бяха едно от първите неща, които съм виждала. Зная как пише всяка нота и буква.

— Музиката пристигна от Париж с въздушна поща днес, в ранния следобед — той вдигна ръкописа. — Ето. Получи новата версия на пиесата едва преди две седмици. Когато отидох в Париж и говорих с него, той каза, че работел бавно. Естествено, не очаквах да ми прати нещо още поне две-три седмици, а може би и повече. Когато видях партитурата, бях убеден, че музиката няма да е много добра. Бях много разочарован. Смятам, че трябва да се прави най-доброто, без значение колко време ще отнеме. Затова някои от пиесите ми се играят три-четири месеца, преди да ги поставя в Ню Йорк. Аз не съм най-добрият пианист на света, но мога да чета ноти и донякъде да свиря. Изсвирих всичко, от началото до края. Мистър Маклачи ми се усмихна и каза:

— Е, звездичке, татко ти написа музиката за пиесата. Кейт, искаш да послушаш малко?

— Не задавай глупави въпроси — каза мис Краншоу. — Знаеш много добре, че мислим за музиката от самото начало. Не мога да повярвам, че е завършена, но нека я чуем.

— Много е — каза Майк. — Със сигурност е повече, отколкото поръчах. В писмото ми пише, че е написал много повече, отколкото можем да използваме, но решил, че така е по-добре. Ще имаме много работа по подбора.

Майк седна на малкия си роял и каза:

— Страница първа. Да започнем от началото.

Майк засвири музиката, която татко беше написал за пиесата. Беше много тиха и сериозна, но после стана толкова оживена, че аз затанцувах. Беше както когато бях малка и татко свиреше вкъщи някое ново произведение, специално за мен.

Мис Краншоу се разхождаше около мен, докато танцувах, а Майк наблюдаваше. После спря да свири и отиде до мама.

— Е — каза той, — харесва ли ти?

— Много — каза мама.

Тогава Майк отиде до мис Краншоу.

— Кейт?

— Много е добра — отвърна мис Краншоу, — но естествено ми се отваря нова работа. Видя звездичката как танцува, нали? Е, това ще

е част от работата ми. Не искам да викам хореограф, освен ако не се наложи. Искам да танцува в пиесата както сега, но тя, разбира се, не знае какво прави или как го прави. Знаеш ли, звездичке?

— Не — отговорих аз. — Но винаги танцувам, когато чуя музиката на татко.

— Ще измисля нещо — каза мис Краншоу.

— Поръчах да извикат Оскар Бейли — събщи Майк. — Помолих го да изсвири всичко, за да можем наистина да чуем цялата музика. Накарах го да събере няколко добри музиканти, да запишат всичко, а ние ще решим каква част от музиката ще използваме. Емерсън също тръгна насам. Между другото, има ли някой гладен? Аз умирам от глад.

Той натисна едно копче и Хелън Гомес влезе.

— Хелън, моля те поръчай малко храна и, разбира се, веднага щом Оскар Бейли и Емерсън дойдат, ги прати тук.

Докато чакахме, Майк свиреше едно и също, а аз танцувах.

Оскар Бейли беше много слаб човек. Всичко в него беше слабо — лицето, вратът, ръцете, пръстите — но очите му бяха много жизнени и малко зли, но само докато чуете гласа му, дълбок и нежен. Той прелисти нотите на татко. Когато Емерсън Тули влезе, Оскар се огледа и каза:

— Ако сте готови, мога да започвам.

— Поръчах храна — обади се Майк.

— Хранете се, докато свиря — каза Оскар. — Аз ще хапна като свърша.

Той седна на пианото и една минута не прави нищо. След това започна да свири, но той наистина свиреше — много по-хубаво от Майк, много по-хубаво даже от татко. Мис Краншоу ме гледаше непрекъснато. Предполагам, че чакаше отново да затанцувам, но аз не можех да помръдна. Просто исках да изслушам музиката, която татко беше написал за пиесата. Докато Оскар свиреше, всички се споглеждахме, усмихвахме се и кимахме, а когато свърши всички заръкопляскахме. Той стана и дори не се усмихна. Беше като зашеметен от музиката.

Беше свирил около час, но никой не помръдна през цялото време. Няколко минути след като свърши, Хелън Гомес вкара в офиса една маса, отрупана с храна. Майк попита:

— Защо се забави толкова?

— Мислите ли, че можех да прекъсна тази музика? — отвърна Хелен.

— Чу ли я?

— Разбира се — кимна Хелън. — Е, да ви е сладко!

И тя първа си взе няколко сандвича. Останалите си хапвахме, докато Майк Маклачи, мама, Оскар Бейли, Емерсън Тули и Кейт Краншоу говореха за музиката, която татко беше написал.

Аз бях много горда, защото моят татко беше написал тази музика.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

КОНИ АЙЛАНД

Първият ни месец в Ню Йорк беше целият горещ, но на мен не ми пречеше, защото обичам да е горещо. Обичам и да е студено, но когато е горещо, обичам да е горещо. Тогава нося летни рокли.

Обичам и снега, но в Калифорния нямаше сняг. Винаги грееше слънце, а понякога валеше и малко дъжд.

Веднъж валя много дъжд и аз отидох на училище с дъждобрана си, отдолу с лятна рокля. Дъждът, обаче, спря на обед и когато се прибирахме къщи с Дебора Склум тротоарите бяха горещи и всичко си беше както обикновено.

В Калифорния няма да видите сняг. И дъжд няма да видите. Ще видите само Калифорния — ден след ден — и единственото, което мога да кажа, е, че ми харесва. Забавно е. Косовете идват от улиците на моравата и ровят за разни неща и когато тръгнете след тях, не отлитат, само се отдръпват и ви гледат. Присмехулниците кацат по евкалиптовите дървета и пеят песните на други птици. Присмехулникът може да пее половин час, без да повтори и два тона. Малките къртици правят купчинки мека пръст, изровена от земята и ако имате късмет, можете да ги видите като си подават главичките, след което се скриват бързо. Никога не съм виждала къртица изцяло на открито. Те не обичат да се показват. Белите пеперуди прехвърчат навсякъде, където има растения, а растения има навсякъде, цветя, бурени, храсти и дървета. Има и кафяви пеперуди, както и всякакви нощни пеперуди, които са като обикновените, но летят по друг начин — като че ли са се изгубили и сякаш се дразнят от дневната светлина. Има всякакви гущери и буболечки. Когато вечер стане хладно можете да видите охлювите, които се показват от черупките си, с наострени пипала. Ако се наведете и пипнете едното от пипалата, веднага, щом го докоснете, и двете се прибират бързо в мекото телце на охлюва. Той веднага се мушва в черупката и повече не помръдва. Винаги можете да разберете колко е пълзял, защото от него остава тъничка линия по

тротоара. Има и градински змии, но ако някой види змия, на секундата наставта голяма шумотевица, защото всички се страхуват от тях. Те се скриват много бързо, щом чуят шум, така че можете да ги зърнете само за миг, след което изчезват.

Горе на хълма, който е до нашата къща на улица „Черешова“, имаше много интересни неща. Съседите ни притежаваха двадесет акра земя, голяма къща за тях и една мъничка за пазача. Имаха шест коня, които яздеха в едно заградено място или по склона към долината и после нагоре по следващия хълм. Имаха стадо черни овце и сред тях винаги имаше няколко агънца. Чуваха се звуците, които издаваха, бе-е-е или нещо такова. Имаха и две колита, които прескачаха телената ограда и идваха при децата на улица „Макаронена“. Даже конете идваха до оградата, стояха там и гледаха децата и ние също ги гледахме.

Освен това имаха и шест кози, които връзваха на някое място с повече трева, за да пасат. Козите спираха да дъвчат и също гледаха децата.

Имаше едно много смешно момче, казваше се Нед Гейдж, което говореше много високо. Един следобед той видя козите, които стояха и гледаха десетината пуйки, купени за Деня на благодарността. Козите си стояха и гледаха пуйките, които си викаха нещо с кресливи гласове. Нед Гейдж стоеше в края на улица „Макаронена“ и зяпаше козите.

— Знаеш ли какво си мислят тези кози за пуйките? — каза той.
— Питат се: „Тези пък каква порода кози са?“

Друг път Гейл Дони, едно малко момиченце, изпищя:

— Змия! Змия!

Всички се затичахме към мястото, което тя сочеше, и видяхме един червей. Нед Гейдж дойде и каза:

— Пазете се, тая змия е отровна.

Той вдигна червея и момичетата се разпищяха и избягаха. Тогава Нед Гейдж добави:

— Искам да кажа, за ядене. Затова няма да я изям.

Той направи с ръка една дупка в меката пръст и сложи червея в нея.

Как се пързалихме с кънки по улица „Макаронена“! Как карахме велосипеди! Как скачахме на въже! Как скачахме на дама!

Винаги си спомнях за Калифорния.

В средата на август в Ню Йорк имаше ураган, но не връхлетя направо града, а мина покрай него. Ден-два след това валя голям дъжд. На някои места валя толкова много, че реките преляха и в много градове улиците бяха залети с вода. Имаше много щети и чух, че няколко души се удавили. Беше ми мъчно, но се радвах, че не съм била аз. Би било ужасно да се удавя. Не искам да ми се случва никога. Ужасявам се като си помисля, че въобще някой се е удавил. Страшно нещо, ще ми се да не се случва. Ще ми се да не се случва на никое живо същество. Само като си помисля, ме хваща страх.

През първата седмица на септември в Ню Йорк беше малко по-хладно, но не много.

Майк Маклачи започна да прослушва разни хора за другите роли. Срещаше се със стотици актьори. Трябваше да участват девет души, но Майк Маклачи каза, че са дошли деветстотин.

Една сутрин с мама бяхме в офиса му докато приемаше кандидатите за роли. Офисът беше пълен с всякакви хора. Стана ми тъжно, като ги видях. Не зная защо, но почти ми прилоша. Всички бяха вътре, някои седнали, но повечето стояха прави и се притесняваха. Те искаха нещо. Искаха го отчаяно, но бяха почти сигурни, че няма да го получат и това изобщо не беше забавно.

Мразя да виждам как някой иска нещо, но не го получава. Засрамах се, като ги видях там, прави или седнали, да чакат, като че ли бяха болни, но до тях нямаше баща, който да държи ръцете им и да им каже, че ще се оправят много скоро.

Боли, когато искаш нещо. Боли повече от всичко. По-добре да нямам нещо, отколкото да го искам.

Хелън Гомес ни заведе право в кабинета на Майк и мама каза:

— О, Майк, иска ми се да можеше на всичките да им дадеш работа.

— И на мен — каза Майк, — но, естествено, не мога.

— Ами поне не ги карай да чакат.

— Биха предпочели да чакат, отколкото да изляза и да ги отпратя. Кейт иска да отиде в провинцията за няколко дни. Смята, че е добре и вие двете да си вземете почивка. Къде искате да отидете до неделя вечер? Това прави почти четири дни. В понеделник започваме да четем с всички актьори — в девет часа, тук. Атлантик сити? Кънектикът? Къде?

— Париж — казах аз.

— Ами — каза мама, — мисля, че предпочитам да остана в Ню Йорк и да видя няколко пиеси.

— По-добре недей — каза Майк. — Моля ви, оставете театъра за малко. Имам си причини. Не искам да гледате нищо. Ще ви хрумнат разни идеи, а аз не искам да става така.

— Сигурен ли си? — каза мама.

— Абсолютно. Кейт е много доволна от всичко, аз също, така че оставете за малко театъра.

— Е — каза мама, — единственото, което много искам, е да попътувам с кола, но, естествено, нямам кола.

— Ще наема — каза Майк. — Ще я пратя в гаража на хотела. Искате ли шофьор?

— Не съм помисляла за това — каза мама. — Но ще бъде много отпускащо само да си седя на задната седалка, да правя дълги пътешествия и всяка вечер да се прибирам вкъщи.

— Кола с шофьор — каза Майк. — Забравете пиесата. Забравете всичко. Само се забавлявайте тези четири дни.

— Всеки ден ще ходим на пикник.

— Добре — каза Майк. — Нещо друго?

— Нещо друго? — изсмя се мама. — Искаш да кажеш, че може повече от това?

Върнахме се, където чакаха хората.

Хелън Гомес каза:

— Е? Накъде?

— На пикници — казах аз. — Всеки ден ще ходим на пикник.

— Ела с нас — покани я мама.

— Да знаеш как ми се иска — отвърна Хелън.

— Ами ела — в неделя.

— Неделя винаги ми е най-заения ден. Не работя само в този офис, нали разбирате. Забавлявайте се. Ще се видим в понеделник.

Излязохме от офиса и тръгнахме надолу по „Пето авеню“. Решихме да си отидем вкъщи пеш, за да си купуваме разни неща от магазините по пътя. Когато се прибрахме в хотела, човекът на рецепцията каза, че колата и шофьорът ни чакат и че в стаята ни има кошница за пикник. Качихме се в стая 2109 и там, на бюрото, имаше

голяма плетена кошница за пикник, пълна с храна. Всичко това беше обвито в зелен целофан и завързано със зелена панделка.

Мама извади картичката от малкия плик и прочете:

На моите звезди.

С обич, Майк

— Къде да отидем? — каза мама.

— В Кони Айланд — казах аз.

— О, не.

— О, да.

— Но защо, жабче?

— Защото си ходила там, като си била малка. Защото аз не съм ходила там, като бях малка. Защото съм го виждала в шест-седем филма и сега искам да го видя на живо. Хайде.

Мама се разсмя:

— Добре. И без това не очаквах колата да пристигне толкова бързо, така че ще отидем в Кони Айланд.

— И ще се забавляваме?

— И ще се забавляваме.

— Ще се возим на всичко?

— Е, почти на всичко. Просто не мога да се кача на някои от онези щуротии, но ще се возим на много от тях. Ще си вземем по пет долара, ще ги похарчим и ще се приберем.

Мама ми даде една петдоларова банкнота да си я сложа в ръчната чанта, сложи още една в нейната чанта, след което сложи останалите пари в най-горното чекмедже на бюрото.

Беше развълнувана и щастлива, както и аз. Нямах търпение да видя това място.

— Само си помисли — каза тя. — Мис Краншоу е доволна от работата ни.

— Че защо да не е доволна?

— Защото не е лесно да ѝ се угоди — защото тя иска съвършенство. И се радвам, че го иска. Никога през живота си не съм работила толкова много.

— На това работа ли му казваш?

— Разбира се.

— За мен не е работа.

— Естествено, че не е, защото ти си само на девет години и на теб всичко ти е забавно. Нямах нищо за губене.

— Нито пък ти.

— Аз мога да загубя всичко — каза мама.

— Не.

— Какво имаш предвид с това „не“?

— Нямах нищо за губене и толкова.

— Добре, госпожице Всезнайке — съгласи се мама.

— Вземи си думите обратно или няма да дойда.

— Вземам ги — каза мама. — Не бих пропуснала това пътешествие до Кони Айланд за нищо на света и не бих допуснала и ти да го пропуснеш.

Тя се обади на рецепцията да помолят шофьора да изкара колата пред входа. Взехме голямата кошница за пикник и слязохме.

Колата беше чисто нов зелен кадилак, а шофьорът беше млад негър, който каза, че се казва Лерой.

— Би ли ни закарал до Кони Айланд, Лерой? — каза мама. — И, моля те, не бързай, защото искаме да разгледаме всичко по пътя.

— Да, госпожо — отвърна Лерой и потеглихме.

Видяхме Гринидж Вилидж, Бруклинския мост, Бруклин и много други места.

По пътя мама развърза панделката от кошницата за пикник и ми я даде. После свали зеления целофан, сгъна го внимателно и ми даде и него. След това разгледа какво имаме в кошницата, а там имаше почти всичко. Изядохме няколко сандвича, докато се возехме в колата. Имаше един термос със студено мляко за мен и друг с джинджифилов сок за мама.

Пристигнахме в Кони Айланд след четири. В седем все още бяхме там и имахме още по един долар за харчене. Само на шега решихме да отидем на стрелбището и да стреляме за по двадесет и пет цента по тенекиените патици, които плуваха във водата. Човекът на стрелбището ни каза как да държим пушката, как да се прицелим, как да дръпнем спусъка и ние с мама стреляхме една след друга.

Мама стреля по една патица и не улучи. Аз също стрелях по една и също не улучих. Но след третия опит вече улучвахме патиците.

Много е забавно да хванете патицата на мушка, да натиснете спусъка, преди да е станало късно и да видите как тенекиената птица пада. Първо се чува звукът на изстрела, после ударът на сачмата по тенекиената патица и накрая „пльок“!

Все още имахме по седемдесет и пет цента на човек, но решихме да не ги харчим, в случай че решим да спрем и да си купим нещо по пътя към дома. Оставихме Кони Айланд и се върнахме в кадилака. Лерой си беше там, зад кормилото, четеше книжка.

Минавахме по Бруклинския мост, когато светлините на Ню Йорк светваха. Беше страхотна гледка — Ню Йорк през нощта. Спогледахме се. Мама ме прегърна и аз я прегърнах.

Лерой ни остави в „Пиер“ и попита мама дали иска утре отново да използва колата. Мама помисли малко и каза:

— Лерой, ела утре сутринта към десет.

Качихме се в стаята си с кошницата за пикник и погледнахме през прозореца. Започна да вали приятен дъжд. Разсмяхме се, защото проблесна светкавица с бърза лилава светлина и после чухме гърма; защото бяхме в Ню Йорк и защото всичко ни беше наред, нямахме проблеми, никой не беше болен и ни очакваха само хубави неща.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА СЕМЕЙНИЯТ ЖИВОТ

Приятният дъжд изпълни Ню Йорк и нощта с хубаво ухание. Помислих си, че всички хора на света вече са добре, като тригодишната Гейл Дони. Тя имаше навика да стои по нощница на моравата пред къщата им на улица „Макаронена“. Стоеше там рано сутрин и просто гледаше. Беше будна, защото очите ѝ бяха отворени, но изглеждаше като че ли още сънува и се намира в съня си. Виждах я от прозореца на моята стая. Струваше ми се, че се опитва да си спомни нещо. Приятният дъжд в Ню Йорк ми напомни за нея.

Мама загаси лампата. Стояхме в тъмното до прозореца, гледахме и слушахме дъжда.

Тогава звънна телефонът и всичко се промени.

Беше Гладис Дюбари и по думите на мама разбрах, че Гладис има проблем. Говориха почти един час.

— Какво е станало?

— Скарала се със съпруга си — каза мама — и той я ударил. Исква да се обади в полицията. Не знаела, че се е омъжила за луд човек. Каза, че заплашвал да я убие. Страхува се да стои в къщата с него. Искаше да дойде тук да спи, но, разбира се, аз ѝ казах, че не може. Не знам как да ѝ помогна. Той не е човек, който би ударил жена си. Сигурно я е бутнал. Каза, че е истерична и има нужда от успокоителни, но те свършили, а той не искал да ѝ даде други. Казал, че няма нужда от други — само един пердах ѝ трябва на нея. Исква да взема едно такси и да отида при нея.

— Ще отидеш ли?

— Естествено, че не. Бракът е нещо, с което една жена се оправя сама — или не се оправя. Освен това, нали сме във ваканция. Искам само да се потопя във ваната и да си легна. А ти?

— И аз. И все пак ми е мъчно за нея.

— Мислиш, че на мен не ми е мъчно ли? Познавам я откакто бяхме шест-седемгодишни. Винаги е била невъзможна, разбира се, но

е наистина добър човек.

— Зная. Тя ми харесва. Ако искаш да отидеш при нея, тръгвай. Няма да се страхувам. Просто ще си взема вана и ще си лягам.

— Не — каза мама. — Искам да ѝ бъда приятелка, разбира се, но би било грешка да отида при нея точно сега. Няма да е честно спрямо бедния Хоубърт, и спрямо нея. Не е кой знае какво. Рано или късно се случва на всички женени хора. Това е част от семейния живот, а семейният живот просто не е лесен за никого. Ако и двамата сте много бедни, семейният живот е труден. Ако и двамата сте много богати, пак е труден. Ако единият е богат, а другият е беден, пак е труден.

— Защо?

— Защото в брака единият човек е мъж, а другият е жена.

— По-лесно ли ще е, ако и двете са жени?

— Това няма да е брак.

— Защо не? Нали трябва двама души за брак? Защо не две жени?

— Две жени не могат да имат деца.

— Но могат да си осиновят, нали?

— Не, защото на децата не им трябва две майки. Трябват им майка и баща — собствени. На децата им стига една майка. Понякога даже им е много. И си мисля, че всъщност именно за това се карат.

— За какво?

— За децата.

— Те имат ли деца?

— Не, за това трябва време. Така или иначе, сигурно това е истинската причина да се карат. Но може би си мислят, че се карат за нещо друго. Сигурна съм, че той иска тя да бъде истинска жена и да роди дете, но тя просто още не може да бъде истинска жена.

— Изглежда като истинска жена.

— Говоря за нещо отвътре, нещо, което не се вижда. И е много трудно да бъдеш истинска жена.

— Но ти беше истинска жена, когато беше женена, нали?

— Чудя се — каза мама. — Родих брат ти, след това теб, но се чудя. Дори и да имаш деца, не значи, че си истинска жена.

— Не разбирам.

— Естествено. Аз съм на тридесет и три и едва сега започвам да разбирам.

— Каква е една истинска жена?

— В брака една истинска жена живее за съпруга си и той живее за нея, защото да живеят един за друг означава да имат деца и семейство, а семейството е най-важното нещо, което трябва да имат мъжете, жените, момченцата и момиченцата. Семейството е всичко. Винаги е било всичко. А семейство се получава само с брак, но проблемът е, че бракът е труден — почти невъзможен.

— Защо?

— Не знам, но има нещо общо с това как мислят и живеят хората — в какво вярват и какво искат. Хайде да се изкъпем и да си лягаме.

— Добре, но нали не си ми ядосана?

— Не, разбира се, че не. Защо да съм ти ядосана? Тревожа се за бедната Гладис и бедния Хоубърт. Би било много лошо, ако направят някоя глупост.

— Може би трябва да отидеш у тях.

— Не, зная, че не трябва.

Изкъпахме се и си легнахме. Бях почти заспала, когато мама изведнъж седна в леглото, грабна телефона и даде на телефонистката номера на Гладис. Чака дълго, но никой не отговори. Тя стана от леглото и запали цигара. Помоли телефонистката да набере номера отново, но отново никой не отговори.

— Какво да правя, жабче?

— Не зная, мамо.

Тя изпуши цигарата и запали друга. Извади дрехите си от шкафа и започна бързо да се облича. След това отново се съблече и прибра дрехите.

— Не — каза тя. — Не е моя работа. Тук съм, за да работя и толкова. Не мога да си позволя да мисля за нещо друго, освен за пиесата. Най-трудното тепърва започва. Гладис и Хоубърт трябва да се оправят сами, както всички други.

Тя загаси лампата и се върна в леглото, но беше много неспокойна. Аз също. Не можех да бъда спокойна. Слушах дъжда, но той вече не ме караше да се чувствам добре. Исках да успокоя мама, ни не можех да измисля нищо.

— Мога само да кажа — обади се мама, — че Господ да помага на семейните хора, особено на Гладис и Хоубърт. Те имат нужда от

помощ. И то от много помощ. Повече, отколкото която и да било друга семейна двойка в света.

— Да — казах аз. — Господ да им помага. Но защо точно те да имат нужда от повече?

— Защото тя все пак трябва да е Гладис Дюбари, богаташката, и щом е Гладис Дюбари, богаташката, хубавицата, светската особа, за която се пишат клюки по вестниците и така нататък, просто не може да има брак.

— А какво има?

— Живеят си двамата — каза мама. — Той и тя, убиват се един друг в безкрайна и безсмислена караница. Слава Богу, че съм разведена. Бях омъжена девет години и това ми стига. Бях ужасна към съпруга си, но не беше нарочно. И той беше ужасен, но зная, че и той никога не го е правил нарочно. Просто нищо не можеше да се направи.

— Хоубърт ще убие ли Гладис?

— Разбира се, че не. Тя просто така си говори. Спиш ли, жабче?

— Почти, мамо. Недей да се разстройваш.

— Не се разстройвам. Наистина. Само ми е малко тъжно — защото толкова се радвам, че всичко свърши и все още имам теб и татко ти също има теб, и аз все още имам Пит, и той все още има татко ти, и двамата имате нас.

— И се имаме един друг. И вие с татко все още се имате един друг, нали?

— Да, така мисля — каза мама.

После замълча за дълго и аз почти заспах. Мама прошепна:

— И четиримата все още се имаме един друг.

Не зная дали е казала нещо друго, защото заспах.

Преди да заспя Кони Айланд още ми се въртеше в главата. Това място беше направено за забавления, бляскаво, голямо и шумно. Беше най-доброто място да се поразходим, да погледаме и да послушаме, да се возим на разни неща, да си купуваме разни неща: захаросани ябълки и пуканки, и сладолед, и хотдог, и газирани напитки. Беше най-хубавото място на света.

Кони Айланд се въртеше в съня ми и аз се въртах из Кони Айланд. След това изведнъж се появи татко с брат ми, направо от Париж.

Когато четиримата се видяхме, спряхме и просто се гледахме. После всички се разсмяхме, втурнахме се един към друг, прегърнахме се и се целунахме. Аз си казах:

— Не ме интересува колко е трудно за един мъж и за една жена да са женени, не ме интересува дали трябва да се развеждат, за да не се убият един друг, но си струва да се оженят и да се разведат, стига да се срещнат в Кони Айланд. Всичко си струва, щом мъжът и жената и техният син и тяхната дъщеря се срещнат в Кони Айланд без изобщо да са очаквали и след като не са се виждали една година. Струва си, даже и да се срещнат само на сън както сега.

Когато се събудих, разбрах, че е рано сутринта. Всичко е различно рано сутрин. Нещата, които чувате от улицата, са нещата, които правят ранобудните хора. Например хората, които събират боклука и се опитват да не шумят много с кофите, но вие така или иначе ги чувате.

И хората, които чистят улиците с големите машини с четка, която се върти. Чувате мотора на машината и звука от метенето на четката. Излизат рано сутринта и чистят града.

Чувате как разтоварват кашоните с разни неща за ядене за хотелите и ресторантите и понякога гласовете на работниците.

— Здравей, Луи. Какво ще кажеш за това?

След което чувате смях и един друг глас казва:

— Много смешно. Трябва да те дадат по телевизията.

Чувате звука на някоя кола, която минава по тиха улица.

Не чувате присмехулници да пеят в евкалиптови дървета, но това не е проблем, защото нещата, които чувате, също са приятни.

Понякога чувате клаксон на автомобил, но ако искате да чуете още един, трябва много да чакате. Не се чуват никакви свирки, но ако се заслушате внимателно, ще чуете как някой ходи по тротоара.

Забавно е да слушате звуците в ранното утро, защото вече е нов ден и сте забравили всичко, което сте сънували. Хубавите и веселите неща, нещата, които ви плашат, и нещата, които така ви натъжават, че разбирате, че спите, защото ако сте будни, нищо не може да ви натъжи толкова. Спомнях си само Кони Айланд и още нещо, но какво беше то? Какво беше това, което знаех, че никога няма да забравя като се събудя? Много се мъчих да си спомня, обаче не можех, но после, когато не се опитвах, се сетих.

Срещнахме татко и брат ми от Париж, които бяха там, пред нас. Само като си спомних какво се случи, когато се видяхме, въпреки че не се бе случило наистина, отново се почувствах много щастлива. Все пак си бях спомнила и със сигурност се беше случило в съня ми. И това е нещо. Не е същото като да се е случило наистина, но все пак е нещо.

Мама ухаеше топло, дълбоко от самата нея. Опитах се да не мърдам, за да не се събуди, но когато се завъртях много бавно, тя отвори широко очи и се усмихна:

— Какво правиш, жабче?

— Слушам.

— И аз. Чу ли какво каза онзи на Луи?

— Да.

— Само като ги чух, се почувствах горда.

— От какво?

— От това, че съм в Ню Йорк, че съм в пиеса, че имам шанса да съм толкова истинска на сцената, колкото са те на улицата.

— Аха.

— Някои хора са толкова истински, жабче, даже няма нужда да ги виждаш. То си е в гласа им. Те са живи. Хора, които работят тежка работа, но са много истински и понякога си мислиш, че са най-известните хора в света.

— А не са ли?

— О, не. Никой не знае за тях.

— А кой е известен?

— Известните хора. Тях всеки ги знае.

— Но все някой познава и хората, които не са известни.

— Кой?

— Ами тези, които те познават — казах аз. — Ако Луи има жена, тя го познава, и ако Луи и жена му имат деца, децата ги познават — познават майка си и баща си. И освен това има и други хора, които ги познават. Не знаех, че и ти слушаш.

— Будна съм от шест часа — каза мама. — Събудих се точно в шест — без телефонът да звъни. Сега е почти седем.

— Ще спиш ли още?

— О, не. Прекалено съм щастлива.

— И аз няма да спя повече.

— Мислех си да закусим тук в стаята и просто да се радваме на свободата си. Става ли?

— О, да.

— Ще се обадя на рум сървис да ни направят храна за обеден пикник и да я донесат със закуската.

— Има още много неща в кошницата. Хайде да доизядем тях.

— Добре. Къде ще ходим?

— Някъде, където ти искаш да отидеш.

— Ще минем по моста на Джордж Вашингтон, след това ще продължим към Джърси и ще караме през градовете там.

— Кои градове?

— Ами, Питърсън, Юниън Сити, Рауей и може би още шест-седем.

— Те хубави градове ли са?

— О, не.

— Тогава защо искаме да ги видим?

— Те са част от миналото ми и отдавна не съм ги виждала. Ще е забавно, ще разгледаме улиците и местата, където съм била.

— Ти какво сънува, мамо?

— Не си спомням, но зная, че сънувах нещо.

— Може би си била в Кони Айланд?

— Може би, но не съм сигурна.

— Аз бях там.

— Весело ли беше?

— Беше по-хубаво, отколкото като бяхме там наистина.

— Така ли?

— Да, и познай кой друг беше там.

— Кой?

— Татко и брат ми.

— Аз къде бях?

— С мен, разбира се.

— Те как бяха?

— Много добре. Всички спряхме, като се видяхме. Всички се разсмяхме и после се втурнахме, прегърнахме се и се целунахме.

— Какъв хубав сън. Надявам се да не е свършил бързо.

— Изобщо не свърши, защото не го забравих, но в началото не можех да си го спомня. Какво е сънят, мамо?

— О, не мога да кажа, жабче. Всеки се опитва да отговори на този въпрос открай време, откакто хората са започнали да сънуват.

— Те кога са започнали да сънуват?

— Не съм сигурна, но предполагам, когато са поискали нещата да са по-различни или по-хубави.

Мама стана от леглото и извади всичко от кошницата за пикник.

— О, да — каза тя, — тук имаме достатъчно за днес. Смятам да закуся хубаво и искам и ти да направиш така. Сушени сливи. Овесени ядки. Варени яйца. Препечени филийки. Горещо какао.

— Уф! Не може ли да ядем нещо друго?

— Сушените сливи и овесените ядки са много полезни за нас.

— Не сме ги яли преди. Защо трябва да ги ядем сега?

— Защото отиваме в Джърси и аз ядох това като живеех там. Ще бъде забавно. Това ще е нашият ден в Джърси. Става ли?

— Добре, мамо. Мразя сини сливи и овесени ядки, но ще ги излапам.

— И аз ги мразя, но съм сигурна, че ще са вкусни като са минали двадесет и пет години.

— Защо?

— Защото сега съм щастлива.

— Тогава не беше ли щастлива?

— О, не, жабче.

Мама се обади на рум сървис и поръча закуска. Помоли момичето, което вземаше поръчките, да ни пратят сутрешните вестници заедно със закуската.

— Почти ме е страх да ги погледна.

— Защо?

— Само се надявам клетата Гладис и клетият Хоубърт да не са на първа страница — каза тя.

Когато закуската дойде, мама взе „Мирър“ и прелисти бързо страниците. После го остави настрана и седна.

— Слава Богу — каза тя. — Не пише нищо в „Мирър“, а щом няма нищо в „Мирър“, значи няма нищо в никой от тях. Е, хайде да си изядем закуската в стил „Джърси“.

Започнахме със сушените сливи, разбира се, които съвсем не бяха лоши. Даже бяха донякъде хубави. Беше хубаво като махахме костилката от месестата част и после си гризвахме малко от сладкия

плод, преди да го пуснем в чинията. Сипахме захар и сметана в овесените ядки, които също не бяха лоши.

— О, как ги мразех, и сушените сливи, и овесените ядки — каза мама, — но вече не ги мразя. Сега са просто храна. Ти мразиш ли ги, жабче?

— О, не. Не ги обожавам, но не ги и мразя.

Беше хубава закуска и когато свършихме, още нямаше осем часа и пред нас имаше цял щастлив ден.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

АКТЬОРИ, НА РАБОТА!

В четвъртък отидохме в Кони Айланд, в петък в Джърси, в събота в Кънектикът. В неделя обиколихме Манхатън, защото следващият ден беше понеделник.

Прекарахме много добре. Говорихме ли, говорихме. Искам да кажа, за всичко, а всичко означава пиесата.

В понеделник сутринта телефонът звънна в шест, станахме и отидохме на работа. Разходихме се в парка, закусихме в кафенето, качихме се в стая 2109 и си преговорихме ролите. В осем мис Краншоу се обади по телефона и ни помоли да отидем с нея пеша до офиса на Майк.

Мислехме, че ще сме първите там, но бяхме последните, въпреки че беше само осем и половина, а трябваше да започнем работа в девет.

Всички бяха седнали около голямата маса, която преди беше до стената, но Майк Маклачи я беше преместил в центъра на стаята.

— Радвам се, че всички сме тук по-рано — каза Майк, — защото мисля, че ще е добре да чуем касетата със записа на музиката в изпълнение на Оскар Бейли. Ще започнем да четем веднага след това.

Майк кимна на Оскар и той каза:

— Говорих по телефона с композитора и уточнихме инструментите: пиано, цигулка, тромпет, барабани и перкусия, банджо, обой, електрически орган, ксилофон и различни детски инструменти. Някои от инструментите бяха подбрани от композитора, а някои уточнихме, като говорихме по телефона. Смятахме да използваме и човешки глас — мъжки и женски, по-скоро като възгласи, отколкото като песен, но не успях да намеря точно такива гласове, каквито исках. Музиката на първото ни представление няма да е точно такава, но това все пак е някакво начало, и то доста добро, според мен.

Оскар пусна касетофона. Мисля, че той не е човек, който обича да се хвали, музиката беше чудесна, когато той свиреше на пиано, но

сега беше дори по-хубава. На места беше толкова смешна, че ни караше да се смеем с глас.

Когато музиката свърши, всички ръкопляскахме. Майк Маклачи сложи ръка на рамото на Оскар и каза:

— Благодаря, Оскар. Мисля, че е най-добрата музика за пиеса, която някога съм чувал.

— Какво ще отпадне? — попита Оскар.

— Ще видим — каза Майк. — А сега, на работа.

Оскар тръгна да си ходи, но Майк го спря:

— О, не, искам да останеш за това първо четене, моля те. Веднага след четенето актьорите могат да излязат в обедна почивка, докато ние останалите ще обсъждаме нашите... проблеми.

Майк натисна един бутон и Хелън Гомес влезе.

— Хелън — нареди той, — никой да не ни прекъсва, докато не ти се обадя отново. Може да ни отнеме два часа, може би три.

Хелън кимна и затвори вратата след себе си. Майк представи бързо всички и помоли Емерсън Тули да каже няколко думи. Емерсън започна:

— Това е пиеса. Засега е пиеса в ръкопис. Сега ще я превърнем в пиеса на сцена. Първото ни представление пред публика ще се състои в театър „Форест“ във Филаделфия, след две или три седмици, зависи от късмета ни и решаването на някои технически проблеми. Нека да я прочетем.

Всички бяха седнали, включително и един нисичък, пълен човек на име Джоу Трап, който беше дизайнер на декорите и костюмите. Всички имаха копия от пиесата.

Емерсън каза:

— Аз ще чета описанията.

Той погледна часовника си и започна да чете. Беше девет и половина.

Дойде моят ред да кажа следващата реплика. Всички стояха много тихо и мисля, че четох по-добре от всякога преди това, но, естествено, аз си знаех репликите наизуст. Ако не ги знаех, нямаше да мога да ги кажа, както ги казах, защото чета бавно.

Следващите реплики бяха на един възрастен човек, дядото на малкото момиченце. Той имаше дълбок глас и говореше хубаво. След него беше ред на едно момиче на име Агнес Хоугън.

След нея беше мама. И тя чете много добре, но знаех, че е малко изплашена, защото я бях чувала много пъти да чете същите реплики много по-добре.

Малко по малко прочетохме цялата пиеса.

За минута никой не каза нищо и след това всички заговориха наведнъж, особено тези, които не бяха чели пиесата преди.

Майк каза:

— Много ви благодаря, дами и господа. Обедна почивка от час и половина. В два ще я прочетем отново.

Всички станаха да излизат, също и ние с мама, но Майк каза:

— Искам да останете.

— Бях ужасна — прошепна мама на Майк. Изглеждаше много разстроена.

Майк само ѝ се усмихна.

Когато другите актьори излязоха, той каза:

— Дойде време всички да си поговорим откровено. Емерсън?

Емерсън Тули потърка брадичката си и отвърна много тихо:

— Имам много работа, Майк.

— Каква работа?

— Да пренапиша пиесата.

— Не съм съгласен, но ще говорим за това по-късно. Какво ще кажеш за актьорите?

— Някои ми харесаха много — може би прекалено много. Но мисля, че всички са добри.

— Има ли някой съвсем неподходящ?

— Не. Харесват ми.

— Оскар?

— Аз съм музикант — каза Оскар, — но ще кажа това — не съм чувал нищо на театрална сцена, което да ми е харесало повече.

— Музиката ще пасне ли добре?

— Така мисля. Даже смятам, че можем да я използваме цялата — но ти си шефът, Майк.

— Не искам да съм шефът — каза Майк. — Запомнете всички, сега е моментът да обработим пиесата, както смятаме, че трябва да бъде, така че, моля ви, говорете. Има ли нещо, което не ви хареса, нещо, което не трябва да е така, каквото и да било. Какво ще кажеш за гласовете им, като гласове, Оскар?

— Всеки глас е различен, Майк, и мисля, че така трябва да бъде. Това случайно ли стана?

— Не съвсем — отвърна Майк. — Някакви идеи?

— Да. Когато четат отново, може ли да са прави? Имам предвид, аз ги възприемам като танцьори.

— Ще обсъдим това след минутка. Кейт?

— Какво очакваш да кажа, Майк?

— Точно това, което си мислиш, и зная, че си мислиш много неща. Нека да ги чуем, всички.

— Емерсън има много работа и то трудна, но не е нужно да пренаписва пиесата. Не мисля, че трябва да променя и думичка. Виж сега, Емерсън, работила съм с много драматурзи. Първото нещо, което те си мислят, когато пиесата звучи скучно, е, че нещо не е наред с думите. Понякога наистина е така, но не и в този случай. Трябва доста да поработиш с хората си.

— Кого не харесваш, Кейт? — каза Майк.

— Нямам нищо против никой от тях. В интерес на истината, мисля, че си се справил отлично с подбора на актьорите. Но трябва да разбереш, че в Ню Йорк нямаме истински театър, нямаме истински актьори. Имаме амбициозни хора, но това е нещо друго. Емерсън трябва да превърне седем приятни, амбициозни хора в истински актьори за две-три седмици.

— С твоя помощ — каза Майк. — Това едва ли е невъзможно, нали така?

— Надявам се — продължи Кейт. — Малкото момиченце и майка ѝ наистина са самата пиеса, но ако останалите актьори не играят със смелост, въображение и дори гениалност, просто няма да има пиеса.

— Но ти не се тревожиш, нали? — попита Майк.

— Разбира се, че се тревожа — сопна се Кейт. — Ако не се тревожех, нямаше да съм тук. Харесвам пиесата на Емерсън. Мисля, че е единствената пиеса, която съм виждала от години насам, която си заслужава времето и главоболията, за да се получи.

— Добре, Кейт. Джоу?

— Нямам забележки — каза Джоу Трап. — Колкото до декорите, ще бъдат съвсем малко — ще има много светлина. Леки очертания на декори и светлина. Пряка светлина, вероятно в два-три цвята, но не много силна. И, разбира се, сенки. Единични, двойни, тройни, големи

и малки — всякакви, но не през цялата пиеса, само когато трябва. За костюмите имам много идеи — много, но момиченцето трябва да бъде босо през повечето време.

— Защо? — попитаха Емерсън и Майк в един глас.

— Все още не зная точно — отвърна Трап. Той извади голяма носна кърпа от джоба на якето си и избърса с нея лицето си. — Имам основателни причини, но не зная още какви са. Ти не мислиш ли, че момиченцето трябва да е босо, Кейт?

— Не съм мислила за това — отвърна мис Краншоу, — но идеята ми харесва.

— Защо все пак? — недоумяваше Майк. — Идеята като че ли ми харесва, но Емерсън не го е споменал в пиесата и искам да зная защо на вас двамата ви харесва.

— Ами — каза Трап, — тя е танцьорка. Всичко, което си представя, се случва като танц. Речта ѝ е като танц. Но не е балет, а детски танц. С боси крака — движи се бързо и тихо.

— Добре — съгласи се Майк, а после помоли мама да каже нещо.

— Майк, аз съм тук, за да се уча. Мисля, че всички бяха добри, но аз пък какво ли разбирам?

— И това е достатъчно — усмихна се Майк. — И това ще обсъдим отново по-късно. Всъщност с това можем да започнем утре. Че всички са били добри. В интерес на истината, и аз мисля, че е така. Но сега трябва да вземаме решения. Звездичке, според теб как беше?

— Хубаво — отговорих аз.

Майк кимна, после натисна един бутон и Хелън Гомес влезе.

— Сега ще хапнем, Хелън, ако обичаш — каза Майк.

Хелън докара една количка с храна и всички си взеха сандвичи и кафе, без да спират да говорят.

Ние с мама застанахме до прозореца и се загледахме в Ню Йорк.

— Беше чудесна, мамо.

— Не бях спокойна — отговори тя. — Трябва да измисля как да се успокоявам.

— Не се тревожи толкова много. Как искаш да си спокойна, като се тревожиш непрекъснато.

Мама хвана ръката ми и прошепна:

— Ти си моето другарче, жабче. Ти си ми най-добрата приятелка в целия свят. Следващия път ще съм спокойна, ще видиш.

Всички се върнаха около половин час по-рано, защото всички много се вълнуваха от пиесата. Майк каза:

— Е, щом всички вече сме тук, да я прочетем отново, от началото до края.

— Прави — допълни Оскар.

Ние заехме местата си и прочетохме пиесата отново. Този път мама беше спокойна и всички забелязаха колко по-добре четете. И другите се справиха чудесно.

Наближаваше пет, когато свършихме. Майк покани всички да останат да пият кафе и да се опознаят. Всички седнахме и си поговорихме.

Майк попита дали искаме отново да чуем музиката. Искахме, затова Оскар пусна отново касетофона, но каза:

— Не спирайте да говорите, докато слушате. Продължавайте.

Така че ние говорехме и слушахме музиката едновременно.

Когато стана време да си ходим, човекът, който играеше дядото на момиченцето, каза:

— Мистър Маклачи, имате прелестна пиеса и аз съм горд, че участвам в нея.

— За мен е чест, че вие играете в нея, мистър Мънгоу — отговори Майк. — Навремето бяхте любимият ми певец и танцьор, но никога не съм си представял, че ще играете в някоя от моите пиеси.

— Благодаря ви — прошепна мистър Мънгоу. След това се усмихна, кимна на всички и излезе.

Мис Краншоу и Майк Маклачи се спогледаха.

— Той беше най-великият — каза Кейт.

— И сега не е толкова лош — допълни Майк.

С мама се прибрахме пеш вкъщи, но като стигнахме до хотела, решихме да не се качваме горе, а да продължим разходката.

Вървахме по „Мадисън авеню“ до Харлем. За пръв път се разхождах там. Предишния ден бяхме минали с колата през Харлем и Лерой ни беше разказал за разни улици и места. Но сега спряхме там, на „Ленъкс авеню“.

Харлем е пълен с деца, които са излезли от сградите на улиците. Момченцата и момиченцата играят на разни игри по тротоарите.

Скачат на въже, танцуват, пеят и се забавляват. Имаше три момчета, на единадесет-дванадесет години. Единият от тях имаше банджо. Свиреше и пееше, а другите двама пееха и танцуваха. Бяха най-добрите в Харлем.

Влязохме в един ресторант на самообслужване и видяхме цял куп големи, печени ябълки. Изядохме по една със сметана, след което излязохме и повървахме още малко. Скоро се стъмни и ние си взехме такси.

На път за вкъщи мама каза:

— Е, жабче, започна се.

— Да.

— Страхувах се през целия ден, но вече не ме е страх.

След това просто седяхме и гледахме хората по улиците. Беше ме страх, но не казах на мама, защото е заразно. Радвах се, че съм в пиесата, радвах се, че мама е в нея, радвах се, че музиката на татко е в нея, но въпреки това ме беше страх.

А дори не знаех от какво ме е страх.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА СВЕЩЕНИКЪТ НА АМВОНА, БЕЙЗБОЛИСТЪТ НА ИГРИЩЕТО

Цялата седмица само работехме и спяхме. Измина, преди да се усетя. Събота вечерта спях у мис Краншоу, а мама беше на празненството, което Майк Маклачи организира за някакви хора, наречени поддръжници. Мис Краншоу не отиде, защото не обича празненствата. Тя каза, че поддръжниците са хора, които имат пари и ги влагат в пиеси.

Имах разрешение да остана будна почти до десет часа. Когато се събудих, мис Краншоу вече беше станала. Закусихме заедно и после тя каза, че мога да хуквам към парка.

— Ако искаш да дойдеш с мен на църква, върни се в десет и половина и ще отидем — каза тя.

Минах покрай стая 2109, но не почуках, защото знаех, че мама е там вътре и спи дълбоко.

Поиграх си в парка и се върнах у мис Краншоу. Мама беше там и това много ме изненада.

— Просто не ми беше забавно на партито — обясни тя, — затова се върнах вкъщи рано и си легнах.

— Не ти беше забавно на партито? — учудих се аз.

— Не, не ми беше забавно — повтори мама, след което каза на мис Краншоу: — Надявам се, че Майк не ми се сърди, че си тръгнах рано.

— Защо да ти се сърди? — попита мис Краншоу.

— Ами беше поканил всички онези хора на партито и мисля, че искаше да чета пред тях.

— Съвсем не. Аз не бих искала да четеш пред тях и Майк знае това.

— Ами, Емерсън се опита да опише пиесата, а Оскар седна на пианото и изсвири част от музиката. На Майк наистина ли му трябват

поддръжници?

— Да, трябва му. По принцип трябваше да направи партито много преди да се захване да продуцира, но мисля, че се досещам защо този път го направи след това.

— Защо?

— Защото ако той не е започнал вече да продуцира, те щяха да се страхуват да вложат пари в пиесата. Просто пиесата е такава.

— Ами ако не вложат пари в нея?

— Той няма да продуцира пиесата.

— О, не! — възкликна мама. — Сега вече наистина се притеснявам. Майк няма ли достатъчно пари да я продуцира без поддръжници?

— Опасявам се, че не — каза мис Краншоу. — Но не се тревожи, те ще вложат парите си в пиесата.

— Но представи си, че не ги вложат?

— В театъра е така, това е нещото, което винаги съм мразила.

— Но какво ще стане с всичките ти усилия? Ами тези на Емерсън, на Майк, на жабчето, на всички?

— В театъра — каза мис Краншоу — винаги вярваме, че пиесата ще бъде продуцирана — въпреки всичко.

— Притеснявам се — продължи мама. — Не ми хареса как изглеждат тези хора. Сигурна съм, че хубаво ще си помислят, преди да вложат пари в пиесата.

— Е, звездичката и аз отиваме на църква. Може би би било добре и ти да дойдеш.

— И аз мисля, че трябва да дойда. Ще се моля поддръжниците да вложат пари в пиесата.

— Забрави поддръжниците — каза мис Краншоу. — Просто ела, седни и погледай. Само стой и наблюдавай театъра. Ще видиш истински театър в църквата.

— Тревожа се — повтори мама.

— Недей — успокой я мис Краншоу. — Трябва да вярваме, че пиесата ще получи достатъчно подкрепа, че ще бъде продуцирана добре, и че ще се играе на сцена. В това време трябва да продължаваме да работим. Глупаво е да се тревожиш.

— Добре — обеща мама. — Вече няма да се тревожа.

Вървахме надолу по „Пето авеню“ към „Петдесет и седма“ улица, нагоре по „Петдесет и седма“ към Бродуей, надолу по Бродуей и тогава видях църквата. Влязохме и гледахме пиесата, която се разиграваше вътре. Беше тиха пиеса, много нежна и малко тъжна — но не толкова тъжна, че да боли. Цялата вътрешност на църквата беше сцената — голяма сцена. Всеки беше в пиесата, но пиесата беше много по-голяма от когото и да било. Беше дори по-голяма от всички, взети заедно. Пиесата дори не беше нещата, които хората казваха или правеха. Беше начинът, по който хората се чувстваха там, мислеха и си спомняха. Всичко там беше тихо, леко и нежно — не гневно, бързо, тежко и шумно. Чувствах се като у дома си, харесваше ми, че съм там. Има много известни актьори в театъра, но в църквата е различно. Никой не е никакъв актьор. Всичко е пиеса — направена от мир и тъга, от любов и радост — но без никаква гордост. Никой няма нужда от гордост в църква.

Дълго стояхме там, но на мен ми хареса. Хареса ми всяка минутка и мисля, че на мама също ѝ хареса. Стана ѝ тъжно. Мисля, че това е думата, но не тъжно-тъжно или радостно-тъжно, а някакво друго тъжно. Не беше онзи тип тъжно, който е по-хубав от всякакъв вид весело. Сигурно никой не може да бъде тъжен така много дълго. Само час-два — когато ходите на църква. Щом излезете оттам, на секундата започвате да се чувствате както обикновено. Когато службата свърши, мис Краншоу каза:

— Нека просто да седнем и да погледаме.

Седнахме и заразглеждахме хората, които си тръгваха от църквата. Много скоро не остана никой. Тогава мис Краншоу стана и ние я последвахме, но вместо да излезем на Бродуей, продължихме към предната част на църквата. Мис Краншоу погледна нагоре, аз също — имаше голямо празно пространство между красиви стени, тавани и прозорци. Когато излязохме на Бродуей, няколко човека все още стояха на стълбите пред църквата, на слънце, като че ли не искаха да си тръгват оттам.

Извикахме едно такси и се качихме в него. Мис Краншоу нареди:

— Към бейзболното игрище, моля, и карайте като луд, защото иначе ще изпуснем първото подаване.

Шофьорът се обърна и се усмихна. След това запали колата, но не караше като луд. Караше бързо, но внимателно.

— Е — попита мис Краншоу, — хареса ли ви?

— Беше чудесно — отвърна мама. — Да отидем и другата неделя. Жабче, хайде отсега нататък да ходим всяка неделя на църква, където и да сме.

— Няма ли да сме тук?

— Ами, ще поставяме пиесата във Филадельфия след осем-девет дни — обади се мис Краншоу.

— Ще я играем, нали? — попита мама.

— Ти още се притесняваш — каза мис Краншоу.

— А ти не се ли притесняваш?

— Естествено, че се притеснявам. За пръв път ходя на църква от почти година насам. Майк не показва притеснението си, но от няколко дни усещам, че има финансови проблеми. А това е пиеса, която искам да видя на сцена в Ню Йорк. Просто трябва да направим пиесата и се ужасявам при мисълта, че може и да не успеем.

— Е, сега вече разбирам — мама дори леко се усмихваше. — Всъщност си мислех, че ти не се притесняваш и изобщо не разбирах защо. Мислех, че с мен нещо не е наред. Но защо не отиде на празненството на Майк да помогнеш?

— Защото изобщо не бих могла да помогна — обясни мис Краншоу. — Най-малкото, защото предизвиквам враждебно отношение у всички, които иначе са склонни да вложат пари в пиесата. Майк знае това и му олекна като му казах, че не мога да отида. Изобщо не ме бива по тази част. След това, което ти каза за празненството, мисля, че Майк ще се справи. Разбира се, Емерсън се отнася топло и дружелюбно с всеки, когото срещне, като повечето млади писатели. Като остаряят, обаче, си губят това качество. На мен ми беше много приятно в църквата, а на теб, звездичке?

— О, да, но нямам търпение да отидем на мача.

— Господин шофьор! — извика мис Краншоу. — По-бързо, моля. Шофьорът се обърна и пак се усмихна.

— От църква на мач — каза той. — Много добре.

— Идеално за неделен ден, нали? — попита мис Краншоу.

— И аз така мисля — отвърна шофьорът.

Той караше ловко и стигнахме навреме. Бяхме заели местата си най-малко минута преди първото подаване. Ето ти още една пиеса. Пиеса, подобна на тази в църквата, но на слънце и изпълнена с

вълнение и шум. Всички седяхме на ръба на седалките си, гледахме, чакахме, крещяхме. Беше красива пиеса и аз съвсем забравих за пиесата в църквата. Беше по-жива и по-весела и човек не трябваше да мисли дали се чувства тъжен или радостен, или по друг начин. Само гледахме и крещяхме от щастие или от яд. Аз бях за „Джайънтс“, а мис Краншоу викаше за „Доджърс“.

Мама не беше за или против никого. Тя дори не разбираше играта, а беше на тридесет и три години. Аз научих всичко за бейзбола от брат ми Питър Боливийския селянин. Мис Краншоу обясни играта на мама и аз помагах, но колкото и да обяснявахме, мама просто не разбираше. Преструваше се, че разбира, но ние знаехме, че не е така.

„Доджърс“ спечелиха играта, но едва в деветия кръг. Мис Краншоу беше много щастлива, но и аз се радвах. „Джайънтс“ са моя отбор, но най-вече бейзболът е моята игра.

Беше най-добрата игра, която бях гледала, но през цялото време ми се искаше брат ми Пит да е с мен и татко да е до мама, даже и да са разведени.

На път за вкъщи след бейзболния мач мис Краншоу каза:

— Вижте какво, да продължим в този дух през целия ден, защото до утре ще сме умрели от притеснение. Какво ще кажете да отидем на кино?

Филмът беше италиански, казваше се „Пресечка“. Въпреки, че не можех да разбера и дума от това, което казваха, нито пък да прочета надписите бързо, филмът ми хареса, защото се разказваше за бедни хора и за техните проблеми и най-вече за един баща, който имаше слабо лице и големи, уморени очи.

Той имаше много проблеми.

Първо го пратиха в италианската армия или в нещо като армията, не съм сигурна какво беше. Имаше униформа и изглеждаше тъжен в нея.

Един ден се загуби и попита един италианец откъде да мине, за да заобиколи немците или каквито бяха там враговете му — и другият италианец му каза да слезе по стълбите и да завие на дясно. Когато човекът мина по този път, немците чакаха там и го плениха. Отведоха го много далеч в един затвор и го държаха там дълго време.

Докато го нямаше жена му спеше с друг италианец, дъщеря му спеше с един американски войник, който я напусна и я остави с малко

момченце и всички бяха бедни и гладни.

Филмът беше хубав, целия, и аз никога няма да забравя бащата, особено когато се прибра вкъщи и намери всичко променено и се натъжи повече от всякога. Заживя както обикновено и имаше много проблеми с жена си, с дъщеря си и със сина си, който вече беше млад мъж. Един ден синът му му се развика, защото мислеше, че баща му е изял хляба му за обяд. Не си спомням дали го беше изял, но никога няма да забравя онзи баща и семейството му. Те ми бяха приятели, всички, и аз ги обичах.

След филма си отидохме пеш у дома. Отбихме се в „Автомата“ на „Петдесет и седма“ улица, недалеч от „Пиер“, и вечеряхме там.

Целият ден беше много забавен, но знаех, че мама се притеснява, както и мис Краншоу.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ПАРИ

В понеделник сутринта всички бяхме при Майк преди девет, готови да започнем работа. Мистър Трап показваше на Майк модел на декорите за пиесата. Беше едно място, което можеше да се превърне в пет-шест места като се завърти някакъв механизъм. Емерсън Тули гледаше как действа моделът, Оскар Бейли също. Но никой не изглеждаше доволен от него или от каквото и да било и ми стана ясно, че нещо не е наред. Мистър Трап разчерта пода на офиса, все едно че беше сцената за първо действие.

После започнахме работа, като Емерсън ни казваше къде да застанем и какво да правим, докато си казваме репликите. Работихме така до дванадесет и половина, след което всички актьори, освен мама и мен, отидоха да обядват.

Кейт Краншоу погледна Майк и каза:

— Добре, Майк. Да чуем какво стана.

— Опасявам се, че не се справихме много добре с поддръжниците — отговори Майк някак виновно.

— Какви са цифрите? — попита мис Краншоу.

— Трябват ни около седемдесет и пет хиляди долара — обясни Майк. — Аз вложих всичко, което имах в пиесата — около седемнадесет хиляди. Получих още десет от поддръжниците и ми обещаха още три-четири, но това е всичко. Разчитах на един-двама поддръжника да вложат двадесет-тридесет хиляди долара, но те не го направиха и както изглежда, няма да дадат и цент.

— Какви са ти плановете?

— Ще поставим пиесата във Филадельфия — това е сигурно.

— И после?

— Ще видим. Ако публиката хареса пиесата, ако отзивите са добри — няма да имаме никакъв проблем да съберем колкото кажем.

— А ако отзивите са лоши?

— Не зная — отговори Майк. — Никога не съм виждал поддръжниците да залагат с такова нежелание. Празненството беше провал.

— Вината е и моя — обади се Емерсън Тули.

— Не е — махна с ръка Майк.

— Не зная как да говоря с такива хора — започна Емерсън. — Знам, че говорих неподходящи неща. Казах, че пиесата е добра, но че просто не зная дали ще стане хит. Това беше грешка, Майк. И всички ме чуха, като го казах. Естествено никой не знае предварително дали, която и да е пиеса ще стане хит, но мисля, че ги уплаших. Съжалявам. Може би е по-добре да опиташ отново, а аз няма да се меся.

— Не — отговори Майк, — аз поканих всички и те дойдоха. Просто трябва да правим планове за Филадельфия. Скептиците, разбира се, ще бъдат там, но ако всичко мине добре, ще ги спечелим на наша страна.

Обядвахме в офиса и когато актьорите се върнаха, репетирахме още малко. Всички знаеха, че нещо не е наред, но все пак се стараеха много. Когато приключихме за деня, всички казаха „довиждане“ любезно и тихо, не както преди.

Когато с мама се прибрахме, в „Пиер“ имаше няколко писма за нас — едно за мен от татко и едно от Питър Боливийския селянин в същия плик. Татко пишеше, че Оскар Бейли му е изпратил касетата с музиката. Била доста добра, но татко написал дълго писмо на Оскар Бейли, в което му казал как може да се подобри. Брат ми пишеше, че научил няколко момчета от Париж да играят бейзбол. Единият от тях, на име Жак, хвърлял много добре. Реших веднага да отговоря и на двамата. Исках да кажа на брат си, че съм гледала един страхотен мач от Националната лига — „Доджърс“ срещу „Джайънтс“, два на един за „Доджърс“. Освен това исках да кажа на татко, че съм го видяла в Кони Айланд и да го питам дали той ме е видял.

Писмото за мама беше в много голям плик, чиято хартия беше светлосиня, а на пипане беше като коприна. На плика имаше големи инициали, написани на ръка Г. Д.

— Чуй това — каза мама.

Заради доброто старо време, заради хубавото минало, обади ми се по телефона на секундата, щом получиш това писмо. Въпрос на живот и смърт е, но никога повече не мога да се унижа и да ти се обадя по телефона, защото ти ясно ми даде да разбера, че ненавиждаш да ти се обаждам.

Глад.

— Кой е Глад?

— Гладис, естествено — отговори мама. — Така й виках, когато бяхме много малки. Има наглостта да ми изпраца такава обидна бележка.

— Обади й се.

— Никога. Сега вече наистина съм й бясна.

— Не, обади й се.

— Защо трябва да го правя?

— Въпрос на живот и смърт е.

— Не е въпрос на нищо — при нея винаги е така. Мога ли да прочета писмата ти?

— Разбира се — казах аз. — И двамата ти пращат поздравии.

Разменихме си писмата и аз прочетох това на Гладис Дюбари. Почеркът ѝ е едър, беше изписала един голям квадратен сгънат лист. Той беше от фина синя хартия с тънка червена линия по краищата. На цялата първа страница имаше няколко думи, още няколко на втората и името ѝ на цялата последна страница.

Телефонът звънна и мама говори с мис Краншоу.

После каза:

— Трябва да отида до апартамента на мис Краншоу — ще се върна след минутка.

След като тя излезе аз намерих някаква хотелска хартия и започнах да пиша писмо на татко, но тъй като пиша бавно, а исках да кажа толкова много неща, не можех да кажа нищо или почти нищо. Написах:

Скъпи татко, обичам те.

И после спрях.

Отидох до телефона и вдигнах слушалката, но не знаех какво ще направя. Мисля, че исках да поговоря с татко, но знаех, че не трябва да правя това. Когато телефонистката се обади, не се сетих за друг номер, освен този на Гладис Дюбари, затова дадох него.

Телефонът звънна веднъж и някой вдигна. Така правят хората, които чакат телефонът да звъдне. Виждала съм мама да прави така, но тя в повечето случаи го оставя да звъдне няколко пъти. Не познах гласа. Звучеше стар и уморен.

— Гладис?

— Да. Ти ли си, жабче?

— Да, Гладис.

— Толкова се радвам, че се обади, защото трябва да говоря с майка ти.

Не знаех какво да отговоря, затова казах:

— Трябваше да отиде до един апартамент в другия край на коридора. Току-що прочете писмото ти.

— В другия край на коридора? — учуди се Гладис. — Нали си имате баня в стаята? — вече звучеше като Гладис Дюбари и аз се почувствах много по-добре.

— О, да, но трябваше да посети мис Краншоу.

— Кой?

— Мис Краншоу. Най-великата учителка по театър. Тя ни обучава. Знае всичко за актьорското майсторство и всичко друго. Аз много я обичам.

— Ти обичаш всички.

— Не е така. Обичам някои хора. Харесвам много. Останалите не ги познавам.

— А кого мразиш?

— Никого.

— Аз мразя всички — каза Гладис.

— Не ги мразиш.

— Всички, освен теб, жабче. И най-вече мразя себе си.

— Не, не се мразиш.

— Мразя се.

— Защо?

— Просто така. Мисля, че винаги съм се мразила. Не мога да се понасям, уморих се от себе си и не зная какво да правя.

— Защо не изпиеш една кока-кола?

— Току-що пих. Не ми помогна.

— Тогава защо не отидеш на църква?

— В понеделник? В неделя не отидох.

— Не можеш ли да отидеш в понеделник?

— За какво? Там няма никой.

— Църквата е там.

— И какво от това?

— Ами, ако отидеш, ти ще си там, можеш да кажеш една молитва и да спреш да мразиш всички.

— Не искам да спирам. Харесва ми да мразя всички. Само не ми харесва да мразя себе си. Освен това не ме бива да стоя в църква, започвам да се кикотя.

— Така ли? Не съм се кикотила в църква от много малка. Какво има, Гладис?

— Хоу. Откакто се скарахме не ми говори.

— Ти искаш ли да ти говори?

— Разбира се. Нали сме женени.

— Ами защо ти не му говориш?

— Не мога да направя това. Прекалено уничително е.

— Има ли нещо друго?

— Това не е ли достатъчно? Мразя всички и Хоу не ми говори.

— Имате ли вече син?

— Няма и месец, откакто съм омъжена.

— Ами тогава дъщеря.

— Не можеш да си родиш син или дъщеря за един месец.

— Можеш, стига да искаш. Ти просто не искаш.

— Даже и да искаш, не можеш за един месец.

— Изненадай го. Той ще се зарадва.

— Определено.

— Просто хвани един син за ръка и му го заведи, всичко ще се оправи като преди.

— Като преди? За ръка? Жабче, ти нищо не разбираш.

— Напротив, разбирам. Виждала съм ги да правят така. Държат за ръка едно момченце или момиченце, което едва ходи, завеждат

детето при бащата и той много се радва, вдига детето и те се прегръщат и се целуват.

— Кой се прегръщат и се целуват?

— Бащата и детето и после и майката.

— Къде видях това? В някой филм?

— Не, видях го вкъщи. Аз бях детето. И ти направи така и Хоу ще прегърне и целуне детето и теб също.

— Виж какво, жабче — каза Гладис, — дай да говоря с майка ти, моля те.

— Тя не е тук.

— Тогава като се върне й кажи да ми се обади, моля те.

— Добре. Чао, Гладис.

— Чао, жабче.

Седнах да си продължа писмото до татко и написах:

Липсваш ми. Искам да дойда в Париж.

Но знаех, че не трябваше да пиша това и го задрасках. Писмото изглеждаше грозно така, затова го смачках и го хвърлих в кошчето. После започнах да пиша писмо на мама, защото и нея я нямаше.

Обади се на Гладис.

С обич, жабчето

Сложих писмото на възглавницата ѝ. Тя обича там да си получава пощата. Прочетох го отново. След това хвърлих и него в кошчето.

Написах ново.

Няма ме.

Сложих го на възглавницата и се приготвих да се скрия веднага, щом чуя да се отключва вратата. Чаках толкова дълго, че съвсем

забравих да се скрия, когато мама се върна. Тя отиде право при леглото и взе писмото.

„Няма ме“ — прочете тя. — Какво значи това?

— Просто малко писъмце.

Тя го пусна в кошчето и видя другите вътре. Взе ги и ги прочете наум.

После прочете едното на глас:

— „Скъпи татко. Обичам те. Липсваш ми. Искам да дойда в Париж.“

Каза без дори да ме погледне:

— Наистина ли искаш да отидеш в Париж?

— О, не, мамо — отвърнах аз, защото не исках да се притеснява, но, естествено, винаги съм искала да отида в Париж. Не просто да съм в Париж, а да видя татко и брат ми.

— Тогава защо написа това?

— Не знаех какво друго да напиша.

— „Обади се на Гладис“ — прочете тя.

— Защо не й се обадиш?

— Защото не може да ме безпокоят. Вече имам прекалено много грижи. Теб. Мен. Пиесата.

— Какво има, мамо?

— На мис Краншоу й хрумнала идея за мен във второ действие, затова отидох и поработихме над това. После говорихме за пиесата и за парите и съм страшно разтревожена. Би било ужасно да играем само във Филадельфия.

Докато говорехме, някой почука на вратата много силно. Мама подскочи и много ядосано отвори вратата. Беше Гладис Дюбари.

— Как смееш да чукаш така на вратата ми? — извика мама.

— Гледай ти колко любезно ме посрещат — каза Гладис.

— О, какво искаш?

Понякога мама може да бъде най-грубия човек на света. Много й се ядосвам, когато стане такава. Толкова се ядосвам, че си казвам: „Това не е моята майка. Моята майка никога не би говорила така. Това е друг човек. Откраднали са ме от майка ми, когато съм била много малка. Тази жена — която и да е тя — ме е откраднала. Тя ми е съвсем непозната. Даже не искам да я виждам повече. Искам да намеря истинската си майка.“ Но след минутка — понякога даже и преди да

ми е минал ядът — преставам да си мисля, че ме е откраднала. Вярвам, че тя е истинската ми майка, но ми се иска да не беше толкова груба.

— Искан ми се да не беше толкова груба — казах аз.

— Каква искаш да бъда, когато някой чука на вратата ми, като че ли съм престъпник.

— Не исках да те плаша — подхвана Гладис, — но когато слязох от асансьора, един човек, който беше казал, че отива на двадесет и петия етаж, слезе с мен и ме хвана страх. Изтичах до тук и ти благодарая, че отвори вратата толкова бързо. Може да е в коридора и сега.

— Все ти и твоите ухажори — каза мама. Тя отвори вратата и излезе в коридора.

— Е, мис Неустоймост 1955 година, ела тук сама да се увериш.

— Не ми говори с този отвратителен тон, моля! — сопна се Гладис.

— Ела навън — подкани я мама.

— О, връщай се вътре и недей да бъдеш толкова лоша — извика Гладис.

— Е, ако не излезеш, ще ти дам цялата стая само за теб.

Тя изчака малко, след което се обърна и отиде някъде.

— Мамо! — извиках аз. Но тя не се върна и аз много ѝ се ядосах.

— О, жабче — каза Гладис, — толкова съжалявам. Толкова ме е срам. Но един мъж ме следеше. Моля те, нека да затворя вратата.

Гладис затвори вратата и остана там за момент, слушайки. Когато се обърна, устните ѝ трепереха и на мен ми стана много мъчно за нея.

— Какво стана с майка ти, жабче? С нея и преди сме се карали, но никога не съм я виждала... луда. Какво ѝ става?

— Тревожи се за пиесата.

— Какво ѝ е на пиесата?

Гладис плачеше, като че ли беше малко момиченце, не голяма жена, много богата жена, омъжена жена, съпруга на доктор Хоубърт Тапънс.

— О, Гладис, моля те, недей да плачеш.

— Не мога да спра — изхълца Гладис. — Всички ме мразят.

— Аз не те мразя.

— Всички, освен теб, жабче. И много ти благодарая, че си ми единствената истинска приятелка. Мислех, че майка ти ми е

единствената истинска приятелка, но това беше много отдавна. Слава Богу, че майка ти има такава дъщеря. Ако имам син и ако той те заслужава, бих искала ти да се омъжиш за него.

— Добре — съгласих се аз. — Кога ще имаш син?

— За това дойдох да говоря с майка ти, но видя как тя се отнесе с мен.

— Не беше нарочно. Тя е разстроена. Ужасно е разтревожена.

— За какво? Тя за какво има да се тревожи? Омъжи се още като беше малко момиченце. Имаше чудесен съпруг, който я обожаваше. Велик композитор, не доктор, не човек с хапчета в джоба. Роди си красив син. Роди си разкошна дъщеря. Разведе се, докато още беше хубава млада жена. За какво има да се тревожи?

— За големия ѝ шанс.

— За големия ѝ шанс! Тя си пропусна големия шанс много отдавна. Най-напред не мога да разбера как успя да накара баща ти да се ожени за нея.

— Вземи си думите обратно, Гладис Дюбари!

— Добре, жабче. Съжалявам. Вземам ги обратно. Прощаваш ли ми?

— Да, но защо всички възрастни сте толкова подли?

— Не зная, но това е нещо ужасно. Ето ме, скоро ще стана майка, а съпругът ми не ми говори. Дойдох да помоля майка ти да отиде при него и да му каже.

— Какво да му каже?

— Че съм бременна.

— Какво?

— Ще ставам майка.

— От кога?

— От нощта, когато се омъжих, но разбрах едва преди седмица. Не бях сигурна, разбира се. Понякога има фалшиви тревоги, затова изчаках, но не беше фалшива тревога. Отидох на лекар и той ми каза.

— Хоу знае ли?

— Разбира се, че не. Нали не си говорим. За цял месец бяхме съпруг и съпруга само веднъж и оттогава все се караме. Изобщо не съм мислила да ставам майка. Ти си единственият човек, на който съм казала. Дойдох да кажа на майка ти, но не, тя дори не ми позволява да ѝ кажа „здравей“.

— Кога ще станеш майка?
— Ами, ако всичко върви по график, някъде април или май следващата година.
— Не можеш ли да побързаш?
— Не, не мога. А и не съм сигурна дали изобщо искам дете.
— Не си сигурна дали искаш да имаш син или дъщеря?
— Не, не съм. Съпругът ми не ме обича.
— О, напротив, обича те. Много те обича.
— Наистина ли, жабче?
— Да, и ти го знаеш.
— Тогава защо не ми говори?
— Защото сега, когато вече си му съпруга, иска да си различна.
— Как?
— Искан да си му съпруга.
— Аз съм му съпруга.
— Наистина ли?
— Е, ако не съм му съпруга наистина, тогава не зная каква съм му... Наистина... Даже не съм сигурна, че искам да съм му съпруга наистина.
— Трябва.
— Защо?
— Заради сина ти — или дъщеря ти.
— Да — съгласи се Гладис. — Трябва да намеря начин. Тя няма ли да се върне все пак?
— Отишла е у мис Краншоу, предполагам.
— Би ли й се обадила да й кажеш, че съжалявам и да я помолиш да се върне?
— Ти й се обади.
— Не мога, жабче. Понесох толкова унижения.
— Не, не си. Просто й се обади.
Гладис помоли телефонистката да звънне у мис Краншоу, но мама не беше там. Мис Краншоу ни покани на чай.
— Ами — казах аз, — добре, но сега вече се притеснявам за мама. Най-добре да й оставим бележка къде сме.
Гладис написа бележка и я остави на възглавницата на мама. После аз я заведох у мис Краншоу.
— Толкова съм слушала за вас — каза Гладис.

— Но къде е майка ти, звездичке? — попита мис Краншоу.

— Долу — излъгах аз. — Пие кафе, защото много се притеснява за пиесата.

— Всички се притесняваме — обясни мис Краншоу на Гладис.

— Пиесата не е ли добра? — попита Гладис.

— Пиесата е чудесна. Имаме финансови проблеми, не можем да съберем пари да я поставим в Ню Йорк. Имаме достатъчно за Филадельфия, но това е всичко.

Мис Краншоу наля чай за всички и ни предложи кейкове и курабийки, но аз просто не можех да се насладя на нищо, дори на кейка с ром.

— Какво ти има, звездичке? — попита мис Краншоу.

— Мисля, че искам да отида в стая 2109 и да дремна.

— Наистина ли?

— Да.

— Имаш ли ключ?

— Да.

— Ами добре тогава. Ние ще бъдем тук, ако ти потрябваме, нали, мисис Тапънс?

— Да, бих искала да поостана, ако е удобно.

— Разбира се — каза мис Краншоу. — За мен е удоволствие.

— Наистина ли? — каза Гладис. Беше много радостна.

Аз отидох в 2109 и се изтегнах на леглото. Искаше ми се с мама да сме си вкъщи на улица „Макаронена“. Искаше ми се да съм в Париж с татко и с брат ми. Искаше ми се и четиримата да сме в Париж. Искаше ми се и четиримата да сме в къщата на улица „Макаронена“. Искаше ми се да сме петима, вместо четирима. Искаше ми се да сме шест, после седем, после осем. Искях да имам по-малък брат и по-малка сестра, после още един по-малък брат и още една по-малка сестра. Искаше ми се възрастните да нямат непрекъснато толкова много проблеми.

Исках да ми харесва, че играя в пиеса. Но вече мразех пиесата. Никога не бях искала да играя в пиеса. Искаше ми се никога да не бях говорила по телефона с Майк Маклачи, защото ако не бях говорила с него, той нямаше да чуе гласа ми, а именно затова бях в пиесата. Искаше ми се гласът ми да се промени. Гласът на мама непрекъснато се променяше. Понякога беше изпълнен с любов, но понякога беше

уморен и ядосан. Искаше ми се изобщо да нямах глас. Никога не бях искала да уча как да говоря и да правя разни неща нарочно, на сцена, пред хора. Искях само баща си, майка си, брат си и приятелите си.

Не можех да заспя и не можех да се радвам, че съм в пиесата. Мама беше изрязала всички статии във вестниците с наши снимки, но просто не можех да се зарадвам на нито една от тях. Какво щеше да стане, ако кажех:

— Мамо, не искам да съм в пиесата. Може ли да не участвам?

Не, разбира се, че не можех да постъпя така, затова си помислих, че е най-добре да се радвам, че участвам в пиесата.

Мъчих се да се зарадвам, мъчих се, но не можах. Скоро обаче, въпреки че не се радвах, не се ядосвах повече.

Станах, излязох от 2109 и с асансьора се спуснах във фойето. Отидох в кафенето и, както очаквах, мама беше в едно сепаре, пиеше кафе и пушеше цигара. Отидох и седнах срещу нея. Усмихнах се, тя също се усмихна. После се протегна през масата и хвана ръката ми.

— Толкова ме е срам — каза тя. — Не зная какво се е случило с нас. Искаш ли нещо?

— Не.

— Моля те. Сладолед?

— Добре.

Мама извика сервитьорката — Роузи не беше на смяна — и тя ми донесе сладолед.

После, вместо да се качим горе, се разходихме по улиците. Когато се върнахме беше девет и бяхме изморени. Направо си легнахме и аз заспах.

На следващия ден се чувствахме много по-добре и работихме усилено.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА О, ФИЛАДЕЛФИЯ

В събота се изнесохме от 2109 и се качихме на влака за Филадельфия. Нанесохме се в хотел „Бенджамин Франклин“. Всички от пиесата бяха настанени в този хотел.

Неделя сутринта отидохме в театър „Форест“ и репетирахме на сцената. Декорите на мистър Трап бяха там. Ние репетирахме, докато работниците сглобяваха декорите.

Работихме цял ден и малко през нощта. Не можахме да отидем на църква или на бейзболен мач, стояхме само в театъра. Донесоха ни обяд, после и вечеря. Емерсън Тули работеше най-усилено от всички. Оскар Бейли репетираше с музикантите си в друга част на театъра до късно следобед, след което започнахме отначало с музика. Костюмите щяха да бъдат готови на следващата сутрин, а вечерта щяхме да изнесем първото представление пред публика.

Всички се вълнуваха, но в същото време се страхуваха — но преди всичко бяха щастливи.

И аз бях щастлива. Така става, когато човек участва в пиеса. Всичко е объркано. Всички се тревожат, но когато стане време за първото представление, всички са щастливи.

В понеделник сутринта имаше шест чистачки в театъра — приготвиха го и го чистеха за първото представление. Оркестърът беше на мястото си и декорите бяха отлични. Облякохме си костюмите и Емерсън, Майк и Джоу Трап ни огледаха, след което Джоу направи няколко бързи промени в костюмите. После Емерсън каза:

— Хайде, всички — от началото до края, все едно, че играем пред публика.

Направихме пиесата.

Емерсън Тули скочи на сцената и извика:

— Благодаря ви, дами и господа. А сега да изрепетираме поклони пред възторжена публика.

Направихме това около пет пъти, след което Емерсън, Майк и мис Краншоу разговаряха. След разговора Емерсън обяви:

— Решихме да не репетираме повече. Моля ви, всички да си отидете в хотела и да си починете — и бъдете уверени в силите си. Пиесата се получи по-добре, отколкото някой от нас е очаквал. Значи, до довечера и успех на всички ви.

С мама излязохме на слънце в ранния следобед.

Отдохме пеша до хотела, качихме се и се опитахме да си починем. Мама заспа бързо на едното легло. Аз също заспах.

В седем и половина бяхме зад кулисите, в гримьорните си. Беше много вълнуващ момент. Облякохме си костюмите, мама ме гримира и след това гримира себе си. Чухме увертюрата, след което Майк Маклачи дойде и каза:

— Време е. Успех.

С мама излязохме и заставахме в кулисите. Скоро дойде моят ред и аз излязох на сцената. Чувствах се особено, защото знаех, че цялата зала е пълна с хора, които ще започнат да ме гледат веднага щом завесата се вдигне. Щяха да видят всичко, което правя. Щяха да чуят всичко, което кажа.

Искаше ми се да съм в Париж, но тогава завесата се вдигна и пиесата започна. Направих всичко, което бях научила да правя, все едно че някой друг го правеше, докато самата аз мислех за други неща, как съм в Париж с татко, за хубавите времена на улица „Макаронена“ с мама и за други работи.

Пиесата свърши, без да се усетя.

Завесата падна и за момент нищо не помръдваше. Всички, които участвахме в пиесата, изтичахме на сцената, докато завесата беше спусната, и се подредихме в редица, както ни беше научил Емерсън. Завесата се вдигна и тогава чухме аплодисменти. Поклонихме се заедно и завесата се спусна. Отново чухме аплодисменти и завесата се вдигна. Поклонихме се отново и завесата пак се спусна. Петима от актьорите се прибраха бързо. Останахме мистър Мънгоу, мисис Коул, мама и аз. Завесата се вдигна и ние четиримата се поклонихме. Завесата се спусна и мистър Мънгоу и мисис Коул се прибраха. С мама трябваше да се поклоним, но нямаше много аплодисменти. Чакахме завесата да се вдигне още веднъж, но тя не се вдигна, така че ние се

обърнахме и отидохме в гримьорната си. По пътя чух как мама си прошепна: „По дяволите.“

Когато влязохме в гримьорната тя си наля уиски от една бутилка, която не знаех, че има, и го изпи на една глътка. Запали цигара и вдиша дълбоко. Стоеше пред огледалото и се гледаше.

— Мириша — каза тя.

— Не се притеснявай, мамо. И аз мириша. Всички миришем.

Тя седна.

— Не съм за тази пиеса — каза тя. — Не съм, за която и да е пиеса.

— И аз.

— Ами, това беше — въздъхна тя. — Моят голям шанс.

— Хайде да отидем в Париж, мамо.

— Не можем да отидем в Париж — отвърна тя. — Не можем да отидем никъде. Трябва да останем във Филадельфия. Трябва да играем пиесата пред хора, които не ни харесват.

— Ами и ние не ги харесваме тогава.

Мама си наля още едно питие и го изпи до дъно.

— Съжалявам, жабче — каза тя. — Нямах право да те въвличам в това.

— Не ме интересува, мамо.

— Ако татко ти беше тук тази вечер, щеше да ми е много ядосан.

— Той прочете пиесата. Каза, че мога да участвам в нея.

— Естествено, че каза така, защото знаеше, че ако ти не участваш, и аз нямаше да мога да участвам. Направи го заради мен.

— Той написа музиката за пиесата.

— И това направи заради мен. Много ме е срам. Страх ме е да погледна, когото и да било.

Наля си още едно питие и изпи и него. После каза:

— Ами, предполагам, просто не съм подходяща за актриса и толкова. Предполагам, че просто не съм някоя, която може да бъде известна, това е. Бог ми е свидетел, опитах се. Работих. Работих усилено — ден и нощ. Шест дълги седмици живях единствено с пиесата и ролята си. За какво? За да се направя на глупачка пред всички, това е.

На вратата се почука много тихо и мама прибра бутилката. Погледна се в огледалото и тогава нещо стана с лицето ѝ. Вече не

изглеждаше ядосана.

Отвори вратата, беше Гладис Дюбари с голям букет червени рози.

— Почуках колкото може по-тихо — каза Гладис. — Мога ли да вляза?

— О, Гладис! — възкликна мама. — Нямах представа, че си във Филадельфия. Влизай.

Гладис влезе в малката стаичка. Подаде розите на мама. Те се прегърнаха бързо, после Гладис прегърна мен и трите просто стояхме, без да казваме нищо. Гладис заговори първа:

— Не зная какво да кажа.

— Не казвай нищо — засмя се мама. — Искаш ли едно питие? Аз искам.

Мама извади бутилката и наля едно питие за Гладис и едно за себе си. Мама беше на път да глътне уискито наведнъж, когато Гладис вдигна чашата си. Те се чукнаха и Гладис заговори първа:

— За най-добрата ми приятелка.

— Каква приятелка! — възкликна мама. — Отнасях се с теб като с куче. Само се надявам, че бракът ти върви, защото само това има значение.

— Така ли мислиш, наистина? — попита Гладис.

— Искан ли се преди десет години да знаех това, което зная сега. Ти добре ли си? Хоубърт добре ли е?

— О, да. И двамата сме много добре. Нали знаеш голямата новина.

— Каква новина?

— Не й ли каза, жабче?

— Какво да й кажа? — учудих се аз.

— Ще ставам майка.

Тогавата мама и Гладис се прегърнаха и се разсмяха. И двете избърсаха очите си. Мама каза:

— Толкова се радвам за теб и мисля, че е ужасно мило от твоя страна, че дойде във Филадельфия.

— Ако нямаше повече да си проговорим — отвърна Гладис, — съмняваш ли се дори за минута, че бих пропуснала първото представление на тази пиеса?

На вратата отново се почука. Беше мистър Мънгоу.

— Имаме среща на сцената след пет минути — обяви той.

— Добре — отговори мама.

Свалихме си грима и костюмите и се преоблякохме.

Гладис каза:

— Ние сме в хотел „Бенджамин Франклин“. Обади се, моля те, като се прибереш.

— И ние сме там — обадох се аз.

— Зная — отвърна Гладис. — Именно затова отидохме там.

Тя и мама се прегърнаха бързо още веднъж и Гладис си тръгна. Мама си наля още едно питие.

— Тя е истинска приятелка — каза мама. — Истинска приятелка.

Отидохме на сцената. Завесата беше вдигната, залата беше празна, на сцената светеше само една малка крушка и всички бяха под нея. Знаехме как се чувстват. Стояхме с останалите актьори и чакахме. Най-накрая Майк Маклачи пристъпи напред и заговори:

— Благодаря ви много, дами и господа. Направихме пиесата според графика и изнесохме първото си представление. Като професионалисти, това е всичко, което бяхме длъжни да направим. Утре вечер ще изнесем второто си представление. Без значение какво казват критиците за пиесата или за нашата работа, зная, че всеки един от вас ще даде най-доброто от себе си като играе. Даже и залата да е полупразна, даже да има само трима души публика, ние ще направим най-доброто си представление. Всички бяхте под напрежение и работихте усилено. Въпреки това, надявам се, разбирате, че трябва да продължим да работим. Именно затова ще направим репетиция на сцена в един утре следобед. Благодаря ви още веднъж и лека нощ.

Мама и аз си тръгнахме с останалите актьори. Като слизахме по стълбите зад сцената мама се спъна, но не падна.

— Пияна съм — каза тя.

Вървахме по улицата. Държах я много здраво, защото не можеше да върви в права посока.

— Лошо ми е и се срамувам — каза тя.

Махнах на едно такси. Шофьорът спря и отвори вратата. Помогнах на мама да влезе, след това да излезе и след това да се качим до стаята. Съблякохме се и си легнахме.

— Искам да заспя и никога да не се събуждам — промърмори мама.

Слушах дишането ѝ в тъмното, докато се уверих, че е заспала. След това отидох до телефона и се обадох на Гладис.

— Легнахме си — казах аз. — И двете сме много изморени.

Помолих телефониста да не ни свързва до девет сутринта. Легнах си обратно в леглото и заспах, но играех пиесата отново и отново, както се возих в самолета на сън, след като долетяхме от Калифорния в Ню Йорк.

В девет сутринта телефонът извънтя и мама седна в леглото, като че ли беше ударена от гръмотевица. Изглеждаше много зле. Разтърси глава, стана от леглото и вдигна слушалката. После остана така, сякаш се опитваше да си спомни нещо.

Най-накрая се обади на рум сървис и поръча кафе за себе си и варени яйца, течен шоколад и препечени филийки за мен — и сутрешните вестници.

Когато закуската дойде, тя си наля кафе и отпи голяма глътка. Отгърна един от вестниците и прочете отзивите за спектакъла, след което отпори друг и прочете отзивите и в него.

Обели яйцата и сложи масло върху тях.

— Не харесват пиесата — каза тя.

— Те какво разбират изобщо? — ядосах се аз.

— Забравих да се обадя на Гладис снощи.

— Аз ѝ се обадох.

— Благодаря ти, жабче. Бях много разстроена снощи.

— Не се разстройвай.

— Ами, опитах се. Направих, каквото можах.

— Имаме репетиция в един.

— Зная и ми се иска да нямахме. Искане ми се довечера да няма и представление.

До обяд бяха излезли всички вестници във Филадельфия и мама беше прочела всички отзиви. Нито един от критиците не харесваше пиесата.

— Декорите им харесват малко — каза мама — и музиката. И мистър Мънгоу им допада малко, но май това е всичко.

— Не ме интересува — казах аз.

— Естествено, че те интересува.

— Не, не ме интересува. Честно.

— Как може да не те интересува?

— О, интересува ме, предполагам, но в същото време не ме интересува.

В един часа бяхме на сцената. Емерсън Тули каза:

— Зная, че всички сме прочели отзивите и не сме много в настроение, но трябва да се хващаме на работа. Първо действие.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

РАБОТА И ПАК РАБОТА

Започнахме работа. Правехме някои малки неща отново и отново, защото този път Емерсън, Майк и мис Краншоу знаеха къде сме сбъркали.

Когато стана време да се вдигне завесата, бях сигурна, че няма много хора в залата, но бях подготвена за това. Когато завесата се вдигна, видях, че партерът беше наполовина празен, но затова пък балконът беше препълнен. Това са местата, които не са много скъпи. Хората на партера не харесаха пиесата, но тези на балкона я харесаха. Всички играха добре — много по-добре от предишната вечер. Получихме поне толкова аплодисменти накрая, колкото получихме от пълна зала предишната вечер. Мистър Мънгоу, мисис Коул, мама и аз се поклонихме отделно. Когато отидохме в гримьорната, мама не си наля питие. Само ми свали грима, после нейния, преоблякохме се и излязохме от театъра. Нямахме среща, но имаше бележка на таблото за съобщения. Репетиция утре в единадесет сутринта.

Третата вечер имаше още по-малко хора на партера, но балконът отново беше препълнен и представлението беше най-доброто до този момент. Направих нещата, които трябваше да правя нарочно, както трябва. Така направиха и всички останали, особено мама. Аплодисментите накрая бяха най-много от трите вечери и ние четиримата се поклонихме два пъти вместо веднъж. На таблото за съобщения имаше бележка, че репетицията ще е в десет на следващата сутрин.

На сутрешното представление в събота партерът беше пълен — с жени — и отново беше пълен на вечерното представление — с мъже и жени. След това имаше среща на сцената и Майк Маклачи каза:

— Завършихме добре първата седмица. Пиесата става все по-добра с всяко представление, но все още сме далеч от Ню Йорк. Според отзивите посещението беше доста добро. Смятам, че трябва да

репетираме утре, но оставям вие да решите. Мистър Мънгоу, кажете какво искат актьорите, моля ви.

Мистър Мънгоу, който е бил на сцената над петдесет години, погледна всеки от нас и всички кимнахме.

— Искаме да работим, мистър Маклачи.

— Благодаря ви много, дами и господа — каза Майк. — Тогава, репетиция в два, за да можем всички да спим до късно или да отидем на църква. Лека нощ.

С мама си отидохме пеш у дома. В хотела си купихме неделните вестници, защото мама каза, че може да има други отзиви в тях, но нямаше.

В понеделник вечерта партерът не беше и наполовина пълен, балконът също — за пръв път. След представлението Майк Маклачи дойде в гримьорната ни и след няколко минути каза:

— Опасявам се, че ще трябва да закрием пиесата.

— Съжалявам, Майк — каза мама. — Ужасно съжалявам.

— Разчитах на други отзиви в неделните вестници — продължи той — и на по-добро посещение тази седмица, но ето — няма пари в касата, няма пари, където и да е.

— Ами поддръжниците?

— Те видяха първото представление, прочетоха отзивите и се върнаха в Ню Йорк. Говоря всеки ден по телефона с всеки от тях. Не мога дори да ги накарам да дойдат и да видят пиесата отново.

— Майк — обади се мама, — моля те не ме разбирай погрешно, но ще ти кажа това. Мисля, че ако беше взел известна актриса да играе моята роля, всичко щеше да е много по-различно.

— Можех да взема известна актриса от самото начало — каза Майк. — Исках теб.

— Въобще не бях от полза за пиесата. Опитах се и ще продължа да се опитвам, но да погледнем истината, Майк, не ме бива много за актриса.

— Чувал съм тези думи от велики актриси, когато са играли в някоя пиеса и критиците не са я харесали — отговори Майк.

— Критиците защо не харесаха пиесата? — попита мама. — Знаем, че пиесата е добра — чудесна пиеса — може би велика. Не им хареса, защото една от важните роли — моята — не беше изиграна. Е, бях там, така е. Казах си репликите, но не играх, Майк. След първото

представление, преди да излязат отзивите, исках да се оттегля. Щях да го направя, ако имаше някой да заеме мястото ми. Много съжалявам, Майк. Мисля, че провалих шансовете на една чудесна пиеса.

— Изобщо не си права — отговори Майк. — Ти си актриса и си играеш ролята професионално. Не бих сложил никой друг да играе ролята.

— Ами, много благодаря — мама изглеждаше смутена.

— И изобщо не съжалявам — допълни Майк.

— Ако не закрием пиесата — каза мама, — ако работим усилено, ако отидем в Бостън за две седмици, имаме ли някакъв шанс?

— По принцип, при подобни обстоятелства — отвърна Майк, — бих казал не, но с тази пиеса и с тези актьори, трябва да кажа да. На сцената, дори сега, пиесата е добра, но всяка пиеса се играе пред публика. Знаем, че се провалихме с публиката, но всеки път имаше зрители, за които пиесата не беше провал. Ние знаем прекрасно, че пиесата е добра, ако е добре поставена и изиграна. Просто не се хареса на мнозинството от публиката тук. Това не означава, че няма да успеем в Бостън или в Ню Йорк. Мисля, че ще успеем. Всички научихме много и продължаваме да се учим. Проблемът е, че всъщност просто имаме нужда от много пари.

— Наистина ли мислиш така, Майк?

— Убеден съм.

— Колко ни трябва?

— О, опасявам се, около двадесет и пет хиляди.

— Това са доста пари.

— Само когато ти трябва и ги нямаш — каза Майк. — Все още се опитвам да ги събера, разбира се. Не съм казал на никой друг, че закриваме пиесата, но мисля, че те така или иначе знаят. Казвам на теб, защото вярвах, че тази пиеса ще е началото на кариерата ти като голяма актриса и чувствам, че те разочаровах.

— Едва ли наистина мислиш така, Майк.

— Вярвам го с цялото си сърце — каза Майк. — Всъщност това дойдох да ти кажа.

Мистър Маклачи се усмихна и кимна на мама, след което се обърна към мен:

— Колкото до теб, звездичке, винаги съм се опитвал да не продуцирам пиеси с деца, защото аз имам четири — вече пораснали,

разбира се — и не бих си и помислил да ги пусна в пиеса. За съжаление, някои много важни пиеси се разказват за деца, а децата могат да ги играят само деца. Ти беше идеална за тази роля и винаги си я играла идеално — не като дете, а като артистка. Много ти благодаря. След няколко години, преди да се усетиш, вече няма да си дете, но винаги ще бъдеш артистка и истинска жена. Лека нощ и на двете.

Взехме си такси до вкъщи и във фойето видяхме Гладис и Хоубърт.

— Чакахме ви — каза Гладис. — Хайде да отидем да ядем много сладолед.

Отидохме в ресторанта на хотела и всички си взехме бананов сладолед. Говорихме за много неща, но най-вече Гладис искаше да научи от мама всичко за майчинството. После, обаче, попита как върви пиесата и мама ѝ каза истината.

— И двамата я гледахме три пъти — обади се Хоубърт — и всеки път ни харесваше все повече.

— Критиците не я харесаха — отвърна мама.

— Те са ужасно глупави — каза Гладис. — Освен това, тази пиеса просто не е за Филадельфия. Това е пиеса за Ню Йорк.

— Ами, както изглежда, Ню Йорк едва ли изобщо ще я види — въздъхна мама.

— Извинете ме за минутка — Гладис стана и излезе от ресторанта. Нямахме я около пет минути. Десет минути по-късно Майк Маклачи дойде и седна на масата.

— Искам да вложа пари в пиесата — каза Гладис.

— Много мило от ваша страна — обясни Майк, — но се опасявам, че никой друг няма да инвестира, а пиесата има нужда от двадесет и пет хиляди долара.

— Толкова искам да вложа — каза Гладис.

Майк Маклачи изглеждаше объркан. Току-що бе видял Гладис за първи път и не знаеше какво да си мисли за нея.

— Не ви вярвам — изсмя се Майк.

— Ще се обадя на адвокатата си тази вечер — Гладис изглеждаше много сериозна. — Той ще бъде тук утре сутринта и ще можете да уточните подробностите с него.

— Хората от театъра наричат поддръжниците на пиеси ангели — каза Майк, — но вие сте първият истински ангел, който виждам.

— Преди не бях такава — разсмя се Гладис. — Едва напоследък, откакто се омъжих.

— Разбира се, ако пиесата стане хит, както очаквам — каза Майк, — ще спечелите цяло състояние от вложението си.

— Аз винаги съм имала цяло състояние — разсмя се Гладис, — но никога не съм била толкова богата, както сега.

— Така ли? — въздъхна Майк.

— Да — каза Гладис. — Ще ставам майка.

— Бих добавил — намеси се Хоубърт, — че когато тя стане майка, аз ще стана баща. И аз се чувствам богат.

Всички ядяхме втора порция сладолед. Говорихме ли, говорихме, докато накрая мама каза:

— Трябва да си лягаме.

Станахме и отидохме в стаята си, но не бързахме да си легнем.

— Нали не съжаляваш, че участваш в пиесата? — попита мама.

— Не.

— И не си ми сърдита, че те забърках в това?

— О, не.

— Ако пиесата стане хит, ще останеш ли в нея? Представи си да играеш месеци наред в Ню Йорк, а може и повече?

— Не зная. Трябва ли?

— О, не, жабче — не трябва. Разбира се, че не. Ако се умориш, просто ще кажем на Майк и той ще намери някой друг да играе. Никога няма да намери момиченце, което да играе така добре, като теб, но все ще намери някое.

— Ще реша, след като отидем в Ню Йорк — казах аз.

— Никога няма да си простя, ако зная, че съм те накарала да правиш нещо, което не искаш.

— Зная, мамо.

Следващата вечер изнесохме най-доброто представление. Гладис и Хоубърт дойдоха зад кулисите след представлението и всички се събрахме на сцената.

Майк Маклачи представи Гладис и Хоубърт и съобщи:

— Пиесата отива в Бостън за две седмици според графика. Премиера в Ню Йорк в театър „Беласко“ според графика.

Междувременно, пратих телеграми на всички критици във Филадельфия. Поканих ги да гледат пиесата отново утре вечер, въпреки че нови отзиви не са ни от голяма полза специално във Филадельфия, защото престоят ни тук привършва. Просто мисля, че критиците трябва да видят пиесата още веднъж. Мисля, че всички станахме много по-добри, а освен това критиците не бяха прави за премиерата. Не мисля, че грешката беше в нас. Такива работи се случват понякога. Силно вярвам в пиесата и във всеки един от вас. Благодаря ви много за усърдната работа, когато положението изглеждаше безнадеждно. В това е разликата между професионалисти и аматьори.

Всички на сцената бяха радостни. Всички критици дойдоха на представлението следващата вечер и на другия ден написаха отзиви във вестниците. Три от отзивите бяха добри, но един беше все така лош. Човекът беше писал, че пиесата не му е харесала първия път, а втория път останал с още по-лоши впечатления.

Все пак театърът беше препълнен на всяко от представленията.

Събота вечер, след последното ни представление във Филадельфия, всички си тръгнахме от театъра и направо се качихме на влака. В неделя бяхме в Бостън.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА БОСТЪН

Мис Краншоу, мама и аз отидохме на църква в бостънското неделно утро, но не отидохме на бейзболен мач след това, защото имахме репетиция в театър „Плимът“ в два часа.

Върнахме се в „Риц“ след църквата и във фойето видяхме Гладис.

— Хоубърт трябваше да остане в Ню Йорк — каза тя, — но ще пристигне скоро със самолета.

Обядвахме и отидохме пеш до „Плимът“. Гладис седна на предните редове с бележник и молив, за да си води записки. Майк вървеше нагоре-надолу по пътеката между редовете, наблюдаваше и мислеше. Емерсън Тули сновеше навред. В един момент беше на сцената, в следващия в партера, после на балкона. Никога не знаехме къде ще застане. Най-неочаквано чувахме гласа му от много далеч.

— Стоп — извикваше той. — Не ви чувам тук горе. Моля ви, имайте предвид, че театърът е голям, както и „Беласко“ в Ню Йорк. Най-добрите ни приятели ще са тук горе, затова нека да ни чуват.

Оскар Бейли работеше с оркестъра, а Джоу Трап със сценичните работници и техниците по декорите и осветлението.

Всички се радвахме, че сме в Бостън, в нов град, беше все едно, че имахме втори шанс. Работихме до седем, защото едва тогава завършихме пиесата.

В пет си починахме за половин час и Гладис прочете бележките си за пиесата пред Емерсън, Майк, мис Краншоу, Оскар, Джоу Трап, мама и мен. Записките ѝ бяха много смислени. Самият Емерсън каза така. Той я помоли да му ги даде — за справка. Гладис, мама и аз се разходихме из празния театър. Отидохме във фойето, разгледахме го и после се върнахме зад кулисите в гримьорната си. Те пиха кафе, а аз изпих една бутилка мляко. Радвах се, че отново са приятелки.

— Ако тази пиеса се провали сега — каза мама, — никога няма да си простя, защото си вложила цяло състояние в нея.

— Няма да се провали — успокой я Гладис. — Нищо няма да се провали. Въпросът винаги е само да вземеш твърдо решение. Аз реших, че бракът ми няма да се провали и той не се провали. Разбира се, получих много помощ. Всеки има нужда от много помощ и всеки трябва с готовност да я приема.

— Ами, аз не ти помогнах — каза мама. — Кой ти помогна?

— О, напротив, помогна ми — отвърна Гладис. — В началото не знаех, че си ми помогнала, но после ми стана ясно.

— Е, добре, щом така казваш. Кой друг?

— Ами, жабчето.

— Кой друг?

— Кейт.

— Как ти помогна Кейт?

— Първо ме остави да говоря — обясни Гладис. — После ми каза, че играя и че така трябва, само че съм играела лошо и това било причината да имам толкова много проблеми. Каза ми как да играя разумно и оттогава така правя. Каза, че щом ще ставам майка, било време да започна да играя разумно — като жена, не като разглезено момиче. В началото ме заболя, но ми мина на секундата, щом забелязах колко по-добре се чувствам като играя разумно. Каза ми да си отида вкъщи и да бъда съпруга на мъжа си и аз така и направих. Хоубърт ме погледна, все едно ме виждаше за пръв път, но в това нямаше нищо глупаво. Бракът ми няма да се провали, защото реших, че не искам да стане така.

— Е — каза мама, — явно си пораснала ужасно бързо.

— А ти не порасна ли? — каза Гладис.

— Опасявам се, че не. Работя по въпроса, все пак. И честно да си кажа, ненавиждам това. Отегчава ме до смърт.

Гладис погледна мама и двете избухнаха в смях. А после мама каза:

— Мисля, че е време да се връщаме на работа.

Отидохме на сцената и Гладис се върна на мястото си. Емерсън Тули прочете записките, които беше направила Гладис, и започнахме отново да репетираме.

Направихме останалата част от пиесата и в понеделник сутринта се захванахме да я направим отново цялата.

Знаех си ролята толкова добре, че можех да я играя, без да мисля. Но, разбира се, не можех да спра да мисля, защото виждах мистър Мънгоу и мисис Коул, които бяха най-опитните актьори сред нас, а те работеха по ролите си през цялото време. Опитваха нови неща сами или заедно. В пиесата мисис Коул беше любима на дядото — тя искаше той да ѝ предложи да се оженят, защото беше самотна и знаеше, че и той е самотен. Той винаги беше мил с нея, но просто не искаше да я помоли да му стане жена. Тя винаги говореше за неговата съпруга, която беше починала преди много години, а той винаги говореше за нейния съпруг, който му бил най-добрия приятел, но се беше развел с нея и заминал някъде. Репетицията свърши в четири часа следобед в понеделник.

Всички бяха развълнувани, щастливи и уверени.

Театърът беше препълнен в понеделник и ние изиграхме пиесата. Никой не си забрави репликите, никой не обърка нищо, а и публиката изглеждаше доволна.

Поклонихме се много пъти и за пръв път мама и аз се поклонихме отделно — цели три пъти.

След представлението много хора дойдоха зад кулисите и всички казаха, че пиесата е чудесна.

Бяхме като едно голямо семейство.

Майк Маклачи дойде в гримьорната ни, после Емерсън Тули, Кейт Краншоу, Оскар Бейли, Джоу Трап, мистър Мънгоу и мисис Коул.

Всички казаха, че с мама сме се справили много добре. Казаха, че публиката е харесала пиесата заради нас.

На следващия ден мама прочете отзивите в бостънските вестници. Всичките бяха добри. Всички бяха писали, че мама е била чудесна. Пишеха, че аз съм имала дълга и трудна роля и че съм я изиграла добре, но според тях мама беше на път да стане звезда и велика актриса.

Тя беше зашеметена.

Тя и Гладис говориха надълго и нашироко за детството си.

След това за мен беше лесно да си играя ролята всяка вечер и следобед в сряда и събота. Нищо работа. Дори и да кажех нещо по друг начин, не както го бях казвала преди, беше добре. Като че ли не можех да сгреша.

Една вечер, когато си мислех, че съм направила много грешки, мистър Мънгоу каза, че съм направила най-доброто си изпълнение. Вече не се чувствах като в капан, както преди във Филадельфия, когато имах трудна работа, която не исках да върша. Почти забравих самата пиеса и какво означава. Бях играла ролята си толкова много пъти и я знаех толкова добре, че беше все едно да отида на разходка и да се върна, без да си спомням какво съм видяла по пътя.

Една вечер, когато се покланяхме и завесата беше спусната, мистър Мънгоу ми каза:

— Мога да вземам уроци по актьорско майсторство от теб, звездичке.

Когато завесата пак се спусна, той допълни:

— Играеш, все едно че изобщо не си в пиеса. Ще се опитам да се науча и аз да правя така.

Той е много мил старец. Танцува зад кулисите, както когато е бил вариететен актьор. Тогава изглежда толкова различен, толкова по-млад и толкова жизнен — потропва с ток, върти се, казва смешки, пее. Много се радвам, че го срещнах.

Престоят ни в Бостън беше успешен. Много репортери от вестниците интервюираха мама и мен, каниха ни да ходим в разни радио — и телевизионни програми — да говорим за пиесата, за себе си и за другите, които са ни помогнали.

Нюйоркските поддръжници дойдоха в Бостън, след като прочетоха бостънските ревюта. Питаха Майк дали могат да вложат пари в пиесата. Той им каза да говорят с Гладис за това, защото след Майк тя притежаваше най-голям дял от пиесата. Гладис попита мама дали да продаде част от вложението си и мама отсече:

— Ти луда ли си? Разбира се, че не. Ако бях на твое място нямаше дори да разговарям с тях. Намразих ги на празненството, но сега ги мразя повече от всякога. Нямаат никакъв срам. Имат наглостта да те молят да продадеш част от вложението си.

— Ами — каза Гладис, — тогава няма да говоря с тях.

Журналистите и фотографите от големите списания като „Лайф“ и „Лук“ дойдоха в Бостън, интервюираха всички и направиха снимки.

Емерсън Тули, който беше работил толкова усилено, започна да пие и все изглеждаше пиян.

Един следобед Емерсън работеше с мистър Мънгоу и мама. Тръгна по сцената и падна. Мистър Мънгоу и мама се опитаха да му помогнат да стане, но не можаха. Майк Маклачи дотича, изправи Емерсън на крака и го сложи на един стол. Емерсън беше много изненадан.

Майк каза:

— Моля ви, някой да извика доктор.

Но Емерсън махна с ръка:

— Не, Майк, просто съм пиан, това е.

Но Майк не му даваше да стане и да продължи работа. Гладис изтича до телефона и се обади на Хоубърт, който беше дошъл от Ню Йорк. След петдесет минути Хоубърт дойде на сцената и прегледа Емерсън със стетоскопа. Измери му пулса и светна с едно малко фенерче в очите му.

— Преумора.

— Сигурен ли си? — попита Майк. — На мен ми приличаше на припадък.

— Напоследък пия много, това е — обади се Емерсън.

— Някаква основателна причина? — попита Хоубърт.

— Да — каза Емерсън. — Това ми е първата пиеса. Не съм предполагал, че ще я режисирам. Пия, защото съм много уморен и развълнуван.

— Мислиш ли, че можеш да спреш да се безпокоиш толкова много?

— Не и докато не поставим пиесата в Ню Йорк — каза Емерсън. — Защо, какво лошо има в това да се безпокоя? На двадесет и седем години съм. Репутацията ми на драматург е поставена на карта. Не искам да спирам да се безпокоя, докато не му дойде времето.

— Майк — каза Хоубърт, — пиесата не е ли доста добра както си е сега?

— Емерсън решава — обясни Майк. — Пиесата е негова и той си знае работата. Написа добра пиеса и се справи отлично с режисурата. Не познавам някой, който щеше да се справи така добре. Ако той смята, че трябва да работи, не бих го молил да спира.

— Добре — кимна Хоубърт, — какво ще кажете поне днес да вземете почивка.

— Няма нужда — каза Емерсън.

— Има — отвърна Хоубърт. — Искам да си отидеш вкъщи и да забравиш за пиесата. Изпий ако искаш още едно питие и си легни. Наспи се. Като се събудиш, изяж една супа и една пържола. Ще се видим утре.

— По дяволите — извика Емерсън, — не съм болен. Просто си пийвам, откакто излязоха бостънските отзиви.

— Добре, дами и господа — каза Майк. — Това е всичко за днес. Ще бъда в първите редове и ще гледам представлението тази вечер, както обикновено. Зная, че ще е най-доброто до сега.

Всички си тръгнаха, но ние с мама останахме. Оскар Бейли каза на Емерсън:

— Виж, и аз пийвам напоследък. Какво ще кажеш да си отидем бавничко, пеш до „Риц“ и да направим както каза докторът?

Оскар и Емерсън си тръгнаха от театъра заедно и Майк се обърна към Хоубърт:

— Е, хайде, да чуем истината.

— Явно е било припадък — каза Хоубърт, — но реших, че не трябва да му казвам още. Истината е, че е и много изтощен, и мисля, че напоследък не яде много. Безпокои се прекалено, дори за човек, който ще поставя пиеса в Ню Йорк. Ще го наглеждам, разбира се.

— Наистина ли смяташ, че трябва да пийне още едно? — попита Майк.

— Не, но не искам да се поболее още повече от разни резки промени. Трябва да се стабилизира постепенно. Такива леки пристъпи се случват много по-често, отколкото предполагаме. И аз получих веднъж такъв в колежа, но, разбира се, по това време не знаех какво е. По принцип Емерсън е в добро здраве, но не трябва да се товари толкова.

— Ще иска да види представлението довечера — каза Майк.

— Предпочитам да не го гледа, но, естествено, щом трябва, значи трябва.

— Ще му даваш ли успокоителни?

— О, не — засмя се Хоубърт. — Това е за истерични жени.

Гладис погледна мама. Беше ядосана, но мама само се усмихна.

— Сигурен ли си, че не беше просто пиян? — попита Майк.

— Сигурен съм — каза Хоубърт, — но не мога да направя много за него. Надявам се, че сам ще се грижи за себе си. Мога да кажа, че

направи чудеса с пиесата от Филадельфия насам. Снощи пак я гледах и си помислих, че е почти безупречна. Всички направихте чудеса с пиесата, но трябва да се научите да не се самоунищожавате.

— Искаш ли да прегледаш всички? — каза Майк.

— О, не — каза Хоубърт. — Всички сте добре. Всички сте съвсем здрави.

— Аз имам главоболие — възрази Майк.

— И какво от това? — отвърна Хоубърт. — Работиш много.

Всички си тръгнахме от театъра и се върнахме пеш в „Риц“. По пътя Гладис се заяждаше с Хоубърт, че успокоителните били за истерични жени, но се радваше, че е дошъл от Ню Йорк и й беше съпруг, не личен доктор, каквото беше толкова дълго време. Изглежда, че и той се радваше за това.

Оставаха ни само четири представления в Бостън и после всички щяхме да се върнем в Ню Йорк.

Емерсън Тули не видя представлението в четвъртък вечерта, но в петък работи цял ден, от десет сутринта до шест вечерта. Репетирахме цялата пиеса.

В края на репетицията той каза:

— Е, това е всичко до понеделник сутринта в театър „Беласко“ в Ню Йорк. Неделя е почивен ден за всички ни. В понеделник ще се концентрираме над декорите, светлината и музиката. Смятам, че това трябва да е последната ни репетиция преди премиерата в Ню Йорк. На всички ви мога да кажа само едно — бяхте велики. Работихте усилено. За мен е чест, че участвате в моята пиеса и че работя с вас. Благодаря ви много, дами и господа.

В събота сутринта Емерсън и Майк се върнаха в Ню Йорк. Вечерта, след последното представление, всички отидохме от театъра направо на влака. В неделя сутринта бяхме в Ню Йорк.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

ГОЛЯМАТА ИГРА

Мама и аз се върнахме в „Пиер“, но вместо да се върнем в 2109, си взехме много по-голяма стая с две легла.

Така ни посъветва мис Краншоу във влака:

— Малката стаичка си свърши работата, сега трябва да си вземете по-голяма стая. Ако пиесата стане хит, може би ще е добре да се преместите в някой апартамент и да си направите истински дом.

— Ако? — каза мама. — Ако пиесата стане хит? Няма ли със сигурност да стане хит?

— Има голям шанс — отвърна мис Краншоу, — но едва след премиерата ще си проличи. Ако направим добро представление, ако публиката първата вечер ни позволи да направим добро представление като ни насърчава, тогава мисля, че пиесата ще стане хит. Не виждам как може да не стане. Пиесата се получи много по-добре, отколкото очаквах. Емерсън се справи чудесно с режисурата.

— Има ли нещо друго, за което трябва да помисля или да се опитам да подобрая? — попита мама.

— Не — отговори мис Краншоу. — Дори и да имаше, не бих искала да се опитваш повече. Разбира се, винаги ще се опитваш, и така и трябва, но аз се опитах да те науча да се опитваш скришом и ти правиш точно така. Тревожиш ли се?

— Умирам от страх — каза мама. — Сега ще се върна — тя изведнъж стана и се отдалечи.

— А ти, звездичке? — попита мис Краншоу. — Ти тревожиш ли се?

— Ами, искам пиесата да стане хит.

— Защо?

— Защо? — учудих се аз. — Смешен въпрос.

— Не — отвърна мис Краншоу. — Разбира се, всички искаме пиесата да стане хит, но защо искаш самата ти?

— Защото тогава всички ще са щастливи. Всички ми харесват повече, когато са щастливи.

— Има ли други причини?

— Ами, ако е хит, след известно време, ако искам, мога да напусна пиесата и тогава няма да изглежда подло.

— Така ли? — каза мис Краншоу. — А ти не искаш да направиш нещо подло?

— О, не.

— И мислиш, че може да напуснеш пиесата?

— Не зная със сигурност, но ако стане хит и ако поискам да я напусна, ще зная, че мога, а аз точно това искам да зная.

— И какво ще правиш, ако напуснеш пиесата?

— Нищо. Ще ходя на училище, ще играя, ще се връщам вкъщи след училище, ще вечерям, ще чета, ще гледам телевизия. Това е. Нали ще мога да напусна пиесата, ако стане хит и ако поискам?

— Мисля, че да, звездичке — отговори мис Краншоу. — Ролята ще е ясна и ще научат някой друг да я играе, но се опасявам, че никой никога няма да може да я направи като теб.

— Приятелката ми Дебора Склум може да я изиграе по-добре от мен.

— О, така ли мислиш? И коя е Дебора Склум?

— Най-добрата ми приятелка в Калифорния. Зная, че може да се справи по-добре от мен, защото с нея винаги правехме пиеси и Деб винаги беше по-добрата. Тя е много хубава и умее да играе по-добре от всички.

— Щом е така, ако решиш да напуснеш пиесата, може би трябва да извикаме Деб.

— Тя няма да дойде.

— Няма ли?

— О, не. Майка ѝ няма да я пусне.

— Защо?

— Ами те живеят там. Всичките. Бащата на Деб, майка ѝ, по-големият ѝ брат, по-малкият ѝ брат, по-малката ѝ сестра. И скоро ще си имат още едно дете. Тя няма да ги напусне, за да играе в пиеса, след като винаги си е в нейна пиеса, така или иначе.

— Сигурно — каза мис Краншоу. — Но в такъв случай ти може би няма да поискаш да напуснеш пиесата.

— Не зная — отговорих аз. — Забавно е и срещнах толкова много мили хора, за които преди изобщо не бях чувала. Но зная, че не искам да бъда актриса като порасна.

— Не искаш ли? Защо не?

— Просто не искам и това е.

— Каква искаш да станеш?

— Ами, най-напред бейзболистка, естествено. Искам да играя и да изкарам един много добър сезон — примерно двадесет победи и само една-две загуби, а може и без загуби. После искам да се омъжа и да имам семейство.

— И да си бейзболистка е актьорски талант.

— Да. Бейзболът е страхотен.

— Къде си играла бейзбол, звездичке?

— Когато брат ми Питър Боливийския селянин живееше вкъщи на улица „Макаронена“, се упражнявахме в задния двор.

— Кой?

— Брат ми Пит. Татко обичаше да го нарича Питър Боливийския селянин. И той е добър играч. Може би е малко по-добър от мен, но сигурно защото е по-голям. Той поддържа форма в Париж, докато аз не тренирам. Научил няколко момчета от Париж да играят.

— Звездичке, изобщо не се и съмнявам, че някой ден ще играеш в „Джайънтс“, да знаеш. Не се и съмнявам, че ще се омъжиш скоро след това и ще имаш прекрасно семейство.

Мама се върна и каза:

— Жабче, минава полунощ. Мисля, че трябва да си лягаме.

В неделя цял ден се мотахме в стаята ни в „Пиер“, номер 3132. Мама говори по телефона почти цял ден. Дори се обади на Клара Кулбоу в Калифорния. Клара каза, че златните ми рибки са много добре и, естествено, двете с мама обсъдиха всичко и всички под слънцето. Мама каза, че Клара просто трябва да хване самолета и да дойде в Ню Йорк. Клара помоли мама да изчака на телефона и попита съпруга си дали може да дойде. Той каза, че не може, но по-късно същия ден мама получи телеграма от Клара, в която пишеше:

Пристигам Ню Йорк един часа понеделник. Среща в „Пиер“ в два или три. Целувки.

Мама много се зарадва, защото сега двете ѝ приятелки щяха да бъдат на първите редове и да я гледат на премиерата: Гладис Дюбари Тапънс и Клара Магуайър Кулбоу. Магуайър беше моминското име на Клара, преди да се омъжи за Сам Кулбоу, който се занимава с недвижими имоти и застраховане.

— Обади се на всички хора на тоя свят — казах аз. — Какво ще кажеш да ме оставиш и аз да се обадя на някои хора?

— На кого искаш да се обадиш? — каза мама.

— Знаеш на кого.

— На кого?

— На татко, на кого друг.

— Ами, добре, жабче — каза мама. — Обади се на татко си.

Взех телефона и казах на телефонистката номера на татко в Париж. След около половин час тя се обади и каза, че никой не отговаря и попита дали да опита отново след двадесет минути. Казах да, но след двадесет минути пак нямаше отговор. Тя се опитва още дълго време. Мама каза:

— Сигурно са отишли на екскурзия за уикенда.

В късния неделен следобед с мама излязохме и наехме файтон с един възрастен кочияш, облечен в униформа. Обиколихме целия Сентръл Парк. Беше много скъпо, но това не ни интересуваше.

— Имаме право на малко лукс — каза мама. — Работихме много и утре вечер трябва да изнесем най-доброто представление от всички.

— Сега страх ли те е, както те беше страх още преди да почнем да четем с мис Краншоу?

— О, не — каза мама. — Страх ме е, но вече не както преди.

— Тогава как?

— Страх ме е каква публика ще имаме, защото ако не е добра, ако не се влюби в пиесата на секундата, щом се вдигне завесата, ще ни бъде много трудно — може би ще бъде провал, вместо хит. Пиесата си е хит. Въпросът е дали и публиката ни ще е хит. Теб страх ли те е, жабче? Кажи ми честно.

— Самата истина?

— Разбира се.

— Абсолютната самата вярна истина?

— О, хайде, жабче.

— Не ме е страх.

— И не се притесняваш за публиката на премиерата?

— Не.

— Представи си, че са ужасни? Зрителите на премиерите в Ню Йорк обикновено са ужасни. Идват със закъснение. Много от тях са пияни. Повечето от тях са преяли на вечеря и не се чувстват комфортно. Дори не се интересуват наистина от пиесата. Представи си, че са ужасни?

— Нека да са ужасни. Ние ще си свършим работата и ще се приберем вкъщи.

— Жабче — каза мама, — утре вечер Гладис ще прави голямо празненство у тях за всички актьори. Всички ще стоим будни докато излязат сутрешните вестници. Това значи поне до три. После, ако отзивите са добри и ако сме хит, разбира се, никой няма да се разбърза да си ходи. Имам предвид, че ще искаме да останем и да празнуваме.

— Хубаво — казах аз. — След пиесата аз ще си отида у дома и ще си легна. Няма да ме е страх.

— О, не, нямах предвид това, жабче. Гладис иска с теб да сме там, така че и ти ще си на партито — поне до полунощ и ако искаш до малко по-късно. Искам да кажа, ако сме хит, да те събудя ли да ти кажа?

— Само ме разбутай лекичко. Само кажи „Да“ и аз ще разбера. Но ако не е хит, не ме буди, даже мъничко.

— Добре, но чувстваш, че ще е хит, нали?

— Да.

— Радваш ли се?

— Много.

— Защо?

— Мис Краншоу ми зададе същия въпрос. Ще се радвам ако е хит, защото ти ще играеш в чудесна пиеса дълго време. Ще спечелиш много пари. Ще станеш известна. И аз ще мога да напусна пиесата, ако искам.

— Ще искаш ли?

— Не зная още, но мисля, че да, след известно време.

— Какво искаш да правиш вместо това?

— Нищо, мамо.

— Мислех, че ще искаш да отидеш в Париж.

— Ако пиесата е хит и я напусна, искам да отида в Париж. Но ако не е хит, не искам да ходя. Не искам да те оставя.

— Ти си ми приятелче, жабче.

— Какво ще правим, ако не е хит?

— Ох, нека да не мислим за това.

— Не, мамо, какво ще правим?

— Е, не зная за теб, но аз ще се самоубия.

— Как?

— Как? Само това ли ще кажеш?

— О, мамо, зная, че само така си приказваш.

Кочияшът ни закара до вратата на „Пиер“ на „Пето авеню“. Слязохме, мама му плати и му даде доста голям бакшиш — три долара — той ѝ благодари и ние двете влязохме вътре.

Имаше много съобщения за мама в кутията на 3132, но не бяха важни. Качихме се горе и аз отново се опитах да се свържа с татко в Париж, но отново никой не отговаряше.

Вечеряхме в стаята, гледахме телевизия и след това аз си легнах, но мама просто си остана така в тъмното, загледана в телевизора.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА ПИЕСАТА Е ХИТ, ПИЕСАТА Е ПРОВАЛ, ПИЕСАТА Е ХИТ, НА КОГО МУ ПУКА?

Никога няма да забравя премиерата в Ню Йорк. Завесата трябваше да се вдигне точно в осем и половина, но тя не се вдигна, защото много от важните хора още не бяха дошли, включително двама големи критици.

Майк Маклачи непрекъснато гледаше публиката през една малка дупка в завесата. Знаеше къде трябва да седнат критиците, но в девет без петнадесет местата им още бяха празни.

— Вероятно за мой късмет и двамата са катастрофирали или умрели — промърмори той.

Емерсън Тули сновеше напред-назад съвсем самичък.

Мистър Мънгоу танцуваше и пееше една от неговите смешни песнички от времето, когато е играл във вариете:

*Познах те, щом те видях, Роза,
цвете сред бездомниците.
Кой не би те познал,
червена и красива Роза?*

Мисис Коул каза:

— Благодаря на Бога, че отново имам премиера в Ню Йорк. Не съм се чувствала толкова млада от двадесет години. Млада и съсипана.

Мама прелисти страниците на програмата, която приличаше на списание, пълно с обяви, и прочете бележките за актьорите.

— Всички в пиесата, жабче, освен мен и теб, са известни — каза тя. — Мисис Коул е играла Шекспир, когато е била колкото теб, и е била световноизвестна много преди да стане колкото мен.

— Трябва да вдигаме завесата — съобщи Майк, — но не можем. Чакаме онези двамата критици.

Джоу Трап обикаляше наоколо и оглеждаше всичко — костюми, грим, декори, реквизит и всичко останало.

Непрекъснато пристигаха телеграми за всички, дори за мен. Моите бяха от всички, които бяха помогнали за пиесата, дори от Хелън Гомес. Тя стоеше близо до Майк, за да му помага да държи всичко под око, да му напомня разни неща и да има той на кого да говори. Тя се беше докарала и изглеждаше млада и хубава.

— Колко е часът? — попита Майк.

— Девет без десет — отвърна Хелън.

— Трябва да вдигнем завесата, това е.

— Не, публиката няма нищо против. На всички отвън им е забавно. Изчакай критиците.

— Цяла вечност ли да ги чакам?

— Ще дойдат.

Емерсън отиде при Майк и Хелън и надникна през дупката в завесата.

— Ужасно са нервни — съобщи той. — Скачат насам-натам. Изглеждат ми като лоша публика.

— Съвсем не — успокой го Хелън. — Те са най-добрата публика, която можем да искаме.

— Те не се интересуват от пиесата — продължаваше Емерсън. — Интересуват се от самите себе си.

— Стига си се притеснявал — сопна се Хелън. — Виждала съм много публики за премиера и трябваше да се притесняваме, ако бяха навъсени и тихи. Публиката си е много добра.

— Не се интересуват от пиесата, обаче.

— Още не са я видели.

— Е, ако не вдигнем скоро завесата — каза Емерсън, — няма и да я видят.

— Ето ги — извика Майк.

Той махна на електротехника, който натисна едно копче и увертюрата започна.

Майк прегърна Емерсън и те дойдоха при всички.

— Добре — започна Майк. — Това е, дами и господа. Публиката е обнадеждаваща. Всички критици са на местата си. Знам, че ще са

възхитени от вас, точно като мен. Зная, че ще изнесете представлението, за което всички работихме — първото нюйоркско представление. Успех.

Аз излязох на сцената, а мистър Мънгоу чакаше зад кулисите. Майк се обърна към сценичния работник, който отговаряше за завесата. Вдигна ръка и след малко увертюрата свърши. Майк изчака малко и махна рязко — работникът вдигна завесата и аз останах сама на сцената.

Нямаше нито едно празно място в целия театър. Не че виждах, чувствах го. Знаех, че Гладис и Хоубърт бяха на първия ред и че Клара Кулбоу беше от другата страна на пътеката, със съпруга си — беше го накарала и той да дойде в Ню Йорк. Не познавах никой друг в публиката, но които и да бяха, утихнаха много бързо.

Когато завесата се вдигна за първи път, имаше някакъв прилив към сцената — прилив от хора или топлина, или вълнение. И звук. Не беше звук от говор. Беше звук от дишане или от много хора, един до друг в цялата зала, отгоре до долу. Беше донякъде звук от настъпване на тишина, от хора, които изведнъж престават да говорят. Имаше скърцане на седалки, от хора, които помръдват в тях или сега седат. Имаше и малки светлини, когато разпоредителите вървяха по пътеките и тихо настаняваха последните пристигащи по местата.

За минута-две няхах какво да кажа или да правя на сцената, освен да гледам през един прозорец, с гръб към публиката. После, когато сметнех, че е време, трябваше да затананикам и да попея малко — можех да си тананикам, можех да пея или да пея с половин глас, защото Емерсън каза, че иска да го направя както аз реша.

— Колкото по-тихо, толкова по-добре — ми каза той в Бостън.

После трябваше да се извърна от прозореца и да огледам цялата стая, която беше бедна, в бедна къща. Беше ранна вечер и бях сама къщи. Имах червено-бяла гумена топка, два пъти по-голяма от портокал. Тя беше пробита и не тупкаше много добре. Трябваше да я вдигна, да я погледна и после да я тупкам — но, разбира се, тя не отскачаше както трябва и издаваше един мек звук.

Но веднага след това сцената се променяше. Стените изчезваха и се появяваше широко пространство, огряно от светлина. Моите въображаеми приятели се появяваха, само че бяха невидими — но

гласовете им се чуваха. Разговаряхме, звучеше музика, танцувахме и пеехме. После чувах стъпки и знаех, че това е дядо ми, мистър Мънгоу.

За да върна мястото в предишния му вид, трябваше отново да тупна топката, само че не можех да я намеря. Мистър Мънгоу влизаше, оглеждаше се и искаше да разбере какво е станало с всичко. Казвах, че всичко си е както обикновено, нали? Намирах топката, тупвах я и много бързо всичко си ставаше както преди. Мистър Мънгоу слагаше ръка на челото си. Мислеше си, че нещо не му е наред. Разговаряхме и мистър Мънгоу казваше, че колкото повече остарява, толкова повече се вдетинява — питаше дали съм сигурна, че всичко си е било както обикновено, когато е влязъл. Обещаваше да не казва на никого и да пази тайна, затова му казвах истината. Той разглеждаше топката, която ми беше подарил за един рожден ден много отдавна. Тупваше я, но нищо не се случваше, затова ме молеше аз да опитам. Казвах, че не зная дали ще се получи, когато не съм сама, но че ще опитам.

Вземах топката, удрях я в земята и всичко се променяше. Мистър Мънгоу изваждаше големия си джобен часовник и го поглеждаше. Казваше, че имаме половин час преди майка ми да се върне от работа.

Намирахме се заедно в онова различно място, с моите приятели.

Тогавя влизаше една приятелка на мистър Мънгоу, само че истинска.

Беше едно момиче, което беше познавал, когато той е бил на седемнадесет, а тя на петнадесет — тя беше умряла, но ето, че беше там — все така хубава, а мистър Мънгоу беше вече старец. Тя много ми харесваше, но исках да зная защо и моите приятели не могат да се виждат. Мистър Мънгоу казваше, че им трябва време. Момичето се казваше Роза и можеше да танцува и да пее по-хубаво от всички на света, а само като я чуеше човек как говори, се чувстваше щастлив, че е жив. Все още жив, казваше мистър Мънгоу. Когато ставаше време Роза да си ходи и двамата се натъжавахме и мистър Мънгоу си бършеше очите и носа.

Всичко мина много добре през първото действие. Мама се върна вкъщи с извехтелите си дрехи, но ние вече бяхме тупнали топката и мястото си беше както преди. Разговаряхме, докато мама подреждаше стаята, защото тя все гледаше да върши нещо. Говорехме за времето и за съседите, за това какво ще вечеряме, за сина на мистър Мънгоу, който беше съпруг на мама и мой баща — но той ни беше напуснал

преди години. Никой не знаеше къде е. Тогава мама намери малка, зелена кърпичка, която Роза беше изпуснала и искаше да разбере на кого е. С мистър Мънгоу се споглеждахме и той казваше, че е на приятелката му — мисис Коул. Мама му я подаваше и се размиваше. Случваха се още много неща и първо действие свършваше.

Аплодисментите почти ме изплашиха, бяха толкова силни. Никога не бяхме чували такива аплодисменти, даже в края на пиесата. Когато се прибрахме в гримьорната си Майк, Емерсън, Кейт и Хелън Гомес дойдоха и казаха, че пиесата върви великолепно, по-добре от всякога. Майк помоли Хелън да излезе между хората в антракта и внимателно да слуша какво говорят. Точно преди да стане време завесата да се вдигне отново, Хелън се върна засмяна:

— Много има харесва, това е. Просто много им харесва.

Във второ действие мама тупваше топката, без да иска и чудото ставаше и при нея. Тогава идваше синът на мистър Мънгоу и мистър Мунгоу започваше да плаче, като малко момченце. Първо не разбирах защо, но после ми ставаше ясно, че плаче, защото синът му е мъртъв и аз почти се разплаквах — но не биваше да плача. Защото той беше мой баща, но бе мъртъв и с него бяхме прекалено горди, за да плачем.

Баща ми ме поглеждаше, и аз го поглеждах, но не изтичвах, а отивах спокойно до него. Той хващаше ръката ми. Казваше, че трябва да си върви и аз казвах, че искам да отида с него. Тогава мама подлудяваше. Тя ме дръпваше от него и му се разкрещяваше. Тупваше топката, но тя не действаше. В останалата част от второ действие аз отказвах да направя вълшебството, така че той да си тръгне. Баща ми коленичеше и ме поглеждаше. Говореше ми много тихо, след което ставаше, вземаше топката и самият той я тупваше. Всичко си ставаше постарому — той беше изчезнал и беше взел топката със себе си.

Аплодисментите този път бяха дори по-шумни от първия път. Всички зад кулисите се радваха.

В последното действие мистър Мънгоу и аз се опитвахме да намерим друг начин да върнем Роза, но каквото и да опитвахме, не се получаваше. Мистър Мънгоу се разболяваше и трябваше да лежи през цялото време. Мисис Коул идваше да му прави компания и да го помоли да оздравее и да ѝ стане съпруг, като разумен човек на седемдесет и седем години, но мистър Мънгоу говореше разни неща, които тя изобщо не разбираше, дори когато говореше за нейния съпруг,

който му бил приятел, и за своята съпруга. След известно време мисис Коул си отиваше у дома. С мистър Мънгоу продължавахме да се опитваме, но не се получаваше. Той ми даваше половин долар да отида да купя същата топка, която баща ми беше отнесъл със себе си.

Докато мен ме нямаше, един мъж посещаваше мистър Мънгоу, но наистина — почукваше на вратата и влизаше, като че ли беше някой, само че не беше никой. Беше един мил човек, който казваше, че е време мистър Мънгоу да се предаде и да заспи. Но мистър Мънгоу казваше, че иска още само малко време, защото внучката му е отишла да му купи нещо, нещо много важно. Мъжът казваше добре и си тръгваше. Когато се връщах с новата топка, която беше като предишната, само че нова, мистър Мънгоу я вземаше, разглеждаше я и мислеше за нея, след което ми я даваше и ме молеше да я тупна. Аз опитвах, но нищо не се случваше и двамата много се натъжавахме. Тогава мъжът почукваше и мистър Мънгоу се обръщаше и поглеждаше към вратата. Извикваше на мъжа да влезе и той влизаше много бавно. Усмиваше ми се, после на мистър Мънгоу, вземаше топката и я разглеждаше. Най-накрая поглеждаше мистър Мънгоу и казваше, че е време, но мистър Мънгоу казваше, че го е страх. Искаше някой, който познава, да е с него — любимата от детството му, Роза.

— Добре тогава — казваше мъжът и тупваше топката. Този път тя действаше. Всичко се променяше и тя се появяваше отново. Мистър Мънгоу се надигаше, тя отиваше до него и го хващаше за ръка.

— Тръгваме ли? — казваше мъжът. Мистър Мънгоу ставаше и казваше „сбогом“. Той, хубавото момиче и мъжът си тръгваха.

Когато бяха далеч, мъжът хвърляше топката обратно в стаята, като подаване на бейзболното игрище, и щом топката докоснеше земята, ставаше както преди. Аз хващах топката и започвах да си играя с нея, но скоро ставаше тъмно и след минутка всичко си беше постарому, а в ъгъла на стаята мистър Мънгоу лежеше на кушетката, с лице към стената. Отивах до него, но той не се обръщаше. Разтърсвах го и се опитвах да го обърна, но не можех. Влизаше мама. Поглеждаше мен, после поглеждаше мистър Мънгоу и седнаше.

— Дядо ти е починал — казваше тя. Не плачехме. Просто седяхме на малката масичка и се гледахме една друга. Тогава наистина дойде големият шанс на мама да играе. Тя ме пращаше да извикам мисис Коул и докато ме нямаше, вземаше топката и я тупваше, но

нищо не се променяше. Вече беше нощ и беше тъмно. Тогава мистър Мънгоу се връщаше, после и синът му, и тримата разговаряха. Те искаха мама да отиде с тях, но мама казваше, че няма да тръгне. Тя изваждаше спестовната си книжка, за да види колко пари е спестила. После започваше да брои парите от портмонето си, от един чайник, от една касичка-прасенце, която беше счупила. Преброяваше всички пари, докато разговаряше с тях и започваше да слага разни неща в един куфар за мен и нея. Когато беше готова, отиваше при тях, обръщаше ги, нежно ги избутваше към вратата и те си отиваха.

Когато мисис Коул и аз влизаме, всичко беше много тъмно, затова мисис Коул светваше една лампа и отиваше до мистър Мънгоу на кушетката, хващаше ръката му и я държеше. Мама казваше, че ние двете си отиваме. Казваше, че ще мине през погребалното бюро на ъгъла и ще им плати, че с нея ще бъдем на погребението вдругиден, но че сега си отиваме. Казваше, че мисис Коул може да вземе мебелите — мама вече не ги искаше. С мама излизахме и оставаха само мистър Мънгоу и мисис Коул. Тя виждаше топката на пода, вдигаше я и изтичваше след нас, за да я даде на мен, но нас ни нямаше. Тя се връщаше и просто пускаше топката и всичко започваше отново да се променя, само че ставаше по-светло и по-хубаво от всякога. Завесата падна и пиесата свърши.

Някой каза, че сме се поклонили седемнадесет пъти. Три от тях бяха само за мама и мен и още три бяха само за мама. После някои хора започнаха да викат „Авторът! Авторът!“ и Майк Маклачи накара Емерсън да излезе и да се поклони. Щом той излезе всички спряха да ръкопляскат, за да може той да каже нещо.

Емерсън каза:

— Това е първата ми пиеса. Много съм щастлив, че тези актьори я изпълниха и че вие я гледахте. Много ви благодаря.

След това избяга и публиката заръкопляска по-силно от всякога. Майк и Кейт Краншоу върнаха Емерсън и всички актьори на сцената. Поклонихме се още няколко пъти и с това премиерата завърши.

Зад кулисите на театър „Беласко“ беше лудница дълго след пиесата. Изглеждаше, като че ли всички в театъра са отишли зад кулисите. Когато се върнахме в гримборната, имаше всевъзможни телеграми за мама. Стаята беше пълна с цветя, но тя беше прекалено

развълнувана, за да отвори пликовете и да прочете телеграмите или да види кой е изпратил цветята.

— Е, това е, жабче. Какво мислиш за пиесата? — каза мама.

— Харесва ми, но те къде отиват?

— Кои?

— Майката и дъщерята, когато си тръгват — в пиесата.

— Отиват — някъде другаде.

— Това ли е всичко?

— Въпросът е, че въпреки всичко — въпреки ужасния, отблъскващ свят, в който живеят — те продължават. Продължават да опитват.

Но тогава всички започнаха да се трупат в гримьорната: мистър Мънгоу, мисис Коул, Агнес Хоугън, Майк Маклачи, Емерсън Тули, Оскар Бейли, Джоу Трап, Хелън Гомес, Гладис и Хоубърт, Клара и Чарли — наистина лудница.

Най-накрая, обаче, се измъкнахме оттам, взехме такси до къщата на Гладис и празненството започна. Имаше всякакви неща за ядене и пиене — но най-вече шампанско и големи купи хайвер.

В полунощ се уморих от шума и вълненията и помолих мама да ме заведе в стаята ми. Качихме се в надстройката и аз си легнах. Мама седна до мен и каза:

— Жабче, ти си ми приятелка. Единствената ми приятелка. Не си мисли, че не зная какво направи за мен.

— Нищо не съм направила, мамо.

— Напротив, няма нещо, което да не направи — каза тя. — Просто всичко. Не зная какво наистина мислиш за пиесата и не зная как се чувстваш в нея, но зная, че ти ми даде моя голям шанс.

— Пиесата ми харесва — казах аз. — В началото много ми хареса. Помислих си, че е най-хубавата пиеса, за която някога съм чувала, но сега мисля, че малко ми омръзна. Все едно и също отново и отново — изобщо не е като в бейзбола. Искам да играя бейзбол.

— Зная — каза мама.

— Но не смяташ, че някога ще играя, нали?

— Не съм казала такова нещо.

— Но това си мислиш.

— Не е вярно.

— Е, аз ще играя бейзбол. Убедена съм, че ще играя.

— Разбира се, жабче. Сега заспивай и сънувай прелестните си сънища.

— Не забравяй да ме бутнеш лекичко и да кажеш „Да“, ако е хит.

— Добре.

— Защото ако е хит, искам да напусна пиесата, колкото мога по-скоро и да отида в Париж.

— Добре, жабче — и много ти благодаря още веднъж.

Мама загаси лампата и аз си мислех как играя в „Джайънтс“ след десет-единадесет години и хвърлям топката страхотно. Спях много дълбоко, когато някой ме целуна по бузата и каза „Да“. Е, значи е хит. Пиесата беше хит, значи можех да я напусна и да отида в Париж, но това не беше мама. Кой беше? Или сънувах? Аз седнах в леглото и отворих очи.

Видях татко и разбрах, че сънувам. После се събудих, бях съвсем будна, но татко все още беше там.

— Да, звездичке, аз съм.

Прегърнахме се и се целунахме и аз казах:

— Къде е Питър Боливийския селянин?

— Почти — четири сутринта е — каза той. — Той спи дълбоко.

— Кога пристигнахте?

— Точно навреме, за да видим пиесата.

Майк Маклачи задържа завесата заради нас.

— Хареса ли ти пиесата?

— Ти ми хареса в пиесата, звездичке.

— А мама хареса ли ти?

— Да, мама ми хареса.

— Хит ли е?

— Ами, засега изглежда е голям хит.

Скочих от леглото и започнах да скачам и да викам:

— Ехаа.

— Ами, изглежда ще станеш много известна и много богата.

— Много известна и много богата? — казах аз. — Мама не ти ли каза?

— Какво да ми каже?

— Няма да остана в пиесата.

— Няма ли?

— О, не. Мама ще остане. Аз отивам в Париж с теб и Питър Боливицеца.

— Без майтап?

— Без майтап. Защото аз съм бейзболистка. Не съм актриса.

— Добре, звездичке. А сега лягай да спиш.

Аз легнах в леглото и татко седна до мен. Говорихме си много тихо и после заспах.

Излязох на игрището. Другият играч ми хвърли една топка. Аз я хванах здраво и я хвърлих — летеше толкова бързо, че играчът с бухалката дори не я видя.

Хвърлих по три пъти на трима играчи и победих.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.